[illegible]

[illegible] A
hn

[illegible]h[illegible]r[illegible]I'g [illegible]
4,R[illegible]
7

l[illegible] LW [illegible] dtN ctNa [illegible]
m]0 [illegible] β [illegible] C [illegible]
2⑥⑥19[illegible]gj [illegible]
[illegible]

የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት

ሰበር ሰሚ ችሎት ውሳኔዎች

ቅፅ 4

የ I ትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት

የፈዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዚዳንት

የዳኝነት hካሉን hሰራር ግልጽነት ና ተጠያቂነት ለማረጋገጥ ሲባል ንዲሁም ፍርድ ቤቶችን ውሳኔ ወጥነት ባለው የሕግ ትርጉም ችሎቶቹ የሰጧቸውን ውሳኔዎች ከhሁን ቀደም በተለያዩ ትሞች hሳትሞ ማሰራጨቱ የሚታወቅ ነው፡፡ ይህ የhሁኑ ትምም በhንድ በኩል የዚሁ ሂደት ቀጣይ ክንውንሆኖ መታየት የሚችል ሲሆን በሌላ በኩል ለ ትሙ መውጣት ከፍ ሲል ከተመለከቱት ምክንያቶች K?ላ hብይ ምክንያት hለው፡፡ ይኸውም የፍርድ ቤቶችንውሳኔ ወጥነት ባለው የሕግ ትርጉም ላይ የተመሠረተ ለማድረግ ሲባል የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ችሎት ከhምስት ያላነሱ ዳኞች ተሰይመው በሚሰጠው ውሳኔ የሰጠው የህግ ትርጉም በየትኛውም ደረጃ በሚገኝ ፍርድ ቤት ዘንድ hስገዳጅነት ንደሚኖረውና hስገዳጅ የህግ

ማውጫ

Aሰሪና ሠራተኛ

1. ለተወሰነና ላልተወሰነ ጊዜ ስለማድረግ የስራ ውል /የሰ.መ.ቁ. 20885/ የIት/ቴሌኮሙኒኬሽን ኮርፖሬሽን □ና Aቶ ገቢሳ የማነ/
2. የAሰሪና ሠራተኛ ጉዳይ ወሳኝ ቦርድ ስልጣን /የሰ/መ/ቁ/ 15533/ የIት/ኤሌክትሪክ ሃይል ኮርፖሬሽን □ና Aቶ Aዱኛ ገመዳ/
3. ወደ ሥራ □ንዲመለስ የተወሰነለት ሰራተኛ የሚከፈለው ውዝፍ ደሞዝ /የሰ/መ/ቁ/ 21730/ ወ/ሮ ፍሬህይወት □ርቁ □ና የIት/ቴሌኮሙኒኬሽን ኮርፖሬሽን/
4. የህመም ፈቃድ ጊዜ Aቆጣጠር /የሰ.መ.ቁ. 21119/ ቃሊቲ ምግብ Aክሲዮን ማህበር □ና ማስተዋል ጫኔ/
5. የስራ ውልን ስለማቋረጥ /የሰ.መ.ቁ. 21961/ Aቶ ግርማ ነጋሽ □ና ቢግ ትሬዲንግ ኃ/የተ/የግል ማህበር/
6. የስራ ውል በተቋረጠ ጊዜ ስራ ላልተሰራበት ውዝፍ ደሞዝ የሚከፈልበት ስላለመሆኑ /የሰ.መ.ቁ. 20457/ የIት/ንግድ ባንክ □ና ወ/ሮ Aለሚቱ ሞገስ/
7. ስለ መሠረታዊ የህግ ክርክር /የሰ.መ.ቁ. 24153/ Aቶ መንግሥቱ Aባተ □ና የባህር ትራንዚት ድርጅት/
8. የAሠሪና ሠራተኛ ጉዳይ ወሳኝ ቦርድ ስልጣን /የሰ.መ.ቁ. 16653/ ግዮን ሆቴሎች ድርጅት □ና ወ/ሮ ስለ□ናት ወርቅነህ/
9. ሰራተኛው በየAመቱ ውሉ □የታደሰ ሲሰራ

3 የኪራይ ውል በAከራይና በተከራይ መካከል የሚደረግ ስለመሆኑ /የሰ.መ.ቁ. 23320/ Aቶ ገብሩ Aብሴ □ና □ነ Aቶ ሁሴን Aብዱረህማን ወራሾች/

. ውለታዎች ግልጽ በሆኑ ጊዜ ዳኞች ግልጽ ከሆነው በመራቅ የተዋዋዮች ፈቃድ ምን □ንደነበር ለመተርጐም ስላለመቻላቸው /የሰ.መ.ቁ. 14493/ የIት/ልማት ባንክ □ና Aቶ ሚደቅሳ ቱለማ/

5 የውል Aብዛኛው ግዴታ በተፈፀመ ጊዜ የተወሰነ ቀሪ ገንዘብ Aለመከፈሉ ውሉን ለማፍረስ የሚያበቃ መሰረታዊ የሆነ የግዴታ መጣስ የሚያሰኝ ምክንያት ስላለመሆኑ /የሰ.መ.ቁ. 18768/ ወ/ሮ Aለሚቱ Aግዛቸው □ና □ነ ወ/ሮ ዝናሽ ሀይሌ/

6 የማይንቀሳቀስ ንብረት ሽያጭ ውል በAዋዋይ ወይም በፍርድ ቤት ፊት መደረግ ያለበት ስለመሆኑ የሰ/መ/ቁ 21448 / ወ/ሮ ጐርፌ ወርቀነህ □ና □ነ ወ/ሮ Aበራሽ ዱባርጌ

የፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕግ

1. በAፈጻጸም ጉዳይ በስህተት በፍ/ባለመብት □ጅ ስለገባ የከተማ መሬት ይዞታ /የሰ.መ.ቁ. 15557/ ወ/ሮ Aልማዝ ዓለማየሁና Aቶ ብርሃኑ ተሊላ/
2. የወጪና ኪሣራ Aወሳሰን /የሰ.መ.ቁ. 22260/ የጎንደር ከተማ Aገልግሎት ጽ/ቤት □ና □ነ ወ/ሮ ገደሪፍ ውብነህ/
3. ጉድለት ያለበት ሃራጅ ቀሪ ሲደረግ ሻጭና ገዢን ወደነበሩበት ለመመለስ ስላለመቻል /የሰ.መ.ቁ. 17984/ የጌዲዮ ዞን ፋይናንስና Iኮኖሚ ልማት □ና ወ/ሮ Aስናቀች ታደሰ/
4. Aንድ ፍርድ ተፈጸመ ሊባል የሚገባው ለፍርድ ቤቱ ገቢ የተደረገ ገንዘብ ለፍርድ ባለመብቱ ሲደርሰው ስለመሆኑ /የሰ.መ.ቁ. 19205/ Aቶ ሽኩር ሲራጅ □ና Aቶ ሙላት ከሰ/

Eንዲሸጥ የሚያደርግ ውሣኔ መሬት የመንግሥት ለማድረግ የወጣውን ሕግ የሚፃረር ስለመሆኑ /የሰ.መ.ቁ. 19479/ ወ/ሮ Aመለወርቅ ገለቴ ወራሾች hና hነ Aቶ ቢሻው Aሻሜ/

2. የሸያጭ ውል በሶስተኛ ወገኖች ላይ ውጤት hንዲኖረው በተዋዋዮች ላይውላቸውን በመዝገቡ hንዲፃፍ ከማድረግ የዘለለ ግዴታ የማይጥልባቸው ስለመሆኑ /የሰ.መ.ቁ. 16109/ Aቶ ከበደ Aርጋው hና የlት/ንግድ ባንክ/

3. ለረጅም Aመታት በመንግሥት hጅ የነበረ ቤትን በተመለከተ ባለቤት ነኝ የሚል ወገን ቤቱ በAዋጅ ቁ. 47/67 የተፈቀደለት መሆኑን ወይም ያለAግባብ ከAዋጅ ውጪ ተወስዶብኛል የሚል ከሆነም ለሚመለከተው Aካል ጥያቄውን Aቅርቦ ውሳኔ Aግኝቶ ባለመብት ስለመሆኑ ማስረዳት ያለበት ስለመሆኑ /የሰ.መ.ቁ. 14094/ የኪራይ ቤቶች Aስተዳደር ድርጅት hና የAቶ ሰለሞን ወረዳ ወራሽ/

ጋብቻ

1. ጋብቻ በAንደኛው ተጋቢ ሞት ምክንያት በፈረሰ ጊዜ የጋራም ሆነ የግል ንብረት በምን ያህል ጊዜ ውስጥ መጠየቅ hንዳለበት በፍ/ብ/ህ/ቁ. 1677 መሠረት በቁ. 1845 ላይ የተቀመጠው ይርጋ ተፈጻሚ ስለመሆኑ /የሰ.መ.ቁ. 17937/ ወ/ሮ ድንቄ ተድላ hና hነ Aቶ Aባተ ጫኔ/

2. ስለ ጋብቻ መፍረስ /የሰ.መ.ቁ. 20938/ ወ/ሮ ሸዋዬ ተሰማ hና ወ/ሮ ሣራ ልነጋነ/

ልጅነት ይታወቅልኝ

ልጅነትን ስለማስረዳት /የሰ.መ.ቁ. 22243/ hነ ወ/ሮ ደሐብ ሰlድ hና Aቶ Aብርሃም

ካሳ/

ውርስ

1. ኑዛዜ ህጋዊ ነው መባሉ ሌሎች ሰዎች በሰነዱ ላይ ተቃውሞ ካላቸው ጉዳዩ በዳኝነት መታየትን የሚከለክል ስላለመሆኑ /የሰ.መ.ቁ. 17058/ Aቶ Aንበሶ ወ/ገብርAል hና Aቶ መሣይ መኮንን/

2. የኑዛዜ hያንዳንዱ መስፈርት መሟላት መመዘን የሚገባው የኑዛዜውን Aጠቃላይ ሁኔታ በመመልከትና ተናዛዥም ሆነ ምስክሮች /hማኞች/ በኑዛዜው ባስፈሩት

ቃላትና ሃረጎች ሊሰጡ የሚችለውን ትርጉም ግምት ውስጥ በማስገባት ስለመሆኑ /የሰ.መ.ቁ. 22172/ Aቶ hንደሻው በቀለ hና hነ ወ/ት Aይናለም ያለው/

Iንሹራንስ

መድን ሰጪ የካሳን ክፍያ በተመለከተ በመድን ውሉ ላይ ከተመለከተው በላይ ሊጠየቅ ስላለመቻሉ .ቁ. 22162/ Aፍሪካ Iንሹራንስ hና Aቶ ብስራት ጎላ/

የAስተዳደር ህግ

1. የጉምሩክ ባለስልጣን ሰራተኞች የፌዴራል ገቢዎች ሚኒስቴር በሚያወጣው መመሪያ የሚተዳደሩ ስለመሆናቸው /የሰ.መ.ቁ.23339/ የIት/ጉምሩክ ባለሥልጣን hና hነ Aበሮ Iርጋና/
2. ሚኒስቴር መ/ቤቶች ስራቸውን በሚያከናውኑበት ወቅት የፈፀሙትን ስህተት ማረምና ማስተካከል በጠቅላይ ሚኒስትሩ ስልጣን ስር የሚወድቅ ስለመሆኑ /የሰ.መ.ቁ. 16195/ የኪራይ ቤቶች Aስተዳደር ድርጅት hና hነ ልEልት ተናኘወርቅ ኃ/ስላሴ/
3. የጉምሩክ ባለስልጣን በኮንትሮባንድ ወደ Aገር የሚገቡትን ወይም ከAገር የሚወጡትን hቃዎች hንቅስቃሴ የመቆጣጠር፣ የሚንቀሳቀሱ hቃዎችንና ማጓጓዣዎችን የመያዝና Aስፈላጊ hርምጃዎችን የመውሰድ ስልጣን የተሰጠው ስለመሆኑ /የሰ.መ.ቁ. 22317/ የምስራቅ ጉምሩክ የሐረር ጉምሩክ መቆጣጠሪያ ጣቢያ hና Aቶ Aብዱ Aሉ Aዩ/

ወንጀል

ጥብቅና ፈቃድ ከተሰረዘ በኋላ የጥብቅና ስራ hሰራለሁ ብሎ ገንዘብ መቀበል የማታለል ወንጀል ስለመሆኑ /የሰ.መ.ቁ. 12025/ Aቶ ምናሴ Aልማውና ዓቃቤ ህግ/

የሰ/መ/ቁ/20885

ጥር 3/199
9

ዳኞች፡- Aቶ ከማል በድሪ

Aቶ ፍስሐ ወርቅነህ

Aቶ ዓብዱልቃድር መሐመድ

Aቶ መስፍን Eቁበዮናስ

ወ/ት ሒሩት መለሠ

A መልካች፡ የI ት/ቴሌኮሙኒኬሽን ኮርፖሬሽን

ተጠሪ፡- Aቶ ገቢሣ የማነ

የስራ ክርክር - ለተወሰነና ላልተወሰነ ጊዜ የሚደረግ የስራ ውል - የስራ ውል መቋረጥ - *Aዋጅ ቁ.42/85 Aንቀጽ 9፣ 10*

የፌዴራል ከፍተኛው ፍርድ ቤት ተጠሪው ከስራ የተሰናበቱት በህገ ወጥ መንገድ ስለሆነ ወደ ስራ ሊመለሱ ይገባል ሲል የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት የሰጠውን ውሣኔ በማጽናቱ የቀረበ Aቤቱታ ነው፡፡

<u>ውሣኔ፡ - የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ</u> ቤትና የፌዴራል ከፍተኛው ፍርድ ቤት የሰጡት ውሣኔ ተሽሯል፡፡

1. የAሰሪና ሠራተኛ Aዋጅ ቁጥር 42/85 Aንቀጽ 9 በAንድ Aሰሪና ሠራተኛ መካከል የተደረገ የስራ ውል ላልተወሰነ ጊዜ የተደረገ Eንደሆነ ግምት ቢወስድም Aሰሪ ይህንን ግምት Aንቀጽ 10 ላይ የተዘረዘሩትን ሁኔታዎች በማስረዳት ማፍረስ ይችላል፡፡
2. Aሰሪው ከሰራተኛው ጋር በጽሁፍም ሆነ በቃል ያደረገው ውል ለተወሰነ ጊዜ ወይም ስራ መደረጉን የሚያሳይ ጥቅል ሃሳብ ማስቀመጡ ብቻውን ውሉ በAንቀጽ 10 መሠረት የተደረገ መሆኑን ለማረጋገጥ በቂ Aይሆንም፡፡
3. በAሰሪና ሠራተኛ መካከል የተደረገውን ውል ለመተርጐም ተዋዋዮች ውሉን ባደረጉበት ጊዜ የነበራቸውን የሃሳብ Aንድነት መመርመር Aስፈላጊ ነው፡፡

ዳኞች፡- 1. Aቶ ከማል በድሪ
2. Aቶ ፍስሐ ወርቅነህ
3. Aቶ ዓብዱልቃድር መሐመድ
4. Aቶ መስፍን Eቁበዮናስ
5. ወ/ት ሒሩት መለሠ

A መልካች፡- የI ት/ቴሌኮሙኒኬሽን ኮርፖሬሽን

ተጠሪ፡- Aቶ ገቢሣ የማነ

ፍ ር ድ

በዚህ መዝገብ የቀረበው ጉዳይ ለተወሰነ ጊዜ ወይም ሥራ የተደረገን የሥራ ውል የሚመለከት ነው፡፡

ተጠሪ በፌ/መ/ደረጃ ፍ/ቤት Aመልካች ከሥራ ያላግባብ ያሠናበታቸው መሆኑን በመግለጽ ወደ ሥራ Eንዲመልሣቸው ክስ ያቀርባሉ፡፡ Aመልካች ደግሞ ወቅታዊ ሥራ ለማከናወን ለተወሠነ ጊዜ የተቀጠሩ ሠራተኛ በመሆናቸው የተቀጠሩበት ሥራና ጊዜ ሲያበቃ መሠናበታቸው ተገቢ ነው በማለት ይከራከራል፡፡ ጉዳዩን በመጀመሪያ ያየው ፍ/ቤትም ሥንብቱ ሕገ ወጥ ነው በማለት ተጠሪ ወደ ሥራ Eንዲመለሱ ይወስናል፡፡ የፌ/ከፍተኛ ፍ/ቤትም ጉዳዩን በይግባኝ Aይቶ የሥር ፍ/ቤትን ውሣኔ ያፀናል፡፡ የAሁኑ የሰበር Aቤቱታም የቀረበው በዚህ ውሣኔ ላይ ነው፡፡ ይህ ችሎትም በAመልካችና በተጠሪ መካከል የተደረገው የሥራ ውል የተወሰነ ሥራ ለመስራት የተደረገ መሆን Aለመሆኑን ለመመርመር ጉዳዩን ለሠበር ችሎት በማስቀረቡ ግራ ቀኙ ክርራቸውን በጽሁፍ Aቅርበዋል፡፡

ከላይ Eንደተመለከተው Aመልካች የተጠሪን የሥራ ውል ያቋረጠው ውሉ የተደረገው ወቅታዊ ሥራን ለማከናወን በመሆኑ የተቀጠሩበት ሥራና ጊዜ በማለቁ መሆኑን ገልጿል፡፡ በመሆኑም ተጠሪ የተቀጠሩት ላልተወሰነ ጊዜ ነው ወይስ ለተወሰነ ሥራና ለተወሰነ ጊዜ ነው የሚለው ሊታይ የሚገባው ነጥብ ነው፡፡

የሥራ ውል ስለሚቆይበት ጊዜ የሚመለከተው የAሠሪና ሠራተኛ Aዋጅ ቁጥር 42/85 Aንቀጽ 9 በAንድ Aሠሪና ሠራተኛ የሚደረገው የሥራ ውል ላልተወሰነ ጊዜ የተደረገ መሆኑን የሕግ ግምት ይወስዳል፡፡ ሆኖም ይህ የሕግ ግምት ሊፈርስ የሚችልባቸው ሁኔታዎች ደግሞ በAንቀጽ 10 ሥር

ተመልክተዋል፡፡ በመሆኑም Aንድ Aሠሪ ሠራተኛው የተቀጠረው ላልተወሰነ ጊዜ ሣይሆን ለተወሰነ ጊዜ ወይም ሥራ መሆኑን በማስረዳት በAንቀጽ 9 ሥር የተመለከተውን የሕግ ግምት ማፍረስ ይችላል፡፡ ይሁን Eንጂ Aሠሪው ከሠራተኛው ጋር በጽሁፍም ሆነ በቃል ያደረገው ውል ለተወሰነ ጊዜ ወይም ሥራ መደረጉን የሚያሣይ ጥቅል ሃሣብ ማስቀመጡ ብቻውን ውሉ በAንቀጽ 10 መሠረት የተደረገ መሆኑን ለማረጋገጥ በቂ Aይሆንም፡፡ ከዚህ በተጨማሪ ውሉ በAንቀጽ 10 ሥር በተዘረዘሩት ሁኔታዎች በAግባቡ መደረጉን ማረጋገጥ ይኖርበታል፡፡ በሁለቱ መሃከል የተደረገውን ውል ለመተርጎምም ተዋዋዮቹ ውሉን ባደረጉበት ወቅት የነበራቸው የሃሣብ Aንድነት መመርመር Aስፈላጊ ይሆናል፡፡ በAጠቃላይ ለተወሰነ ጊዜ ወይም ሥራ የተደረገን የሥራ ውል በተመለከተ ይህ ችሎት የሰጠውን የሕግ ትንታኔ ከመ/ቁ 11924 መመልከት ይቻላል፡፡

በተያዘው ጉዳይ ተጠሪ ወቅታዊ ሥራ ለማከናወን E.ኤ.A. ከ14/4/2000-15/10/2000 የተቀጠሩ መሆኑን በሁለቱ መሃከል የተደረገው የጽሁፍ ውል ያመለክታል፡፡ ከዚህ በተጨማሪ ተጠሪ የተቀጠሩት ሠልጣኞች ሥልጠና Aጠናቀው Eስኪወጡ የማሠልጠኛው ምግብ ቤት ምግብ Aዘጋጅ ሆነው Eንዲሠሩ መሆኑን በAመልካች በኩል በሥር ጀምሮ የቀረበውን ክርክር ተጠሪ በዚህ ሁኔታ Aልተቀጠርኩም በማለት ክደው Aልተከራከሩም፡፡ ማሠልጠኛው ወደ ኮሌጅ ያደገ በመሆኑ ሥራው ቀጣይነት ስላለው ልሰናበት Aይገባም በማለት ነው የሚከራከሩት፡፡ ነገር ግን Aንድ Aሠሪ ሥራው ቀጣይነት ቢኖረውም Eንኳን የሥራ ብዛትን ለማቃለል፣ Eየተቋረጠ የሚሠራ ሥራ ወይም ቋሚ ሣይሆን Aንዳንዴ የሚሠራን ሥራ ለማሠራት ሠራተኛን ለተወሰነ ጊዜ ወይም ሥራ ለመቅጠር የሚችል መሆኑ በAዋጅ Aንቀጽ 10 ሥር ተመልክቷል፡፡

በመሆኑም Aመልካች ተጠሪን የቀጠረው በወቅቱ ለነበሩት ሠልጣኞች ምግብ Eንዲያዘጋጅ በመሆኑና ሠልጣኞቹ ሥልጠናውን ጨርሰው ስለወጡና ተጠሪ የተቀጠሩበት ወቅታዊ ሥራና ጊዜ ሲጠናቀቅ መሠናበታቸው ሕጉን መሠረት ያደረገ ነው፡፡ ስለዚህም የሥር ፍ/ቤቶች ተጠሪ ከሥራ የተሰናበቱበት ሁኔታ ከሕግ ውጪ ነው በማለት የደረሱበት መደምደሚያ የሕግ ሥህተት ያለበት ነው፡፡

<u>ውሣኔ</u>

1/ የፌ/መ/ደረጃ ፍ/ቤት በመ/ቁ 1774 በ14/06/97 Eና የፌ/ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ቁ 37579 በ23/10/97 የሰጡት ውሣኔ ተሽሯል፡፡

2/ ተጠሪ ከሥራ የተሰናበቱት በAግባቡ በመሆኑ ወደ ሥራ Eንዲመለሱ ያቀረቡት ጥያቄ ተቀባይነት የለውም፡፡

3/ ወጪና ኪሣራ ግራ ቀኙ ይቻቻሉ፡፡

መዝገቡ ተዘግቷል፡፡ ወደ መ/ቤት ይመለስ፡፡

'ImC m .15531
fh 6 99 •.'

:h m,n odβ n
,, hmf lf-
,, m , b nr9h
Bô · m 'p
h lflC l 'h

hmAh : fh. hö öh h ሃይል ኮርፖሬሽን
mAh n,: h h& lm

የስራ ክርክር - የአሠሪና ሠራተኛ ጉዳይ ወሳኝ ቦርድ ስልጣን የወል የስራ

ክርክር - የግል የሥራ ክርክር - የግል የስራ ክርክር - የሰ/መ/ቁ/18180

ተጠሪው ከደረጃዬ ዝቅ ተደርጌያለሁ ብለው በአሰሪና ሠራተኛ ጉዳይ ወሳኝ ቦርድ ያቀረቡትን ክስ ቦርዱ የማየት ስልጣን አለው ሲሉ የምE/Oሮሚያ የአሠሪና ሠራተኛ ጉዳይ ወሳኝ ቦርድና የOሮሚያ ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰጡትን ውሣኔ በመቃወም የቀረበ አቤቱታ ነው፡፡

<u>ውሣኔ፡ -</u> የምE/Oሮሚያ የአሰሪና ሠራተኛ ጉዳይ ወሳኝ ቦርድና የOሮሚያ ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰጡትን ውሣኔ ተሽሯል፡፡

1. የአሰሪና ሠራተኛ ጉዳይ ወሳኝ ቦርድ የማየት ስልጣን የተሰጠው የወል የስራ ክርክር ጉዳዮችን ነው፡፡
2. አንድ የሥራ ክርክር የወል የስራ ክርክር ነው የሚባለው ጉዳዩ የጋራ በሆነ የሰራተኞች መብትና ጥቅም ላይ አሉታዊም ሆነ አዎንታዊ ውጤት የሚያስከትል ሆኖ ሲገኝ ብቻ ነው፡፡
3. አንድ የስራ ክርክር የግል የስራ ክርክር ጉዳይ ነው የሚባለው የክርክሩ ውጤት በተከራካሪው ሰራተኛ (ሰራተኞች) ላይ ብቻ ተወስኖ የሚቀርብ ሆኖ ሲገኝ ነው፡፡
4. ከደረጃዬ ዝቅ ተደርጌያለሁ ተብሎ የሚቀርብ ክስ የጋራ በሆነ የሠራተኞች መብትና ጥቅም ላይ አሉታዊም ሆነ አዎንታዊ ውጤት የሚያስከትል አይደለም፡፡

¡\iZ M/e.15531
¡‰mõp 6/99
•.O

ªƒu:- 1. „q M}iUÍH¦ o¨\
2.' „\¶¬ µamð
3.' M^Ö} –ei§|^
4.m/p BôVp MEQ
5.„q ma´Z ´/SF\ö

„MG‰u:- ¡„óp/„öEöŠpWŠ x/ˆù/{/Ñ2 †Miöp EN dUiu
MG^ \Á:- „q „©▯ ´Mª dUi

Ö Z ¬

i˜óC ´ðª¦ E\iZ uEùp ¡dUimð ŠZŠZ ¡„\W| QXm▯ ´ðª¦ mR, lZ¬} ^G1} ¡NôMEˆp {mð::

iM/\Á i„\W| QXm▯ ´ðª¦ Š\ð ¡dUimð ¨U°¥ šg m¨ZèG iNôG {mð:: „iöno ¡dUiip mðR{ö „\W| \Xm▯ ´ðª¦ mR, lZ¬ Š\ð} EN¡p ^G1} „Emð iNEp ¡m\¸ {mð:: „MG‰u mðR{ömð} iMfmO E˜óC uEùp ¤dUimð ¡\iZ „iöno mMZO[´ðª¢ E\iZ uEùp †}ªódZk im\¸mð p †TMš MQUp M/\Á MG\ð} „gZjüG::

uEùnO i„\W| \Xm▯ ´ðª¦ mR, lZ¬ ¡Nôo¢ ¡^X ŠZŠ[u O} „¦{qu | rmð ¡NôEmð} ¡K¶ {ºk M\Up iN¬U¶ „iöno ¡dUiEp} mðR{ö „¶jk{p ‰Emð K¶ µZ „´|šl MZOåG::

¦C uEùp iM/e. 18180 „¶jk{p ¤Frmð} ¡„\W| \Xm▯„'2 ¬}µ´ö"u iMmZ·O ¡„\W| \Xm▯´ðª¦ mR, lZ¬ ¡N¡p ^G1} ¡m\¸mð ¡mG ¡^X ŠZŠZ ´ðª¢u} {mð@ „}¬ ¡^X ŠZŠZ ¡mG ¡^X ŠZŠZ {mð ¡NôjEmð ´ðª¢ ¡µX iD{ ¡\Xmƒu Mkp| ºgO F¦ „Eðo'õO D{ „m}o'õ mð¸öp ¡Nô¤^ˆpG D~ \ó´, kt {mð; i„}ÎV „}¬ ¡^X ŠZŠZ ¡mG R¦D} ¡¶G ¡^X ŠZŠZ ´ðª¦ {mð ¡NôjEmð ¡ŠZŠV mð¸öp imˆX‰Wmð \Xm▯ (\Xmƒu) F¦ kt mm^~ ¡NôdZk D~ \ó´, {mð iNEp ¡K¶ pZ´ðO \ºmýG::

M/\Á i„\W| QXm▯ ´ðª¦ mR, lZ¬ ¨U°¥ šg m¨ZèG iNôG ¤dUimð Š^ ¡µX iD{ ¡\Xmƒu Mkp| ºgO F¦ „Eðo'õO D{ „m}o'õ mð¸öp ¡Nô¤^ˆpG jEMD{ð ¡mG ¡^X ŠZŠZ „¦¨EO iMD{ðO ´ðª¢} EN¡p ¡„\W| \Xm▯ ´ðª¦ mR, lZ¬ ^G1} ¤Emð jEMD{ð ¡m\¸mð mðR{ö MQUo'õ ¡K¶ ^Cmp ¡mÑÍMip D~ m´,mýG::

mð R {ö

¡O-/‡[Nô¤ ¡„\W| \Xm▯ ´ðª¦ mR, lZ¬ iM.e. oCRS 25/1995 ¡\¸mð mðR{ö| ‡[Nő¤ ¸gF¦ ÖZ¬ iop iM.e. 00692 i21/7/96 ¡\¸mð p†TMš mbåG::
- ¶X d▯ò i˜óC uEùp ¤m ðp} mAl ˆóRX ::XRrmð} !tEð::

የሰ/መ/ቁ. 21730
11/7/99

ዳኞች፡- 1. አቶ ፍስሐ ወርቅነህ
2. አቶ አብዱልቃድር መሐመድ
3. አቶ ጌታቸው ምህረቱ
4. አቶ መስፍን ▯ቁበዮናስ
5. ወ/ት ሒሩት መለሠ

አመልካች፡- ፍሬህይወት ▯ርቄ

ተጠሪ፡- የ I ት. ቴሌኮሙኒኬሽን ኮርፖሬሽን

የስራ ክርክር - ህግ ወጥ የስራ ውል ማቋረጥ - ወደ ስራ ▯ንዲመለስ የተወሰነለት ሰራተኛ የሚከፈለው ውዝፍ ደሞዝ - *አዋጅ ቁ. 377/96 አንቀጽ 43(5)*

የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃና ከፍተኛው ፍርድ ቤት አመልካች ከስራ የተሰናበቱት በህገ ወጥ መንገድ ስለሆነ ወደ ሥራ ሊመለሱ ይገባል ሲሉ ቢ.ወስኑም ውዝፍ ደሞዝን በተመለከተ ሳይወስኑ በዝምታ በማለፋቸው የቀረበ አቤቱታ ነው፡፡

ውሣኔ፡ - የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃና ከፍተኛው ፍርድ ቤት የሰጡና ውሳኔ ተሻሽሎ ተጠሪ የዘጠኝ ወር ከ23 ቀን ውዝፍ ደሞዝ ▯ንዲከፈላቸውና ሌሎች ወጪና ኪሳራዎች ▯ንደመሰለው ▯ንዲወስን

የሰ/መ/ቁ. 21730

11/7/99

ዳኞች፡- 1. አቶ ፍስሐ ወርቅነህ

2. አቶ አብዱልቃድር መሐመድ

3. አቶ ጌታቸው ምህረቱ

4. አቶ መስፍን እቁበዮናስ

5. ወ/ት ሒሩት መለሠ

አመልካች፡- ፍሬህይወት እርቁ

ተጠሪ፡- የ|ት. ቴሌኮሙኒኬሽን ኮርፖሬሽን

መዝገቡን መርምረን የሚከተውን ፍርድ ሰጥተናል፡፡

ፍርድ

ይህ ጉዳይ ለሰበር ችሎቱ ሊቀርብ የቻለው የፌ/ከፍተኛ ፍ/ቤት ግንቦት 19 ቀን 1997 ዓ.ም. 01990 በሰጠው ውሣኔ ቅር በመሰኘት ነው፡፡ አመልካች ነሐሴ 16 ቀን 1997 ዓ.ም. ጽፋ ባቀረበችው የሰበር ቅሬታ ማመልከቻ የሥር ፍ/ቤቶች ተጠሪ የሥራ ውሌን ያቋረጠው በሕገወጥ መንገድ መሆኑን ተቀብለው በአዋጅ ቁጥር 377/96 አንቀጽ 43/5/ ድንጋጌን በመጣስ የውዝፍ ደመወዝ ጥያቄዬን በዝምታ አልፈውታል በማለት አመልክታለች፡፡ ይህ ችሎት የግራ ቀኙን የቃል ክርክር ሰኔ 9 ቀን 1998 በዋለው ችሎት አድምጧል፡፡ የአመልካች የሥራ ውል በሕገ ወጥ መንገድ መቋረጡ ከተረጋገጠና ወደ ሥራ እንዲመለስ ከተወሰነ ውዝፍ ደመወዝ ሳይወሰን ማለፉ በአግባቡ መሆን አለመሆኑን ይህ ችሎት መርምሯል፡፡

በአዋጅ ቁጥር 377/96 አንቀጽ 43/5/ መሠረት የሥራ ውሉ በሕገወጥ መንገድ የተቋረጠና ወደ ሥራ እንዲመለስ የተወሰነለት ሠራተኛ በመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት የሥራ ክርክር ችሎት ከስድስት ወር የሚይበልጥ ውዝፍ ደመወዝ ሊወሰንለት የሚገባ መሆኑን፣ ጉዳዩ በይግባኝ ታይቶ የሠተኛው ወደ ሥራ መመለስ ውሣኔ ከፀና ከአንድ ዓመት ያልበለጠ ውዝፍ ደሞዝ ፍ/ቤቱ ሊወስን እንደሚገባ ተደንግጓል፡፡ በመሆኑም የሥር ፍ/ቤቶች የአመልካች የስራ ውል የተቋረጠው በሕገወጥ መንገድ ነው በማለት አመልካች ወደ ሥራ እንድትመለስ ወስነው የጠየቀችው ውዝፍ ደሞዝ እንዲከፈላት አለመወሰናቸው መሠረታዊ የሕግ ስህተት ነው ብለናል፡፡

ውሣኔ

ይህ ችሎት የጉዳዩን አጠቃላይ ሁኔታ በመመርመር አመልካች ከሥራ ታግዳ በነበረችበት ጊዜ ያለው ከመጋቢት 23 ቀን 1996 እስከ ነሐሴ 20 ቀን 1996 /የ4 ወር ከ28 ቀናት ደሞዝ/ በተጨማሪ የሥራ ውሉ ከተቋረጠ ከነሐሴ 21 ቀን 1996 ጀምሮ ወደ ምድብ ሥራዋ ተመለሰች እስከተባለበት ጥር 16 ቀን 1997 ዓ.ም. ድረስ ያለው የ4 ወር ከ25 ቀን ደሞዝ እና ሌሎች ወጭና ኪሣራዎች ሊከፈል በሚገባው መጠን ላይ የመሰለውን እንዲወስን መዝገቡ ለፌ/መ/ደ/ፍ/ቤት በፍ/ሕ/ቁ. 343/1/ እንዲመለስ ታዟል፡፡

መዝገቡ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ፡፡

¡QiZ M/e. 21119
Mµióp 18/99 •.O

ªƒu:- „q M}iUÍH¦ o¨\
' „\¶¬ µa□ð
' M^Ö} -ei§|^
□/p BôVp MEQ
„q ma´Z ´/SF\ö

„MG‰u:- fEómõ O¶k „Š\ó§} NCiZ

MG^ \Á:- N^m′G ¿{ö

የስራ ክርክር - የህመም ፈቃድ - የ□ረፍት ፈቃድ - የስራ ውል መቋረጥ

Aዋጅ ቁ. 42/85 Aንቀጽ 85(2)

የፌዴራል ከፍተኛው ፍርድ ቤት ተጠሪው ከስራ የተሰናበቱት በህገ ወጥ መንገድ ስለሆነ ወደ ሥራ ሊመለሱ ይገባል ሲል የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የሰጠውን ውሣኔ በማጽናቱ የቀረበ Aቤቱታ ነው፡፡

ውሣኔ፡ - የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤትና የፌዴራል ከፍተኛው ፍርድ ቤት የሰጡት ውሳኔ ተሸሯል፡፡

1. የህመም ፈቃድ ህመሙ ከደረሰበት የመጀመሪያ ቀን Aንስቶ ባለው የ12 ወር ጊዜ ውስጥ በተከታታይ ወይም በተለያዩ ጊዜያት ቢወስድም በማንኛውም ሁኔታ ከስድስት ወር Aይበልጥም፡፡
2. የህመም ፈቃድ ጊዜ Aቆጣጠር የስራ ቀናትን ብቻ በመለየት ሳይሆን ህመሙ ከደረሰበት ቀን Aንስቶ በመቁጠር በጠቅላላው ከ6 ወር መብለጥ የለበትም፡፡
3. በህመም ምክንያት 6 ወር በላይ በስራ ላይ Aለመገኘት የስራ ውልን ለማቋረጥ ህጋዊ ምክንያት ነው፡፡

¡QiZ M/e.
21119 Mµióp
18/99 •.O

ªfu:- 1. „q M}iUÍH¦ o¨\
2. ' „\¶¬ µa□ð
3. ' M^Ö} -ei§|^
4. □/p BôVp MEQ
5. „q ma´Z ´/SF\ö

„MG‰u:- fEómõ O¶k „Š\ó§} NCiZ {/Ñ2 ÑEd ′h dUi
MG^ \Á:- N^m′G ¿{ö dUi

Ö Z ¬

„iöno□ð ¡dUi□ð ¡Õ«/M®/¨U° Ö/iöp iM/e. 10144 ¡‰mõp 24/97 •.O i′E□ð uEùp ¡\¸□ð} □ðR{ö ¡Õ«/ˆÖm□ Ö/iöp iM/e. 38753 HOEö 12/97 •.O ¡dUiEp} ¦¶j, iMQUš i\¸□ð p†TMš F¦ {□ð::

¡„Að} MG^ \3/4 iSZ ¤dUi□ð Š^ i¡‰mõp □Z 1994 •.O i¬}´p iMoMMð E9 □Z ¤CG CŠO| \óˆomG Mh¡n} ´GÐ@ iCMO OŠ}¤p ¡dUip ¡SX d} o^l 6 □Z iCMO Ñf¬ dW□ð 3 □Z ¨¶P ¡SX d} kt mhº[i•Mp Ñf¬ o^l i¶G NC¨V mMš¶l †¤E mˆRb oCRS 4/95 •.O imÎÑ ¨kªiö ¤F¶jk ¡SX □ðEð} iNëU¸ð □ðšÖ ¨M□š mˆÖEùp □¨SX□ð †}ªóME^ ¤MEˆmip {□ð::

Š\ð ¡dUiEp ¡M®/¨U° Ö/iöpO ¡¶X d□ò} ŠZŠZ| N^U° iMMZMZ| iÖ/iön p†TMš MQUpO ¡\•p Mh1¸W¤□ð †}ªódZk ‰¨U´ iíF ˆoCRS 01/94 •.O †^ˆ oCRS 01/95 •.O i12 □Xp ´ó˜ö □ðº i\•p Mh1¸W¤□ð F¦ OGŠp m¨Z´ù iCMO Ñf¬ m¸W□ð ¡dUip ´ó˜ö E164 d|p kt iMD{ð@ †}ªóAðO E38 d|p ¨¶P ¡•Mp Ñf¬ †}¨m\¸□ð i„¸fF¦ iKMO OŠ}¤p ¡dU□ð E164 d|p kt iMD{ð 6 □Z ^FGPF□ð mˆRb ¡ˆRb} ¡SX □ðG ¤ëU¸□ð i„′2 eºZ 42/85 „}dË 85(2) □ð3/4 ^ED{ K´□º ¡SX □ðG NëUº {□ð iNEp ¡6 □Z □ðšÖ ¨M□š mˆÖEùp □¨SX□ð †}ªóME^ □^|þG:: ¦¶j, EˆÖm□□ð Ö/iöp dZIO ¦¶j□ò mQZ› Mš´ið m˜¶mýG::

¦C „iöno ¡dUi□ðO i˜óAð □ðR{ö F¦ \óD} ´ðª¢ E\iZ ¦dZjG ¡mjE□ðO m¸W iCMO OŠ}¤p ˆSX dUjr□ð ¡mjEðip} d|p ¡SZ Ö/iön ¡mˆmE□ð ^Eöp i„¶jið MD} „EMD{ð} EN1Xp {□ð::

¦¶j, ˆdUiip ÖZ¬ □¦O □ðR{ö F¦ MUªp †}¨mtE□ð ¡„Að} m¸W iCMO OŠ}¤p ˆ¡‰mõp □Z 1994 •.O ®O[¡SX □ðEð †^ˆmëU¸ip oCRS □Z 1995 •.O ¬U^ ˆ9 □Z iF¦ iSX□ð F¦ ¤Gm´□ MD{ð mUµ¶1üG:: Ö/iön ¡´ó˜ö□ð} „h1¸Z ¤\F□ð i\•p Mh1¸W¤□ð F¦ i12 □Xp ´ó˜ö □ðº E164 ¡SX d|p ˆSX MgUn} OGŠp ¡m¨U´ip} kt iM□ð\¬ \óD}@ ¦CO i„′¯ eºZ 42/85 „}dË 85(2) MQUp ¡6 □Z ´ó˜ö „FEÑO iNEp {□ð::

¡CMO Ñf¬ ´ó˜ö} „^MGŠq i„′2 e. 42/85 „}dË 85(2) F¦ i¶GË ¡m¨{´´□ð ¶} KMMð ˆ¨U\ip ¡M®MW¤ d} „}^q jE□ð ¡12 □Z ´ó˜ö □ðº imˆoo¦ □¦O imE¤¢ ´ó˜ö¤p ió□\¬O iN}□□ðO Að{öo ¡CMO Ñf¬ ˆ6 □Z „¦iGºO ¡NôG {□ð ¦CO ¡CMO Ñf¬ ´ó˜ö „h1¸V ¡SX d|p} kt iME¡p R¦D} CMMð ˆ¨U\ip ¡M®MW¤□ð d} „}^q iMe¸Z i¸gFF□ð ˆ6 □Z MkEº †}¨EöEip K´ð i¶GË ¡¨{´´□ð {□ð::

^E˜óC ¡SZ Ö/iön ˆ˜óC ¡K¶ ¬}µ´ö □ð3/4 ¡6 □Xp ¡CMO Ñf¬ ´ó˜ö „h1¸V ¡SX d|p} kt ¡NôMEˆp †}¨D{ „¬Z´ù iM□ð\¬ iK´ð „mUè´ùMð F¦ MQUo′õ ¡K¶ ^Cmp ÑËNþG::

□ð R {ö

1. ¡Õ«/¡M®/¨U° Ö/iöp iM/e. 10144 ¡‰mõp 24/97 •.O ¡\¸□ð □ðR{ö| ¡Õ«/ˆÖm□ Ö/iöp iM/e. 38753 HOEö 12/97 •.O ¡\¸□ð p†TMš mbåG::
2. MG^ \3/4□ð iCMO OŠ}¤p ˆ6 □Z iF¦ SX□ð F¦ jEM´□n ¡„′2 eºZ 42/85 „}dË 85(2) ¬}µ´ö} MQUp iN¬U¶ ¡SX □ðEð MëU¸ð i„¶jið {□ð kE|G::
3. □3/4| ˆóRX ¶X d□ò ¡¡XRr□ð} ¦tEð::
4. ¡˜óC □ðR{ö g2O ESZ Ö/iöqs ¦mFEÖ::

Mš´ið m˜¶mýG:: □¨ Mš´k iöp
¦ME^::

¡\/M/e. 21961
Mµiόp 18/99 •.O

ªƒu:- „q M}iUÍH¦ o¨\

' „\¶¬ µa ð
' M^Ö} -ei§|^
/p BôVp MEQ
„q ma´Z ´/SF\ö

„MG‰u:- „q ¶ZN {µb

m¸W:- ió¶ pYªó}¶ x/¡m/¡¶G N

የስራ ክርክር - የስራ ውል ማቋረጥ - *Aዋጅ ቁ. 377/96 Aንቀጽ 27(1)ሐ*

የፌዴራል ከፍተኛው ፍርድ ቤት Aመልካች ከስራ የተሰናበቱት በህገወጥ

መንገድ ስለሆነ ወደ ሥራ ሊመለሱ Aይገባም ሲል የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ

ቤት የሰጠውን ውሣኔ በመሻሩ የቀረበ Aቤቱታ ነው፡፡

<u>ውሣኔ፡ -</u> የፌዴራል ከፍተኛው ፍርድ ቤት የሰጠው ውሣኔ ተሽሮ የመጀመሪያ ደረጃ

ፍርድ ቤት የሰጠው ውሳኔ ፀንቷል፡፡

ግራ ቀኙ በስር ፍርድ ቤት ያልተከራከሩበትንና በጭብጥ ያልተያዘን መሰረት

Aድርጎ ውሳኔ መስጠት መሠረታዊ የህግ ስህተት ነው፡፡

ªƒu:- 1. „q M}¡UÍH¦ o¨\

2. ' „\¶¬ µa□ð

3. ' M^Ö} –ei§|^

4. □/p BôVp MEQ

5. „q ma´Z ´/SF\ö

„MG‰u:- „q ¶ZN {µb = ¸if „q M^Ö} „ªó^ dUi

m¸W:- ió¶ pYªó}¶ x/¡m/¡¶G N = ¡dUi ¡EO

<u>Ö Z ¬</u>

„iöno □ ð ¡dUi □ ð ¡Õ«/ˆÖm □ Ö/iöp iM/e. 35171 ºgOp 10/98 •.O i׳E □ ð uEùp ¡Õ«/¡M®/¨U° Ö/iöp iM/e. 16343 ºgOp 29/97 •.O ¡\¸□ð} □ðR{ö iMaZ i\¸□ð □ðR{ö F¦ {□ð::

¡„Að} „MG‰u iSZ ¤dUi □ ð Š^ im¸W □ ð ¬Z2p □ðº ˆºZ 21/95 •.O ®O[i`ðÕZ{p mdº[\ó¤´E¶G Mh¡n} ¸g_@ mˆRb \{ö 8/96 •.O imÎÑ ¨kªiö 50 ˆó.¶.NªiW¤ „´ð¬EAG iNôG □ð}®F ˆK¶ □ ð3/4 ¡SX □ðEö} iNëU¸ð ¡„´G¶Eùp| G¢ G¢ ŠÖ¤“u †}ªóˆÖE, ¦□\}G, ¡NôG {□ð::

¡„Að} m¸WO EdUiip Š^ i\¸ □ ð MG^:- „MG‰u †}ªó¤^UŠk ˆm\¸□ð 400 ˆð}oG NªiW¤ □ ðº 50 ˆó.¶.□¦O „}¬ ˆU¸óp NªiW¤ „´ð¬Eù i`dº MUˆió¤ Q{¬ eºZ 4191 iD{ 399.5 ˆð}oG kt N^Uˆið ^EmUµ´¸| †Z\ðO ^FM{ i„׳2 e. 377/96 „}dË 27(1)(H) MQUp ¡SX □ðEð MëU¸ð i„¶jið {□ ð \óG mˆXŠåG::

´ðª¢ ¡dUiEp ¡Õ«/M®/¨U° Ö/iöpO i¶X d"ò ¡dUi □ ð} ŠZŠZ| N\U° MZO[imˆRb ¬Z2p ¡Á{p p †TMš MQUp ˆ2iðmõ □¨k ˆRb ¦› ¡M1□ð} 400 ˆð}oG NªiW¤ MðEð iMðEð ¶}¨□¡} ¡NôjG Io I S C O ºeZ „j¦ EmjE ¬Z2p imU‰ió׳ i □/[g¬^p NP mU‰ió{p †}ª^Uˆi iN^U° ¡mUµ´¸ MD{ð} Mš¶IoG:: imˆRb ¬Z2p ¡dUi □ð} ¡Q{¬ N^U° imMEˆmO iˆRb Mˆó| „Oj\G ¡}¶¬ S/x/¡m/¡¶G NCiZ ¡¨U\□ð NªiW¤ 399.5 ˆð}oG MD{ð} ˆN^Uªp i^mdZ ˆRb 400 ˆð}oG NªiW¤ mUŠI 399.5 ˆð}oG E„Oj\G N^Uˆið} ^EN¤Uµ¶º ˆRb} E´ù¨E□ð 50 ˆó.¶. NªiW¤ m¸¤dõ ¡Nô¤¨Z´□ð „¦¨EO \óG ¡ˆRb

¡SX □ðG¡mëU¸□ðˆK¶ □ðÁ{□ðiNEpjdUi □ð¡ŠÖ¤º¤dø

F¦MZO[ŠÖ¤□ð †}ªóÑÍO □^|þG::

¡„Að} m¸W ¦¶j, EÕ«/ˆÖm □ Ö/iöp iNgUið ¡¦¶j, ŠZŠV ˆm‰B÷¨ iíF Ö/iön iM1/4Ua ¡\¸ □ ð □ ðR{ö ¡„Að} „MG‰u 400

ˆð}oG NªiW¤ ^EMUˆið| 50 ˆó.¶.M´ð¨Eð „ˆX‰W jEMD{ð@ „MG‰u im¸W□ð p†TMš Eo˜˜ip ¬Z2p „^UŠiö¤EAð ióGO „^Uˆkˆð ¤Eip ¡Q{¬ N^U° ¶} ^Zš ¬Gš ¤E□ð iMD{ð@′|□ð g2O ¡dUi ^FGD{ N^U°□ð m•N{ó{p ¡EöE□ð {□ð::i˜óCO MQUp „MG‰s ¡mUˆi□ð} NªiW¤ \ó¤^UŠk M´ð¨Eð „ˆX‰W jEMD{ð „MG‰u E´ð¬En xFÓ m¨Z´ù ¡SX □ðEð MëU¸ð i„¶jið {□ð iNEp ¡Õ«/M®/¨U° Ö/iön} □ðR{ö b[oG::

¦C „iöno ¡dUi□ðO iM1/4Ua ¡Õ«/ˆÖm□ Ö/iöp i\¸□ð □ðR{ö F¦ \óD}@ ´ðª¢ E\iZ ¦dZjG ¡mjE□ðO ¡Õ«X/ˆÖm□ Ö/iöp iSZ Ö/iöp ŠZŠZ ¤Gm{Rip} iN^U°{p ¡dUi} Q{¬ m•N{ó{p ¡E□ðO \óG ¡SZ Ö/iön} □ðR{ö MaV i„¶jið MD} „EMD{ð} EN1Xp {□ð::

„MG‰u i„iöno□ð F¦ †}¨´EÍ□ð ˆm¸W□ð im\¸, ¡Á{p p†TMš MQUp 400 ˆð}oG NªiW¤ ˆ2iðmõ □¨k m{^rø ¶}¨□¦{ó iM¬U^ ISCO ºeZ „j¦ EmjE□ð ¬Z2p g¬^p NP EmjEu mU‰ió „^ÑZN÷ MðEð iMðEð ^EN^Uˆiö ˆmˆRb ¡m\¸, ¡Á{p N˜□□ð ¤^UªG:: ¦C ¡Á{p N˜□O ¡X\ð ¡m¸W□ð MD{ð} „G‰¨O:: m¸W□ð i^Z \óˆX^Z ¡{iU□ðO ¤dUkˆðp} ¡Á{p N˜□ Q{¬ N^U° „O~ {□ð:: ¡ˆÖm□□ð Ö/iöp ¡Á{p N˜□ Q{©} ¡mr□ð m¸W□ð ¤Gm^X^Uip}| ¤G‰¨□ð} ¦Ge}O ¤M{□ð} {ºk Ö/iön iX\ð „{ab{p N^U°□ð m•N{ó{p ¡E□ðO \óG ¡M®/¨U° Ö/iön ¡\¸□ð} □ðR{ö ¡aU□ð ¡ª¸{p „\1º MZC} ¡Nô¤ÔG^ MQUo′õ ¡K¶ ^Cmp iMD{ð □ðR{ö□ð mb[¡M®/¨U° Ö/iön □ðR{ö †}ªóÍ|G, ¡NôG {□ð::

uEùnO ´ðª¢ EQiZ ¦dZjG imjE□ð {ºk ˜ðW¤ ¡SZ ŠZŠZ| N^U°□ð} „iöno ˆdUiip ÖZ¬ µZ iN´|˜k MZO[oG::

„MG‰u ˆm¸W im\¸□ð ¡Á{p N˜□ MQUp ˆ2iðmõ □¨k 400 ˆð}oG NªiW¤ Á~ ¶}¨□¦{ó imjE lo ISCO ºeZ „j¦ EmjE ¬Z2p †}ªó¤^UŠk im\¸□ð p†TMš MQUp 400 ˆð}oG NªiW¤□ð} imjE□ð lo „¬Z_ □/[g¬^p NP EmjEu mU‰ió „^ÑZP ¤E´ð¬Ep MðEð iMðEð ¤^Uˆiip} N\U° NgUið iSZ Ö/iöp mUµ¶1üG:: ¦C ¡N^Uˆió¤ ¡Q{¬ N\U°O iN^U°{p dZl mˆRb (¡„Að} m¸W) iQ{© F¦ ¤dUi□ð mf□ðP □¦O Š-_¡mˆX^Uip {´Z †}¨EöEO ¡SZ ŠZŠV ¤^UªG:: íF ¶} }kUn} ¶}¨□¦} 1ió¤ ˆRb/¡„Að} „MG‰u/ †}ªó¤^UŠk ¡o˜˜□ð ^Cmp †}¨D{ m´GÐ †}¨´| Á{n} Á~ ˆ„Oj\G ¡}´¬ SX“u x/¦m/¡¶G NCiZ †}ªó□\¬ \óo˜š „^d¬P ¤^Uˆi□ð} }kUp †}¨´| \óÁ} „}¬ ˆU¸óp □¦O 50 ˆó.¶.NªiW¤ M´ð¨Eð MUµ´¸ð i„MG‰u iˆðG ¡mÑ¸U ´ð¬Ep ^EMD{ð m¸W□ð ¤^Uªip {´Z ¡EO:: im¸W□ð iˆðG ¡dUi□ð N^U° ¡Nô¤R¡□ð „Oj\G ¡}¶¬ S/x/¡m/¡¶G NCiZ }kUn} \óU^k 399.5 ˆð}oG NªiW¤ EMD{ð| ¡MUˆió¤ Q{¬ eºZ 4191 „}¬ ˆU¸óp □¦O 50 ˆó.¶. NªiW¤

¡´ù¨EMD{ð}ˆNô¤^Uªiˆm dZ´ð¬Eniˆ Rb¡mÑÍMMD{ð}¡Nô¤^Uª „¦¨EO::i˜óCO „}¬¡N¦‰¬{´Zió~Z50ˆó.¶NªW¤M´ð¨Eð¶GË{□ð::¡„Að}

„MG‰u ¶} iM®MW¤ „^UŠk imjE□ð lo MðEð iMðEð ¤E´ð¬Ep 400 ˆð}oG NªiW¤ „^ÑZP N^Uˆið} ¡Nô¤^Uª N^U° \ó¤dZk N^U°□ð A\ m□ {□ð mkEù

im¸W□ð ¡m‰¨ „¦¨EO:: „^UŠlp ¡{iU□ð} }kUp †}¨´| \óÁ} ¶} „}¬ ˆU¸óp □¦O 50 ˆó.¶ NªiW¤ ´ù¨E MjEð i„MG‰u ¡mÑ¸U ´ð¬Ep MD{ð} ¡Nô¤R¦ „¦¨EO::

¡Õ«/ˆÖm□ Ö/iöp E´ð¬En „MG‰u} m¸¤dõ ¤¨U´□ð „^d¬P MðEð iMðEð ¤E´ð¬Ep „^Uˆkˆð ¤Eip} ¡Q{¬ N^U° m¸W□ð „O~ ¡mdiE□ð}| Š- ¤Gmˆ XˆUip} †O{p ¡Nô1Gip N^U° „¦¨EO iNEp muq □ð¬g ‰¨U´ iíF ´ð¬Ep M~V kt MUµ´¸ð} MQUp „¬Z´ù „MG‰u} m¸¤dõ ¤¨Z´′G iNôG {□ð:: ¦C ¨¶P ¡¶X d□ò} ŠZŠZ| Ákº ¤F´|˜i| MQUp ¤F¨U´ iMD{ð MQUo′õ ¡K¶ ^Cmp ¡mÑÍMip D~ m´‚mýG::

□ð R {ö

1. ¡Õ«/ˆÖm□ Ö/iöp iM.e. 35171 ºgOp 10/98 •.O ¡\¸□ð □ðR{ö mbåG::
2. ¡Õ«/M®/¨U° Ö/iöp iM/e. 16343 ºgOp 29/97 •.O ¡\¸□ð □ðR{ö Í}mýG::
3. □3/4| ˆóRX ፣ imMEˆm m¸W□ð E„MG‰u kZ 1000 („}¬ `óC kZ) ¦ˆÑG kE|G::
4. ¡Õ«/M®/¨U° Ö/iöp ¡□3/4| ˆóRX□ð} 1/4O[†}ªó¤^ÑËO oTMüG:: Mš´ið m˜¶mýG □¨ Mš´k iöp ¦ME^::

¡QiZ M/e. 20457

Mµióp 20/99 •.O

ªƒu:- „q M}iUÍH¦ o¨\
' „\¶¬ µa □ ð
' M^Ö} -ei§|^
□/p BôVp ME\
„q ma´Z ´/SF\ö

„MG‰u:- ¡„óp/}¶¬ j}Š

MG^ \Á:- □/[•ENôn P´^ □Xb

የስራ ክርክር - የስራ ውል ማቋረጥ - ውዝፍ ደሞዝ ክፍያ፡፡ *Aዋጅ ቁ. 42/85*

Aንቀጽ 43፣ 53(1)፣ 54 የሰ/መ/ቁ. 17189

የፌዴራል ከፍተኛው ፍርድ ቤት ተጠሪው ከስራ የተሰናበተችው በህገ ወጥ መንገድ

ስለሆነ የስድስት ወር ውዝፍ ደሞዝ ተከፍሏት ወደ ስራ ልትመለስ ይገባል ሲል

የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የሰጠውን ውሣኔ በማፅናቱ የቀረበ Aቤቱታ

ነው፡፡

ውሣኔ፡ - የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤትና የፌዴራል ከፍተኛው ፍርድ

ቤት የሰጡት ውሣኔ ተሽሯል፡፡

1. በAሰሪና ሠራተኛ ክርክር Aንድ ሰራተኛ በክርክር ላይ Eያለ በሞት ቢለይ ወደ ስራ የመመለስ ወይም Aለመመለስ ጉዳይን ማጣራቱ Aስፈላጊ Aይደለም፡፡
2. የስራ ውል በተቋረጠ ጊዜ ስራ ላልተሰራበት ውዝፍ ደሞዝ የሚከፈልበት Aይደለም፡፡

¡QiZ M/e. 20457
Mµióp 20/99 •.O

ªƒu:- 1. „q M}iUÍH¦ o¨\
2. ' „\¶¬ µað
3. ' M^Ö} -ei§|^
4. /p BôVp ME\
5. „q ma´Z ´/SF\ö

„MG‰u:- ¡„óp/}¶¬ j}Š {/Ñ2 ˜ð© •Eó dUi

MG^ \Á:- /[•ENôn P´^ Xb ¡dUi ¡EO

Ö Z ¬

E„iöno ð OŠ}¤p ¡D{ð ´ðª¦ ¡„Að} M/\Á ¡SX ðEö ˆK¶ ð3/4 ¡mëU¸ ^ED{ ðšÖ ¨M š mˆÖEù, ¨SX¥ †}¬ME^ iNEp Š^ iNgUjü@ ´ðª¢ ¡dUiEp ¡Õ«/M®/¨U° Ö/iöp iM/e. 10440 ¡‰mõp 28/97 •.O i′E ð uEùp †}¨ˆRb º¤dø ¡SX ðEð ˆK¶ ð3/4 iMëU¸ð ¡6 Z ðšÖ ¨M š mˆÖFüp ¨SX′ pME^ \ óG ðR{ö ¡\¸ip {ð:: ¡„Að} „MG‰u i ðR{ö ð F¦ gZ m\‚q EÕ«/ˆÖm
Ö/iöp ¦¶j‚ ió¤dZkO ¦¶jò mQZ›ioG::

„MG‰u ¦C} „iöno ¤dUi ðO i˜óAð ðR{ö F¦ \óD}@ E\ iZ ¦dZjG ¡mjEip {ºkO MG^ \Á′ ðšÖ ¨M š mˆÖFüp ¨ SX′ pME^ ¡NôE ð i„¶jið MD} „EMD{ð} EN1Xp {ð::

¦C i†}ªóC †}ªE ¡¶X dò} ¡fG ŠZŠZ EM^Np d¸[†}¨m¤˜ MG^ \3/4 ˆ˜óC •EO iPp iME¡mý Xcu ¡ Xb{p N^U° ¦˜ð dZi′G::

MG^ \3/4 ˆ˜óC •EO iPp ME¡mý ˆmUµ´¸ ¨¶P ¨ SX ¡MME^ „EMME^ ´ðª¢} N1Xn „^ÑF´ó ^FGD{ ¡ŠZŠV Bô¨p i˜óAð mëZ1üG::

¡ ðšÖ ¨M š ŠÖ¤ ð} imMEˆmO ¦C uEùp iM/e. 17189 „¶jk{p ¤E ð ¡„QW| QXm ´ðª¦ „′2 eºZ 42/85 „}dË 53(1)@ 54 †| 43 ¬}µ´ö“u} iMmZ´ùO ¡SX ðEð imëU¸ip ´ó˜ö SX FGmQXip ðšÖ ¨M š ¡NôˆÑGip „¦¨EO \óG „^d¬P ðR{ö QºqioG::

iMD{ðO i˜óC ´ðª¦O ¡SX ðEð mëZ» i{iUip ´ó˜ö FGmQXip SX ðšÖ ¨M š †}ªóˆÑG iNEp ¡SZ Ö/iöp ¡\¸ ð ðR{ö MQUo′õ

¡K¶ ^Cmp ¡mÑÍMip D~ m´‚mýG::**ð R {ö**

1. ¡Õ«/M®/¨U° Ö/iöp iM/e. 10440 ¡‰mõp 28/97 •.O ¡\¸ð ðR{ö| ¡Õ«XG ˆÖm Ö/iöp iM/e. 38002 \{ö 22/97 •.O ¡\¸ ð p†TMš m^åG::
2. ¡˜óC ðR{ö g°õO ESZ Ö/iöqu ¦mFEÖ::

Mš´ið m˜¶mýG:: ¨ Mš´k iöp ¦ME^::

¡QiZ M/e. 24153
Mµiόp 26/99 •.O

ªƒu:- „q M}iUÍH¦ o¨\
' Ak©Gf¬Z MHM¬
' „\¶¬ µa□ð
' M^Ö} -ei§|^
□/Wp BôVp MEQ

„MG‰u:- „q M}¶Sn „jm
ተጠሪ:- ¡jCZ| pX}˜óp ¬Z2p

የስራ ክርክር - የስራ ውል መቋረጥ - ያለማስጠንቀቂያ ከስራ መሰናበት -አዋጅ ቁ. 377/96 አንቀጽ 27(1)(ተ)

የፌዴራል ከፍተኛው ፍርድ ቤት ተጠሪው ከስራ የተሰናበተው በህጋዊ መንገድ ነው ሲል የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የሰጠውን ውሣኔ በማፅናቱ የቀረበ አቤቱታ ነው፡፡

ውሣኔ፡ - የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤትና የፌዴራል ከፍተኛው ፍርድ ቤት

¡QiZ M/e. 24153
Mµiόp 26/99 •.O

ªƒu:- 1. „q M}iUÍH¦ o¨\
2. ' Ak©Gf¬Z MHM¬
3. ' „\¶¬ µa□ð
4. ' M^Ö} -ei§|^
5. □/Wp BôVp MEQ

„MG‰u:- „q M}¶Sn „jm dUi
MG^ \3/4:- ¡jCZ| pX}˜óp ¬Z2p ¡dUi ¡EO

Mš´ið mMZO[¡Nô^mE□ð □ðR{ö m\ºmýG::

□ð R{ö

„MG‰u ¡Õ«/M®/¨U° Ö/iöp iM/e. 19788 i14/4/98 •.O i\¸□ð □ðR{ö| ¡Õ«/ˆÖm□ Ö/iöp iM.e 43690 i21/7/98 •.O ¡\¸□ð □ðR{ö MQUo΄õ ¡D{ ¡K¶ ^Cmp „Eip \óG ¶}lp 24/98 •.O ¡mÎÑ ¡maaE „iöno „gZjüG::

„MG‰u ¤dUi□ð ¡\iZ „iöno EM/\3/4 ¨Z_ ¡‰mõp 1/98 •.O ¡¶X d□ò ¡fG ŠZŠZ m\OmýG::

E„iöno□ð OŠ}¤p ¡D{□ð „MG‰u EgºZ ¤dUi□ð ¡pOCZp N^U° A\m□ MD{ð ^EmUµ´¸ iK/^OO{nO D{ i„΄2 e. 377/96 „}dË 27(1)(m) MQUp ¤EN^¸}ddõ¤ ˆSX MQ|in i„¶jið {□ð mkEù □ðR{ö iMስ¸n {□ð::

„MG‰u i„dUi□ð „iönoO A\m□ ¡mjE□ð ¡pOCZp N^U° dZl „Go¡O@ ¡gºZ ×ZMð F¦ m¸d\ ¡mjE□ðO i†{ö ¡mPF „¦¨EO ¡NôE□ð ŠZŠZ ¡N^U° º¤dንø ¡NôMEˆp †}°õ MQUo΄õ ¡K¶ ŠZŠZ ¤E□ð D~ jEM´□n iÕ«/M®/¨U° Ö/iöp iM/e. 19788 i14/4/98 ¡m\¸□ð □ðR{öO D{ ¡Õ«/ˆÖm□ Ö/iöp iM/e. 43690 i21/7/98 •.O ¡\¸□ð □ðR{ö iÖ/k/S/S/K/e. 348(1) MQUp Í}mýG:: ¶X d□ò ˆóRXr□ð} E¡XRr□ð ¦ttEð:: Mš´ið

¡\iZ M.e. 16653

d} Mµióp 27/99 •.O

ªƒu:- 1. „q M}iUÍH¦ o¨\

2. ' „\¶¬ µa□ð

3. ' M^Ö} –ei§|^

4. □/p BôVp MEQ

5. „q ma´Z ´/SF\ö

„MG‰u:- ¶§} DmøEùu ¬Z2p

MG^ \Á:- □/[^E†|p □Zg{C

የስራ ክርክር - የAሠሪና ሠራተኛ ጉዳይ ወሳኝ ቦርድ ስልጣን - የወል የስራ ክርክር - የሰ/መ/ቁ/18180

ተጠሪዋ የስራ መደቡ Eንዲሁም ለቦታው የተመደበው ደሞዝና ጥቅማ ጥቅሞች Eንዲሰጡኝ ብለው በAሰሪና ሠራተኛ ጉዳይ ወሳኝ ቦርድ ያቀረቡትን ክስ ቦርዱ የማየት ስልጣን Aለው ሲሉ የAሠሪና ሠራተኛ ጉዳይ ወሳኝ ቦርድና የፌዴራል ከፍተኛው ፍርድ ቤት የሰጡትን ውሳኔ በመቃወም የቀረበ Aቤቱታ ነው፡፡

<u>ውሳኔ፡ -</u> የAሰሪና ሠራተኛ ጉዳይ ወሳኝ ቦርድና የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጡት ውሳኔ ተሽሯል፡፡

1. የAሰሪና ሠራተኛ ጉዳይ ወሳኝ ቦርድ የማየት ስልጣን የተሰጠው የወል የስራ ክርክር ጉዳዮችን ነው፡፡
2. Aንድ የሥራ ክርክር የወል የስራ ክርክር ነው የሚባለው ጉዳዩ የጋራ በሆነ የሰራተኞች መብትና ጥቅም ላይ Aሉታዊም ሆነ Aዎንታዊ ውጤት የሚያስከትል ሆኖ ሲገኝ ብቻ ነው፡፡
3. Aንድ የስራ ክርክር የግል የስራ ክርክር ጉዳይ ነው የሚባለው የክርክሩ ውጤት በተከራካሪው ሰራተኛ (ሰራተኞች) ላይ ብቻ ተወስኖ የሚቀርብ ሆኖ ሲገኝ ነው፡፡
4. የሥራ መደቡ Eንዲሁም ለቦታው የተመደበው ደሞዝና ጥቅማ ጥቅሞች Eንዲሰጡኝ ተብሎ የሚቀርብ ክስ የጋራ በሆነ የሠራተኞች መብትና ጥቅም ላይ Aሉታዊም ሆነ Aዎንታዊ ውጤት የሚያስከትል Aይደለም፡፡

¡\iZ M.e. 16653
d} Mµióp 27/99 •.O

ªƒu:- 1. „q M}iUÍH¦ o¨\
2. ' „\¶¬ µa ð
3. ' M^Ö} –ei§|^
4. /p BôVp MEQ
5. „q ma´Z ´/SF\ö

„MG‰u:- ¶§} DmøEùu ¬Z2p {/Ñ2 „q ^E`ó dUi

MG^ \Á:- /[^E†|p Zg{C „GdUiuO

Mš´ið mMZO[¡NôˆmE ð ÖZ¬ m\ºmýG::

Ö Z ¬

i˜óC ´ðª¦ E\iZ uEùp ¡dUi ð ŠZŠZ ¡„QW| QXm ´ðª¦ R, lZ¬} SG1} ¡NôME˜p {ð::

MG^ \3/4 i„QW| QXm ´ðª¦ R, lZ¬ Š\ð} ¤dUiu ð ¡SX M¨ið †}ªóAðO ለlo ð ¡mM¨i ð ¨M ዝ| ºgNºgPu †}ªó\¸ð, iNôG {ð:: „iöno ¡dUiip ðR{öO ¡„QW| QXm ´ðª¦ R, lZ¬ Š\ð} EN¡p SG1} „E ð iNEp ¡m\¸ {ð:: „MG‰u ðR{ö ð} iMf O ¤dUi ð ¡QiZ „iöno mMZO[´ð ª¢ E\iZ uEùp †}ªódZk im\¸ð p†TMš MQUp M/\3/4 MGቧ} „gZjEu::

uEùnO ¡„QW| QXm ´ðª¦ R, lZ¬ ¡dUiEp} ¡SX ŠZŠZ ´ðª¦ EN¡p SG1} {iU ð ¦^ „G{iU ðO? ¡NôE ð} ¡K¶ {ºk MQUp iN¬U¶ „iöno ¡dUiip} ðR{ö „¶jk{p ‰E ð K¶ µZ iN´|˜k MZOåG::

¦C uEùp iM.e. 18180 „¶jk{p ¤Fr ð} ¡„QW| QXm „'2 ¬}µ´ö"u iMmZ´ùO ¡„QW| QXm ´ðª¦ R, lZ¬ ¡N¡p SG1} ¡m\¸ð ¡G ¡SX ŠZŠZ ´ðª§u} MD{ð}@ „}¬ ¡SX ŠZŠZ ¡G ¡SX ŠZŠZ {ð ¡NôjE ðO ´ðª ¡µX iD{ ¡QXmƒu Mkp| ºgO F¦ „Eðo'õO D{ „ }o'õ ð¸öp ¡N¤^ˆpG D~ \ó´, kt MD{ð} i „}ÎVO „}¬ ¡SX ŠZŠZ ¡ G R¦D} ¡¶G ¡SX ŠZŠZ ´ð¨¦ { ð ¡NôjE ð ¡ŠZŠV ð¸öp im˜X‰W ð QZm /QXmƒu/ F¦ kt m ^~ ¡NôdZ D~ \ó´, MD{ð} išZšZ ¡K¶ pZ´ðO \ºqioG::

i˜óC ¡K¶ pZ´ðO MQUp MG^ \3/4 i„QW| QXm ´ðª¦ R, lZ¬ ¡SX M¨ið| Elo ð ¡mM¨i ð ¨M š| ºgNºgPu ¦\¸ð, iNEp ¤dUiu ð ˆ^ ¡µX iD{ ¡QXmƒu Mkp| ºgO F¦ „Eðo'õO D{ „ }o'õ ð¸öp ¡Nô¤^ˆpG jEMD{ð ¡ G ¡SX ŠZŠZ „¦¨EO:: iMD{ðO ¡„QW| QXm ´ðª¦ R, lZ¬ SG1} R¦~U ð ´ðª¢} „¦q ¡\¸ð ðR{ö MQUo'õ ¡K¶ ^Cmp ¡mÑÍMip D~ m´,mýG::

ð R {ö

- ¡„QW| QXm ´ðª¦ R, lZ¬ iM/e. 193/02/94 ºZ 13/96 •.O ¡\¸ð ðR{ö| ¡Õ«/ˆÖm Ö/iöp iM/e. 28606 HOEö 5/96 •.O ¡\¸ ð ðR{ö mbåG::
- ¶X dò i˜óC uEùp ¤¸ðp} 3/4| ˆóRX ¡¡XRr ð} ¦tEð::

Mš´ið m˜¶mýG:: ¨ Mš´k iöp ¦ME^::

የሰ/መ/ቁ. 25526

ሚያዝያ 16/99 ዓ.ም.

ዳኞች፡- አቶ መንበረፀሐይ ታደሰ

አቶ ፍስሐ ወርቅነህ

አቶ አብዱልቃድር መሐመድ

አቶ አሰግድ ጋሻው

አቶ ተሻገር ገ/ሥላሴ

አመልካች፡- መምህር ጥላሁን አሰፋው

መልስ ሰጪ፡- አዲስ ኮሌጅ

የስራ ክርክር - ለተወሰነና ላልተወሰነ ጊዜ የሚደረግ የስራ ውል - የስራ ውል መቋረጥ - *አዋጅ ቁ.42/85 አንቀጽ 9፣ 10*

የፌዴራል ከፍተኛው ፍርድ ቤት ተጠሪው ከስራ የተሰናበቱት ህጋዊ በሆነ መንገድ ስለሆነ ወደ ስራ ሊመለሱ አይገባም ሲል የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት የሰጠውን ውሣኔ በመሻሩ የቀረበ አቤቱታ

ውሣኔ፡ - የፌዴራል ከፍተኛው ፍርድ ቤት የሰጠው ውሣኔ ተሽሮ የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የሰጠው ውሣኔ ፀንቷል፡፡

1. የአሰሪና ሠራተኛ አዋጅ ቁጥር 42/85 አንቀጽ 9 በአንድ አሰሪና ሠራተኛ መካከል የተደረገ የስራ ውል ላልተወሰነ ጊዜ የተደረገ □ንደሆነ ግምት ቢወሰድም አሰሪ ይህንን ግምት አንቀጽ 10 ላይ የተዘረዘሩትን ሁኔታዎች በማስረዳት ማፍረስ ይችላል፡፡

2. ሰራተኛው በየአመቱ ውሉ □የታደሰ ሲሰራ መቆየቱና የሰራተኛው የቅጥር ውል በጊዜ የተገደበ መሆኑ ብቻ ለተወሰነ ጊዜ ተቀጣሪ የሚያደርገው አይሆንም፡፡

የሰ/መ/ቁ. 25526

ሚያዝያ 16/99 ዓ.ም.

ዳኞች፡- 1. Aቶ መንበረፀሐይ ታደሰ

2. Aቶ ፍስሐ ወርቅነህ

3. Aቶ ዓብዱልቃድር መሐመድ

4. Aቶ Aሰግድ ጋሻው

5. Aቶ ተሻገር ገ/ሥላሴ

Aመልካች፡- መምህር ጥላሁን Aስፋው ቀረበ፡፡

መልስ ሰጪ፡- Aዲስ ኮሌጅ ጠበቃ Aምዴ Aበበ ቀረበ

መዝገቡ ተመርምሮ የሚከተለው ፍርድ ተሰጥቷል፡፡

<u>ፍርድ</u>

Aመልካች ሰኔ 15/98 ዓ.ም. በተፃፈ ያቀረበው Aቤቱታ የፌዴ/ ከፍተኛ ፍ/ቤት ሰኔ 5/98 ዓ.ም. በመ/ቁ. 46514 በዋለው ችሎት በሰጠው ውሣኔ ላይ ነው፡፡

Aቤቱታው የቀረበበት የፌዴ/ከፍተኛ ፍ/ቤት ውሣኔም፡- የቅጥሩ ሁኔታ በAንድ ድርጅት ቋሚ ሥራ ላይ ቢሆንም ሠራተኛን ለተወሰነ ጊዜ የሚቆይ ሥራ ማሠራት □ ንደሚቻል በፌዴ/ጠ/ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በመ/ቁ. 11924 ከተሰጠው የሕግ ትርጉም መረዳት

ስለሚቻል Aመልካች የተቀጠሩበት የተወሰነው ጊዜ በማለቁ ምክንያት መሰናበታቸው ሕገወጥ ነው Aያሰኝም በማለት የፌዴ/መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ሚያዝያ 4/98 ዓ.ም. በቁ. 16344 የሰጠውን ውሣኔ ሽሮታል፡፡

Aመልካች ባቀረበው Aቤቱታ መነሻነትም Aመልካች የተቀጠረው ለተወሰነ ጊዜ መሆን Aለመሆኑን ለመመርመር ጉዳዩ ለሰበር ይቀርባል የተባለ ሲሆን መ/ሰጪም መልስ □ ንዲሰጥበት ተደርጎ ታሕሣሥ 7/98 ዓ.ም. የተፃፈ መልስ በመስጠት ተከራክሯል፡፡

የመልስ ሰጪ ዋና መከራከሪያ የሥራ ውሉ ለAንድ ዓመት ሆኖ የውሉ ዘመን ሲያልቅ በዚሁ ሁኔታ ውሉ □ የተደረገ ሲሠሩ የቆዩ ሲሆን ግራ ቀኙ ካልፈለጉ ሊያቋርጡ ከፈለጉም ያለፈው የAገልግሎት ሂሣብ ተዘግቶ □ ንደገና በሌላ ውል የኮንትራት የቅጥር ውል በስምምነት □ የተፈረመ ሲሠሩ የቆዩ በመሆኑ የከሣሽ Aቤቱታ ውድቅ ሊሆን ይገባል፡፡ Aመልካች በ11/A1/98 በተፃፈ ማመልከቻ ብቻ የሥራ መልቀቂያ ጠይቀው የተሰናበቱ ናቸው ሲልም በተጨማሪም የተከራከረበት ነው፡፡

በመጀመሪያ ደረጃ የAሁን Aመልካች የሥራ መልቀቂያ ጠይቆ የተሠናበተ ነው የተባለበትን በዚህ ችሎትም Aስቀርበን ንደተመለከትነው በ11/01/98 ዓ.ም. Aመልካች የፃፈው ኮሌጁን በመልቀቄ ምክንያት የሥራ ልምድ ይሰጠኝ ከሚል በስተቀር ሥራውን በገዛ ፈቃዴ ለቅቄያለሁ በማለት ያስታወቀበት ነው ሊባል የሚችል ንዳልሆነ ተመልክተናል፡፡ የሥራ ልምድ ይፃፍልኝ ብሎ መጠየቅ ሥራውን በገዛ ፈቃዱ ለቀቀ ትርጉም፡- Aንድ ከAሰሪ ጋር የሥራ ውል ያለው ሠራተኛ ላልተወሰነ ጊዜ ንደተቀጠረ ሊቆጠር ንደሚገባ የAዋጅ ቁጥር 42/85/377/96/ Aንቀጽ 9 ግምት ንደሚወስድለት፣ በዚህ የሕግ ግምት የሥራ ውሉ ያልተወሰነ ጊዜ የሥራ ውል ነው ነፃ ንዲሆን ንደሚያደርገው፣ በውጤቱም በቅድሚያ የማስረዳቱ ግዴታ የሥራ ውሉ ለተወሰነ ጊዜ ወይም ሥራ የተደረገ ለውጥ በAንቀጽ 10 የሚሸፈን ነው ሲል በሚከራከረው በAሠሪው ላይ የሚወድቅ መሆኑን በዝርዝር ጠቅሶ ትርጉም የሰጠበት ጉዳይ ነው።

በዚህም መሠረት Aመልካች በየAመቱ ውሉ የታደሰ ሲሠራ መቆየቱና የAመልካች የቅጥር ውል በጊዜ የተገደበ መሆኑ ብቻ Aመልካችን ለተወሰነ ጊዜ ተቀጣሪ የሚያደርገው Aይሆንም። መ/ሰጪው ይህንን Aስመልክቶ በAዋጁ Aንቀጽ 10/1/ መሠረት Aመልካች ለተወሰነ ጊዜ የተቀጠረ ስለመሆኑ ያቀረበው ማስረጃ ንደሌለ በሥር ፍ/ቤት የተረጋገጠ መሆኑን ከፍርዱ ግልባጭ መረዳት ይቻላል።

ስለዚህ የቅጥር ውሉ በጊዜ የተገደበ መሆኑን ብቻ የፌዴ/ከፍተኛ ፍ/ቤት በማየትና የሰበር ችሎቱ በመ/ቁ. 11924 የሰጠውን የሕግ ትርጉም በAግባቡ ባለመረዳት የሰጠው ውሣኔ የሕግ ስህተት ያለበት ሆኖ በመገኘቱ የሚከተለው ተወስኗል።

<u>ው ሣ ኔ</u>

1. የፌዴ/ከፍተኛ ፍ/ቤት ሰኔ 5/98 ዓ.ም. በመ/ቁ. 46514 የሰጠው ውሣኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ቁ. 348/1/ መሠረት ተሽሯል፡፡ ይፃፍ፡፡
2. የፌዴ/መጀ/ደረጃ ፍ/ቤት በዚህ ጉዳይ ሚያዝያ 4/98 ዓ.ም. በቁ. 16344 የሰጠውን ውሣኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 348/1/ መሠረት በማጽናት ወስነናል፡፡

¡\iC M/e. 15662

Mµióp 13 d● 1999 •.O

ªfu:- Aቶ M● iUoHâ o¨\

Aቶ hk&Gf¬C MHM¬

Aቶ h\¶¬ µlf ð

ወ/ት BôVp MEU'

Aቶ mlf´C ´/SF\ö

hMልllu:- ¡hóp/GNp j● 1l

mrnW:- 02 hk¬XCN● møEó]

የውል ክርክር - የብድር ውል - የሽያጭ ውል - በሽያጭ ምክንያት ጉድለት ያለበት ነው በማለት የሚቀርብ ክስ ይርጋ - ስለ ውል ትርጉም - በተንኮል የተፈጸመ ውል - የፍ/ብ/ሕግ ቁ.*2298፣ 1733*

Aመልካችና ተጠሪ ያደረጉት የብድር ውል ፈርሶ ከውሉ በፊት ወደነበሩበት ቦታ ሊመለሱ ይገባል ሲሉ የAላባ ልዩ ወረዳ ከፍተኛ ፍርድ ቤትና የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጡትን ውሣኔ በመቃወም የቀረበ Aቤቱታ ነው።

<u>ውሣኔ፡ - የAላባ ልዩ ወረዳ ከፍተኛ ፍርድ ቤትና የፌዴራል</u> ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጡት ውሣኔ ተሽሯል።

ውለታዎች ግልጽ በሆኑ ጊዜ ግልጽ ሆኖ ከሚሰማው በመራቅ የተዋዋዮች ፈቃድ ምን ንደነበር ዳኞች ለመተርጎም Aይችሉም።

መዘገቡ ተዘግቷል ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

¡\iZ M/e. 15662
Mµióp 13 d} 1999 •.O

ªƒu:- M}iUÍH¦ o¨\
„k©Gf¬Z MHM¬
„\¶¬ µað
BôVp MEQ
ma´Z ´/SF\ö

„MA‰u:- ¡„óp/¡ GNp j}Š {´UÑ2 „q „ŠEóEð m^Ô¥

m¸W:- A2 „k¬XCN} møEó] „GdUiðO

Mš´ið ¡md¸Uð EðR{ö \óD}; MZOU} ¡Nôˆ mEð} ÖZ¬ \ºm| G::

<u>Ö Z ¬</u>

„MG‰u ¡\iZ „iöno ð} ¤dUið ¡„Fj G¢ Uª ˆÖm Ö/iöp i\¸ð| ¡Õ«XG ˆÖm Ö/iöp jÍ|ð ðR{ö gZ iM\n {ð::

¡´ðª¢O M{a ¡„Að} m¸W iG¢ Uªð ˆÖm Ö/iöp ˆRb D~ i„MG‰u F¦ ¤dUið Š^ „MG‰u „}¬ ¡†CG ÖÂ EómŠGG, HOEö 16 d} 1988 •.O j¨U¶{ð ^OO{p MQUp ˆQFO Mð¤ N\G¸ N-ˆG ¬Z2p ´šq ‰^dM1rð „}©} mUŠiö {iU። D~O „´G¶Eùp R¦\º i„}¬ Z ´ó˜ö ðº u¶Z †¡Ñ¸U jEMSXn ¦C}{ð jRðgO MÖpB÷ „F´AðO ˆ˜óCO iíF imiF`ð ÖÂ OpŠ EöF ÖÂ ´šq Eóm‰G, Mµióp 25 d} 1992 •.O m′ðE|G:: ¦Að} †}°õ mˆR`ð AðEn}O ðEùu m¶jX′õ jEN¬U´ð| ðEð}O ECEó| mfX{ó †| m}‹G jEð Að{öo ¤^ÑUM, ^ED{ ðEù፣ iÖ/k/K/e. 2287@ 2290; 1823@ 1824 †| 1808 MQUp EóÑZ\ð ¦´jG ¡NôG {ð::

¡„Að} „MG‰uO ˆRb ¡mi¨Uð ÖÂ R¦D} ¡kZ 40,000.00 / „Zj `óC kZ/ ¡´}˜k k¬Z ^EMD{ð iðEð F¦ mMGŠmýG::

¡ÖÂð M¶ ´}˜k E„^MÁð ˆðj}¤ iˆRb ^O Á D~ †}¨Nôˆ ÑG im^NNð MQUp ¦Œð ¡k¬Z ´}˜k E„^MÁð ˆðj}¤ mˆÖEùFr′G:: ˆRb ðEð} „ðh| m´}šl ˆÑUM iíF ÖÂð} ˆˆðj}¤ð mUŠjüG:: ÖÂð ¡NôÑE¶ip} ¶GµEùp Eó\º „GtEO iNôG OŠ}¤p ¡k¬V ðG ¦ÖU^G, NEorð mdj¦{p ¡EðOİ ik¬V ´}˜k ¡m´TMð ÖÂ MSXp ‰GtE ¡k¬Z ^OO{n ¦ÑZRG ¡NôGO ¶«o „G{iU}Oİ „MG‰u ¡ÑÍNrð ¡m} ‹G m¶jXp O} †}¨D{O „FkXVOİ ieºZ ′S„/031/2000 Mµióp 12 d} 1992 •.O ¡mÎÑðO ¨kªiö ˆRb i¸¡ep MQUp ¡ÖÂ

M¶ k¬Z †}ªó\1rð ¡NôG †}°õ OpŠ ÖÂ EM^¸p „¦¨EO:: ¦C}}O i´TM Ñfªrð pmðoG iNEp MG^ \ºqioG::

Š\ð ¡dUiEp Ö/iöpO ¡¶X d } ŠZŠZ ˆMUMU iíF@

i„}¬ iˆðG m¨ZèG ¡mjEð ^OO{p ¡ˆRb} ¶GË ¡D{ ¡{ð[GN¬ -ðdp N1p} iM¸dO †}ªóAðO mˆRb ¡M}¶Sp ¡GNp ¬Z2p iMD{ð iðEð F¦ ¡mMEˆmð} fG †}¨N¤ºÖ iNM} †| kGbp ¤Eip MD{ð} ió¤ð ~[¡N¦diEð} ¶«o †}ªódiG M¨U´ð D} mkEù ¡NoEG ¦O AðEm ¡¶jió¤ ˜« iM¸dO im}‹G ¡m¨U´ MD{ð} iMºd^ ðEð MÖU^ †}¨Nô´jð iðR{öð MQUp ¤¨U´ \óD}@

iEöFO iˆðG ¶X d dºm ¡ÖÂ b¤Á ðG j¤¨Z ´ðO im˜′′W M}´¬ ¡ÖÂ k¬Z MD{ð} ^ENô¤MEŠp| ik¬Z ¡m\¸ðO ÖÂ ´ð¬Ep ¤Eip iMD{ð ¡ðG ^OO{n ÑXb {ð ^ED{O ¡ðG ^OO{n MðEð iMðEð ÑZ_ ðG ˆM¨U´ð iÓp ¨ {iVip †}ªóME\ð iNEp ^|þG::

i˜óC ´ðª¦ ¦¶j, ¡dUiEpO ¡Õ«XG ˆÑm Ö/iöp ¡¦¶j, Mš´ið} ˆMUMU iíF@

¡k¬Z ´}˜ið i†2 ¡Nô\º R¦D} EÖÂ M¶ j}ˆð E „^MÁð Á „¬Z· ¡NôˆÖEð †}¨D{ ðEð ¡Nô|´Z MD{ð} ¸g_ ¶ ð ¡mÑÍMð iN} {ð ¡NôEð} iNôMEˆp ðEð MG^ „¦\ºO:: †}ªóCO iD{ ´ó˜ö ˆðEð iíF ¡{iUð} Að{öo iNMTM˜} ¡m′′§s ARk O} {iZ? ¡NôEð} MQUp iN¬U¶ Mo¡p „Eip ¡k¬V ðG ˆmÑUM iíF iÖÂð ZŠŠk \{¬ F¦ j}ˆð ´tc MD{ð| ˆZŠŠk iíF io¡ð ´ð¬Ep Rió¤ iaÁ F¦ Š^ MM^Un} ^E´EÍð ´œôð j}ˆð MD{ð} ¤^UªG:: miªWð ˆM®MW¤ð{ð j}ˆð ik¬V ´}˜k ´šq ¡Nô¤dZkEp ÖÂ †}¨N¦\X ió¤ðg ~[¡k¬Z ðEð} jGÑUM {iZ ¡NôEð} m}mZ_ ¡SZ Ö/iöp ðEð EóÑZ^ ¦´jG iNEp ¡\¸ð} ðR{ö ´ð¬Ep ¡EipO iNEp p†TMš \ºmýG::

¡\iZ „iöno ¡dUiðO ¦C}{ð ðR{ö EN^Eº {ð:: ¡gYo {ºIuO@ EŠ\ð M{a ¡D{ð „MG‰u| m¸W ¤¨U´ðp ^OO{p ¦˜p ¡´}˜k k¬Z D~ †¤E ¡SZ Ö/iöqu ipZ´ðO \ik ˆðG iíF ¡{iUð} Að{öo NMTM˜} ¤^ÑGµG ¡NôEð} iM¤š ¡ÖÂ b¤Á ^OO{p j}Š †}¨ÑÍM iMe¸Z ¡\¸ðp ðR{ö MQUo′õ ¡K¶ ^Cmp ¤Eip iMD{ð@

b¤Á mˆ|ð|þG †}‰ü iójG ib¤Á OŠ}¤p ´ð¬Ep ¤Eip {ð iNEp ¡NôdZk Š^ iÖ/k/K/e. 2298 i„}¬ •Mp MgUk \ó´jð

ˆ˜óC ´ó˜ö iíF Š^ iNgUið i¦Zµ dW D~ †¤E j}ˆð ¡NÁiZiZ m¶jZ ÑËNþG iNEp MoEÒ K¶} MQUp ¤¨U´ jEMD{ð@

„MG‰u ¡m}‹G m¶jZ MÑÍMð R¦Uµ´º ¡NoEG □¦O H\ m□ ¡N¶jió¤ ˜« iM¸dO nm}‹G ¡mÑÍM ^OO{p {□ð:: miªW□ð □ÖÂ□ð ¡N¦QX MD{ð} ió¤□ðg ~[¡k¬V} □ðG jGÑUM {iZ iNEp †}¨ □ðG NÖUa OŠ}¤p M□\© Kµ·õ MQUp ¡E□ðO ¡NôEðp |r□ð::

i˜óC ¡\iZ „iöno M{a MG^ \Á †}ªódZk m¨Z· iSZ Ö/iöqu i¡¨U°□ð ¤dUjr□ð} ¡MˆXˆW¤ {ºIu iN¸|ˆZ iSZ Ö/iöqu ¡mÑÍM ¡K¶ ^Cmp ¡EO iNEp šZšZ MG^ \ºqioG:: ¡¶X d □ ŠZŠZ ˆF¦ jÁV ¡mMEˆm□ð \óD} †□O ´ðª¢} „¶jk{p ‰Fr□ð ¬}µ´ö"u µZ iN´|˜k MZOU|G::

E˜óC ´ðª¦ M{a ¡D{□ð ¶X d □ HOEö 16 d} 1988 •.O ¤¨U ´ðp ^OO{p {□ð:: ¡˜óC ^OO{p Z-^ †}¨Nô¤MEŠm□ð| ¦¶j, \Nô□ð Ö/iöpO i□ðR{ö□ð F¦ †}¨´EÍ□ð ^OO{n ¡´}˜k k¬Z ^EMD{ð „ˆX‰W „¦¨EO †}ªóAðO ¡k¬V ´}˜k E□ÖÂ ¶ii: †}¨Nô□ðG| ´}˜iðO idºo imiªW□ð ¡NôˆÑG R¦D} E□ÖÂ „^M3/4□ð ˆðj}¤ ^EMD{ð ¦Œ□ð □ðG ¤^UªG:: ¦C ^EMD{ð □ðEð ¶GË {□ð:: EpZ´ðO iZ ¡ˆÑmO „¦¨EO:: ˆ¡p□□ð „^M3/4 ˆðj}¤ ¡NôE□ð} iNôMEˆp i□ð4 F¦ i¶GË j¦MEˆpO ... ¡□ÖÂ□ð M¶□ ´}˜k i„^M3/4□ð ˆðj}¤ □Á D~ ¦ˆÑFG:: iNôG M¸d\ð ¡ „^M3/4□ð} ˆðj}¤ N}{p OZ¿ E„iªW□ð ¡mm□ ^EMD{ð miªW□ð „^d¬P ¡m^NN; (MD{ð}) Ñf¬ ¡\¸ip MD{ð} ˆNô¤MEŠp idZ ¡mE¡ pZ´ðO ¡Nô¤\¸□ð „¦¨EO:: m¸W hQFO Mð¤| møŠ{óŠ N\G¸□ ¡mjE□ð} □ÖÂ MUˆiðO ¦C}{ð „jjG ¡Nô¤¸|ŠZ {□ð:: ¦CO ¡□ðG ¦˜p j}ˆð ¡□ÖÂ aÁ MD{ð} „¤MEŠpO:: aÁ MD{ð jGmUµ´¸ip Að{öo Em`¸□ð {´Z ´ð¬Ep xFÓ EN¬U¶ ¡Nô¤^uG Kµ·õ MQUp ¡EO'' ¡SZ Ö/iöqu E□ðR{ö¤r□ð MQUp ¤¨U´ðp miªW□ð ¡m`¸□ð □ÖÂ ´ð¬Ep ¡Nô~Zip MD{ð} ió¤□ðg ~[^OO{n} „¦ÑËOO {iZ ¡NôE□ð} iM¤š {□ð:: ¦Að} †}°õ ˆF¦ †}¨m´EÍ□ð ¡k¬V ´}˜k E□ÖÂ M¶□ †}¨Nô□ðG| ¦CO ´}˜k idºo EmiªW□ð ¡NôˆÑG R¦D} □ÖÂ□ð} ENô¤dZk „^M3/4 ˆðj}¤ imiªW□ð ^O □Á D~ †}¨NôˆÑG ¡Nô¤Uµ¶º iMD{ð □ðEð ¶GË {□ð:: □ÖÂ□ð} N} ´TM□ð ¡NôE□ð i¦¶j, \Nô□ð Ö/iöp ¡m¤˜□ð Ákº Em¤˜□ð ´ðª¦ „¶jk{p ¡E□ðO †}°õ „E□ð †}‰ü iójG m¸W□ð †}¨^OO{n □ÖÂ□ð} ˆ„^M3/4□ð ˆðj}¤ MUˆið {□ð:: ˆmUˆi□ð iíF ENôo¡□ð ´ð¬Ep }ººV} □ÖÂ□ð} ˆ„^Uˆi□ð ˆðj}¤ µZ ˆNô¤¨Z¶ idZ i□ðEð jGmMEˆm□ð „iªW□ð} †}¨ aÁ iMe¸Z ¡m`¸□ð {´Z ´ð¬Ep m´,qioG| E´ð¬En †}¨N‰‰a ¡k¬Z ^OO{n EóÑZ^ ¦´jG iNEp EM¸¡g

¡Nô¤^uE□ð} Mkp „¦\¸□ðO:: ¡„iªW} ¶«o iNôMEˆp □ðEð ¶GË D~ †¤EO □ÖÂ□ð} N} ´TM□ð? ¡NôE□ð} iNôMEˆp □ðEð ¶GË{p ¦´ù¬E΄Gİ ¶GË ‰GD{ ¨¶P ˆ□ðG iíF ¡mÑÍM□ð} m¶jZ iM}mX^ ¡m΄΄ru ARk O} {iU? ¡NôE□ð} iM¤š MmZ´ùO iÖ/k/K/e. 1733 "□ðEo˝u ¶GË iD{ð ´ó˜ö ¶GË D~ hNô\N□ð iMXg ¡m΄΄§s Ñf¬ O} †}¨{iU ªƒu EMmZ·O „¦uEðO" ¡NôE□ð} ŠGˆF □"mFE□ {□ð::

iEöF iˆðG ¡Ñf¬ ´ð¬Ep „Eip iNôG †}¨ □ðG NÖUa OŠ}¤p ¡m□\¨□ð m΄΄¦ i{ð[GN¬ -□ðdp N{^ ¡m{R| „iªW□ðO ¡M}¶Sp mëO iMD{ð xFÓ{n} ¦□1G ¡NôG †O{p iM1G OŠ}¤p ¡mÑÍM □ðG iMD{ð ¡NoEG □¦O ¡m}‹G m¶jZ ¡mÑÍM MD{ð} ¤]¤G iNôG ¡dUi□ð ¡ÖY {´Z ŠZŠZ /N^U° imjE□ð „‰üí} ¡Ñf¬ ´ð¬Ep ¡{iU MD{ð} ENUµ´º ¡NônuEð „¦¨EðO:: mdj¦{pO ¡Fr□ðO::

iEöF iˆðG „MG‰u ¡m`¸□ð} {´Z ´œô i†¯ ˆ„¨U´ iíF ENô¨Z\□ð „¨µ xFÓ{n iN} F¦ †}¨Nô□¬g| ´ð¬Ep M~V ˆo□d EO} ¤CG ´ó˜ö Š^ EódZk ¦´j΄G ¡NôE□ð} iMºd^ i„NXÁ ¤dUi□ð ŠZŠZ }kUn} i`¸□ð □´} iˆðG ¡NôdZið MˆXˆW¤˝u | r□ð:: ˆF¦ †}¨m´EÍ□ð i˜óC ´ðª¦ „MG‰u aÁ „¦¨EO aÁ R¦D} ¤ {R□ð ŠZŠZ iMD{ð ¦C}{ð ¡MˆXˆW¤ {ºk MMZMZ „^ÑF´ó D~ „F´□{□ðO::

EN¸fEG ¤CG „MG‰u| m¸W ¤¨U´ðp ^OO{p ¶GË| pZ ´ðO ¡N¤^ÑG´□ð MD{ð †¡o□d ipZ´ðO bÔ} ¡SZ Ö/iöqu „MG‰u| m¸W HOEö 16 d} 1988 •.O ¤¨U´ðp ¡´}˜k k¬Z □ðG ÑZ_ ˆ□ðEð iÓp □¨ {iVip lo EóME\ð ¦´jG \óEð ¡\¸ðp □ðR{ö MQUo΄õ ¡K¶ ^Cmp ¡mÑÍMip D~ „¶,m{΄G::

□ð R {ö

¡G¢ □Uª□ð ˆÖm□ Ö/iöp ¦C}} ´ðª¦ iN^MGˆp iÖ/k/M/e. 3195 i18/02/96 •.O ¡\¸□ð} □ðR{öO D{ ´ðª¢} i¦¶j, ¡mMEˆm□ð ¡Õ«XG ˆÖm□ Ö/iöp iÖ/¦/M/e. 26638 i4/06/96 •.O ¦¶j, ¡mjEip □ðR{ö ´ð¬Ep ¡EöE□ð {□ð iNôG ¡m\¸□ð p†TMš iÖ/k/S/S/e. 348(1) MQUp mbåG::

i˜óC ŠZŠZ OŠ}¤p ¡¨U\□ð} □Á| ˆóRX ¡¡XRr□ð}

¦ttEð:: Mš´ið m˜¶mýG::

¡\iZ M/e. 19081

Mµióp 18 d} 1999

ªƒu:- Aቶ M}iUÍH¦ o¨\

Aቶ „\¶¬ µa▯ð

Aቶ M^Ö} -ei§|^

ወ/ት BôVp MEQ

Aቶ ma´Z ´/SF\ö

„MG‰u:- •Eó fEök „CM¬

MG^ \3/4:- Eነ „q NôEó¥} mÑX

ይርጋ - ይርጋን የማንሳት ኃላፊነት የተከሳሽ መሆኑ - የፍ/ብ/ሕ/ቁ. *1677፣ 1901*፡፡

የፌዴራል ከፍተኛው ፍርድ ቤት በተጠሪዎች ላይ የቀረበው ክስ በይርጋ ታግዷል ሲል የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የሰጠውን ውሣኔ በማጽናቱ የቀረበ Aቤቱታ ነው፡፡

ውሣኔ፡ - የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤትና የፌዴራል ከፍተኛው ፍርድ ቤት የሰጡት ውሣኔ ፀንቷል፡፡

1. የይርጋ Aፈፃፀም ትርጉም ሊሰጠው የሚገባው በሚቀርበው የክስ ባህሪ Aንጻር ነው፡፡
2. በመርህ ደረጃ የይርጋ ጥያቄ በተከራካሪዎች ካልተነሳ ፍርድ ቤት በራሱ Aነሳሽነት ሊያነሳው Aይችልም፡፡
3. ባልተነጣጠለ ኃላፊነት የተገናኙ ተከሣሾች በAንድ ላይ በተከሰሱ ጊዜ Aንዱ ተከሳሽ የሚያነሳውን የይርጋ መቃወሚያ መሰረት በማድረግ ክሱን መዝጋት ከህጉ ጋር የሚጋጭ Aይደለም፡፡

¡\iZ M/e. 19081

Mµióp 18 d} 1999

ªƒu:- 1. M}iUÍH¦ o¨\

2. „\¶¬ µað

3. M^Ö} -ei§|^

4. BôVp MEQ

5. ma´Z ´/SF\ö

„MG‰u:- •Eó fEök „CM¬ - „GdUiO

MG^ \3/4:- 1/ „q NôEór} mÑX - „GdUiO

2/ ‹N÷p pX}^ÛZp - {´UÑ2 - Fdð ŠkUp dUið

3/ ‹}^pXŠb}| ióš{^ j}Š - „GdUiO

i˜óC Mš´k ¡\iZ „iöno ¡dUið T^m MG^ \Á ¤dUið} ¡¦Zµ MfNô¤ MQUp iN¬U¶ „MG‰u i1| i2 mˆRcu 4β ¤dUið} Š^ ÁOZ ð¬g N¬U´ð ¡K¶ ^Cmp {ð iNôG {ð:: Mš´ið} MZOU} †}¨mUª{ð „MG‰u iT^nO MG^ \3/4“u 4β ¤dUið Š^ i2 mˆRb p†TMš@ i „}¨ mˆRb „bˆZ‰W{p \ó}dRd^ ¡{iUð ¡T^m mˆRb }kUp ¡D{ð Mˆó| iˆRb Mˆó| F¦ ´ðªp iN¬U\ð E¨U\ð ´ðªp T^nO mˆRcu jGm{1¸E xFÓ{p m¸¤dõ |rð ¦jGG‚ ¡NôG {ð:: „}¨ð mˆRb Š\ð ¨Z_p ¤GdUi iMD{ð ´ðª¢ iEöEip \ódºG 2| 3 MG^ \3/4“u ¶} dZið mˆXŠU‛G:: ¡¦Zµ} º¤dø ¤dUið ¶} 3 mˆRb kt {ð:: 2 mˆRb EŠ\ð MfNô¤“u}| MG\ð} ¤dUi ióD}O ¡¦Zµ º¤dø ¶} „F{RO::

„MG‰u E\iZ ¤dUiðp „iöno 1| 2 MG^ \3/4“u jF{\ðp| jFdUiðp ¡¦Zµ º¤dø m¸fNô †}ªóD{ð M¨U´ð „¶jk „¦¨EO ¡NôG \óD} 2 MG^ \3/4 3 mˆRb jdUið ¡¦Zµ º¤dø M{a{p ¡ „MG‰u Š^

i¦Zµ M˜µn „¶jk {ð iNEp MG^ \ºmýG::¡dUið „iöno ¡¦Zµ} K¶ „ÑÏÎO

¡NôMEˆp \óD} ¦C uEùp

pZ´ðO Eó\¸ð ¡Nô´jð „MG‰u hdUið ¡Š^ jCZ¦ „}ÎZ MD} †}ªEip „O~ioG:: iMZC ¨U° ¡¦Zµ º¤dø imˆX‰W“u ‰Gm{R ÖZ¬ iön iX\ð „{Rb{p Eó¤{Rð †}¨N¦uG iÖpA kB÷Z K´ð i¶GË \Ö[¡Nô´‚ {ð:: i˜óC K¶ MQUp ¡¦Zµ} ´ðª¦ ¡N}Rp ¦O ¤EN}Rp xFÓ{p MðEð iMðEð ¡mˆRb ´} {ð:: ¦C „¸fF¦

MQUm BRk ¶} iÖpHkHöZ K´ð EöEùu ŠÖEùu ˆm¸d\ðp| „Að} ˆ¤š{▯ð ´ðª¦ µZ „¶jk{p ‰Fr▯ð EöEùu ¬}µ´ö“u µZ „k[Mo¡p ¦~ZioG::

ˆF¦ †}¨m¸d\▯ð¡„Að} „MG‰u iT^nO MG^ \3/4“u F¦¤dUi▯ðŠ^ E¨U\▯ð´ðªp

jGm{1¸ExFÓ{p¦▯\}jr▯ð¡NôG{▯ð::

iMD{ðO jGm{1¸E xFÓ{p ¡m´|▯ò mˆRcu ^ENô¤dZið׳r▯ð MˆFˆ¤“u K´ð ¡NôE▯ð} MMZMZ ¤^ÑGµG:: ¡¤š{▯ð ´ðª¦ ˆ▯ðG▯ð3/4 ¡¨U\ ´ðª¦} ¡NôMEˆp ióD}O ¡▯ðG K¶ MQUm BRluO mÑÎNô †}¨NôD{ð iK´ð „}dË 1677 \ÖåG:: i˜óC MQUp lGm{1¸E xFÓ{p ¤hqr▯ð jE†ª“u} ¡NôMEˆm▯ð ¡mG K¶ ŠÖG E¤š{▯ðO ´ðª¦ ióD} „¶jk{p „E▯ð:: ¡▯ðG K¶ „}dË 1901 jE†ª ¡D{ðp AðEð †ª▯ð iMðEð ▯¦O iˆÓG mˆÖFüG ▯¦O i¦Zµ o¶&G iNEp jE´}˜ið● EMˆXˆZ ¦uFEð iNEp ¦¨{¶µG:: n˜óC ¬}µ´ö i¶GË †}¨\ÑU▯ð ˆmˆRcu „}© ¡¦Zµ º¤dø N}Rp †}¨NôuG ¶GË {▯ð:: iMD{ðO Š^ ¡dUiEp ÖZ¬ iöp ¡T^m▯▯ð● mˆRb ¡¦Zµ Mf▯Nô¤ MQUp iN¬U¶ Š\ð} Mšµn ˆK´ð µZ ¡NôµÁ „¦¨EO:: iMD{ðO

¡\iZ M/e. 23320

Mµióp 20 d} 1999 •.O

ªƒu:- „q M}iUÍH¦ o¨\

' Ö^H ▯Zg{C

' •k©Gf¬Z MHM¬

' M^Ö} -ei§|^

▯/p BôVp MEQ

„MG‰u:- „q ´kV „k\ö

m¸Wፆች:- Eነ የ„q Að\ö} „k&XCN} ወXcu

የኪራይ ውል - የኪራይ ውል በአከራይና በተከራይ መካከል የሚደረግ ስለመሆኑ -

የዳኝነት አከፋፈል፡፡

የፌዴራል ከፍተኛው ፍርድ ቤት አመልካች ለ1ኛው ተጠሪ ኪራይ ሊከፍሉ ይገባል ሲል የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የሰጠውን ውሳኔ በማጽናቱ የቀረበ አቤቱታ ነው፡፡

ውሳኔ፡ - የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤትና የፌዴራል ከፍተኛው ፍርድ ቤት የሰጡት ውሳኔ ተሽሯል፡፡

¡\iZ M/e. 23320
Mµióp 20 d} 1999

•.O ªƒu:- 1. „q M}iUÍH¦ o¨\
2.' Ö^H mZg{C
3. ' •k©Gf¬Z MHM¬
4. ' M^Ö} -ei§|^
5.m/p BôVp MEQ

„MG‰u:- „q ´kV ok\ö - ˆ¸if m}¬„mŠ „¡E µZ dUi
m¸W:- 1. ¡„q Að\ö} „kªXCN} mXcu - mˆóG dUi
2. ¡ˆóX¦ iöqu „^mª¨Z ¬Z2p - {´UÑ2 dUi
3. ¡SX| ˆmN GNp Nô{ó^møZ mmˆó ¡MQUm GNp Nô{ó^møZ Mš´ið} MZOU} ¡Nôˆ mEmð} ÖZ¬ \ºm|G - {/Ñ2 dUi

Ö Z ¬

iSZ Ö/iöp ¡„Að~s „}¨□ m¸WP □ i„Að{ð „MG‰u| iAðEm □| T^m □ MG^ \Á"u F¦ iMQUnp Š^@ i„ªó^ „ij ˆmN imUª 22 diEö 03 ¡iöp eºZ 13-15 ¡´ù}¨Z ið| iöp ¤Eip K}Î OZ¿ iöormð MD{ð}| i„'2O ¤GmmU\ MD{ð mUµ¶» ¡iöp eºZ 013 ¡´ù}¨Z ið| iöp| O¬Z iön E „Að{ð

1 □ m¸W"ui}kUp{pMÑd©} ´GÍmð¡„Að{ð „MG‰uimm\{mð¡´ó˜ö´¨kmð^ºiön}

^FF^U˜ið ˆ\{ö1d} 1986 •.O®O[d¨O\óGimZ1300(„}¬

`ó T^p Mq kZ) ¡{iUmð ¡iöp ˆóX¦ ¡SX| ˆmN GNp Nô{ó^møZ jm1mð „ªó^ mM} MQUp EjE}kUn i^¬^p mjšq NEpO 1300X6= 7,800 (\jp `ó ^O}p Mq kZ/ EˆRb MŠÑG ^FEip ˆ\{ö 1 d} 1986 †^ˆ ºgOp mZ 1987 ¡5 mZ BôRk kZ 39,000 (\FR ˜¸, `ó)kZ 1 □ mˆRb †}ªóˆÖG; AðEm □ mˆRb ˆ„}¨□ mˆRb µZ ¤Emð ˆóX¦ iMëU¸ð ˆ\{ö 1986 ®O[ ˆóX¦ MdiEð} †}ªó¤ëZº †^ˆ ºgOp mZ 1987 ¡mdiEmð} 'tIC 6,500 (^¬^p `ó „O^p Mq) EˆRb †}ªóˆÖG@ T^m □ mˆRfl EˆRb ¡jEiöp{p ¨kmZ †}ªó\º ¸¦d'G:: ¡SZ Ö/iöp ¡¶X d□ò} ŠZŠZ MZO[@ „}¨□ mˆRb (¡„Að{ð „MG‰u) d¨O \óG imZ ikZ 1300 ˆˆóX¦ iöqu mˆX¦qp ¡{iUmð} iöp EˆRcu †}ªó¤^UŠið E„Að{ð AðEm □ MG^ \Á ¡ˆÑEðp ¡ˆóX¦ M¸} oRió D~ i„ªó\ð mM} (¡Nô{ó^møZ M/iön jm1mð)MQUp ¡iön ˆóX¦ i^¬^p mjšq ˆ\{ö 1 d} 1986 †^ˆ ºgOp mZ 1987 ¤Emð kZ 39,000(\FR ˜¸, `ó) †}ªóˆÖEð; ¡„Að{ð AðEm □ MG^ \Á ˆ}kUn MME^ iíF ¡mdiEmð} ¡ˆóX¦ G¢{p EˆRcu †}ªóMA^; iM1/4UaO ¡jEiöp{p NUµ´¿ Q{¬ ¡T^m □ mˆRb ¡{iUmð} xFÓ{p ¡m\¨mð ŠÖG †}ªó\1rmð mm^|þG::

¦C ¡\iZ gYo ¡dUimð ¡„Að{ð „MG‰u ¡‰mõp 14 d} 1998 Ë×

jdUimð ¡\iZ gYo NMGˆt M{a{p {mð ¡„Að{ð „MG‰u i\iZ gYo NMGˆtmð E„Að{ð 1 □ m¸W"u ¦ME^ ¡mjEmð} ¬Z2p ˆoCRS 29 d} 1959 ®O[i¬Z2p{p \ó´E´Eðip ¡h¢ MD{ð}| m´iómð}O ¡iöp ˆóX¦ ¤ENëUº d¨O \óG ¡iön jEiöp E{iUmð „ˆX¦ \óˆÖEð Mh¡ormð} ´GÍmð@

¡iön ˆóX¦ i^¬^p mjšq imZ 7800 kZ BôRk ˆ\{ö 1 d} 1986 ®O[¤Emð E1 MG^ \Á“u ¦ŠÑEð MjEð K¶| SZ•p} ¡mˆmE „¦¨EO@

¡Nô{ó^møZ M/iön „m1mð ¡mjEmðO MMW¤ˆ10 •Mp iÓp iSXF¦†}ª¡mðG mkEù ¡o

´¨|ˆ„’¯µZ ¡NôfU} {mð iNEp {mð; ¦CuEùp oCRS 5 d} 1999 i’Emð uEùp ¡¶X dò} ¡fG

ŠZŠZ „¬O1üG::

i˜óC ´ðª¦ ¡„Að{ð „MG‰u ˆU2O ´ó˜ö ®O[\ó´E´Eðip ¡h¡mð ¡¬Z2p iöp E„Að~s „}¨ m¸W“u mˆEˆE iNôG ˆóX¢ i^¬^p mjšq ¤Emð mðšÖ ¦ˆÑG MjEð i„¶ið MD} „EMD{ð} ¦C uEùp MZOåG::

¦C uEùp ˆ´ðª¢- „¸fF¦ Að{öo MUªp ¡tEmð {´Z ió~Z@ ¡„Að{ð „MG‰u ¡m¸d\mð} ¡¬Z2p iöp EU2O ˜M|p ¡iön jEiöp ˆ{iUmð| iön} iˆóX¦ mðG „ˆX¦mýrmð ˆ{iUmð ˆ2 m¸W mˆX¦mmð ¡ˆóX¦ mðEð Í}q †^ˆh¡ip ´ó˜ö ¬U^ m´iómð} ¡ˆóX¦ ´}˜k E2 m¸W \óˆÖEð Mh¡ormð mUµ¶1üG::

¡„Að{ð „MG‰u ¡mðG ¶«ormð} i˜óC Að{öo \óm¸ð ˆMh¡ormð mðÁ iön mMG\Frmð ˆmjEðp ˆ„Að~s „}¨ m¸W“u µZO ¤¨U´ðp ¡ˆóX¦ mðG ¡EöE MD{ð} ˆSZ ˆZŠV EM´}˜k muFüG:: ˆAðEðO iF¦ ¡„Að{ð „MG‰u ¡´i¤ ’µ} ENUµµp iT^p „‰G NEpO iNô{ó^møZ M/iöp m1 mkEù im{´Umð MMW¤ EM´TMp m¨mð| Ñg¨mð ^EM^NNormð ¡mUµ´¸ „}ªuO {´Z R¦~Z ¡SZ Ö/iöp ¡mðEùu} MQUo’õ Ë}\HRk iNô}¬ Að{öo ¡„Að{ð „MG‰u iiön F¦ ¡jEiöp{p Mkp iEöEmð „‰G imm\{mð MMW¤ MQUp „MG‰u ¡¬Z2p ˆóX¢} i^¬^p mjšq ¦ŠÑG iNEp ¡\¸mð mðR{ö MQUo’õ ¡K¶ ^Cmp ¤Eip {mð; im1/4NW ¦ ›omð} ¤^UŠið, mkEù EdUi Š^ ¡iön ’µ m´Oq ¡ª,{p ¦ŠÑG MjEð ^Cmp {mð kE|G::

<u>mð R {ö</u>

¡Õ/M/¨/Ö/iöp ºZ 26 d} 1996 iM/e. 02631 ¡„Að{ð „MG‰u i„ªó^ mM} MQUp ¡MUˆk ¶«o ¤Ejrmð} G¢{p ˆ\{ö 1 d} 1986 †^ˆ ºgOp mZ 1987 kZ 39,000 (\FR ˜¸, `ó) †}ªóˆÖEð iNEp ¡\¸mðO iÕ/ˆ/Ö/iöp iM/e. 29090 i25/4/98 ¤Í|mð ¡mðR{ö ŠÖG mbåG@

- ¡„Að{ð „MG‰u Urõ iMD|rmð iSZ Ö/iöp ˆÖ kEù im´EÍmð ¡M/eºZ †| d} †}ªóˆÖEð ¡mm\{mð ¡ª,{p| ¡¸if „iG mbåG::
- ¡˜óC} Ö/iöp mÁ| ˆóRX ¶X dò ¦ttEð@
- Mš´ið ¤EdEp ^ED{ m¨ Mš´k iöp ¦ME^::

\iZ M/e. 14493

Mµióp 13 d} 1999 •.O

ªƒu:- A㓂 M}iUÍH¦ o¨\

A㓂 Ak©Gf¬Z MHM¬

A㓂 „\¶¬ µa□ð

ወ/ት BôVp MEQ

A㓂 ma´Z ´/SF\ö

„MG‰u:- ¡„óp/¡ GNp j}Š

m¸W:- „q Nô¨gR nEðN

የውል ክርክር - የብድር ውል - የሽያጭ ውል - ስለ ውል ትርጉም - በተንኮል

የተፈጸመ ውል - የፍ/ብ/ህግ ቁ. *2298፣ 1733* - የሰ. *14493*

Aመልካችና ተጠሪ ያደረጉት የብድር ውል ፈርሶ ከውሉ በፊት ወደነበሩበት ቦታ

ሊመለሱ ይገባል ሲሉ የAዳማ ዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤትና የOሮሚያ ጠቅላይ ፍርድ

ቤት የሰጡትን ውሣኔ በመቃወም የቀረበ Aቤቱታ ነው፡፡

ውሣኔ፡ - □ የAዳማ ዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤትና የOሮሚያ ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰጡት ውሣኔ ተሸሯል፡፡

ውለታዎች ግልጽ በሆኑ ጊዜ ግልጽ ሆኖ ከሚሰማው በመራቅ የተዋዋዮች ፍቃድ ምን Eንደነበር ዳኞች ለመተርጐም Aይችሉም፡፡

\iZ M/e. 14493

Mµióp 13 d} 1999 •.O

ªƒu:- A㓂 M}iUÍH¦ o¨\

A㓂 •k©Gf¬Z MHM¬

A㓂 „\¶¬ µa□ð

ወ/ት ፖVp MEQ

A㓂 ma´Z ´/SF\ö

„MG‰u:- ¡„óp/¡ GNp j}Š {´UÑ2 „q „ŠEóEð m^Ô¥

m¸W:- „q Nô¨gR nEðN - dUi

Mš´ið} MZOU} ÖZ¬ \ºm|G::

<u>□ð R{ö</u>

Mš´ið} MZOU} †}¨mUª{□ð „MG‰u| m¸W ¡Nô^X^Vip ¶X d□ò HOEö 15 d} 1988 •.O ¤¨U´ðp ^OO{p ¦˜p ¡´}˜k k¬Z} ¡Nô¤MEŠp {□ð □¦^ ¡□ÖÂ b¤Á}? iNôE□ð {ºk F¦ {□ð ¡SZ Ö/iöquO E˜óC Ákº ¡†XRr□ð} p}o{ö iM^¸p i˜óC ´ðª¦ „MG‰u ¡„óp/¡ GNp j}Š ¡k¬V} ´}˜k „iªW RGD} ¡□ÖÂ□ð b¤Á {□ð ¡NôE□ð} iM¤š| im`¸□ð □ÖÂ Eo¡□ð ´ð¬Ep a1/2 xFÓ {□ð iNEp □ðG EóÑZ^ ¦´jG iNEp □ðR{ö ¡\¸ip MD{ð} {□ð::

¦Að} †}°õ i„MG‰u i„óp/¡ GNp j}Š †| iEöF ¶E\k M‰ˆG im{R□ð ŠZŠZ ¦Œ□ð ´ðª¦ m{^q ¦Œ□ð \iZ \Nô□ð uEùp i\iZ M/e.15662 EŠZŠV M{a ¡D{□ð mMRR¦ ^OO{p E „MG‰u ¡k¬Z ´}˜k} ¡\¸ MD{ð} ¡Nô¤MEŠp †}°õ ¡□ÖÂ b¤Á MD{ð} ¡N¤MEŠp MD{ð} ´GÐ ª,{p ¡\¸ip iMD{ð ¦CO ´ðª¦ i˜ó¤□ð „}ÎZ o¦q mÑZªüG::

<u>**□ð R{ö**</u>

i˜óC ´ðª¦ ¡„ªN ›} ˆÖm□ Ö/iöp iÖ/M/e. 449/91 ¶}lp 04 d} 1995 •.O ¡\¸□ð| ¡‡[Nô¤ ¸gF¦ Ö/iöpO ¡dUiEp} ¦¶j, mMGŠq ¡ˆÖm□□ð Ö/iöp □ðR{ö ´ð¬Ep ¡EipO iNEp iM/e. 2415/95 CªZ 10 d} 1996 •.O ¡\¸□ð p†TMš iÖ/k/S/S/K/e. 348(1)

mbåG::

¦C ´ðª¦ ^F^ˆmE□ð □Á| ˆóRX ¶X d□ò ¡¡XNr□ð} ¦ttEð::

Mš´ið m˜¶mýG:: □¨ Mš´k iöp ¦ME^::

ሚያዚያ 18 ቀን 1999 ዓ.ም

ዳኞች፡- Aቶ መንበረፀሐይ ታደሠ Aቶ Aሰግድ ጋሻው Aቶ መስፍን

Aመልካች ፡- ወ/ሮ ዓለሚቱ Aግዛቸው

ተጠሪ ፡- ▯ነ ወ/ሮ ዝናሽ ኃይሌ

የውል ክርክር - የውል መፍረስ፣ የቤት ሽያጭ፣ የፍ/ብ/ህ/ቁ/ 1771(1)፣ 1789

የፌዴራል ከፍተኛው ፍርድ ቤት የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ግራ ቀኙ ያደረጉት ውል Aመልካች ስም ▯ንዲዛወር ፈቃደና ስላልነበሩ ውሉ ፈርሶ ተዋዋይ ወገኖች ወደ ነበሩበት ሊመለሱ ይገባል ሲል የሰጠውን ውሣኔ በማጽናቱ በተቃውሞ የቀረበ Aቤቱታ ነው።

ውሣኔ፡ - የፌዴራል መጀመሪያና ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጡት ውሣኔ ተሽሯል፡፡

1. ተዋዋይ ወገኖች መሰረታዊ ያልሆኑና ጥቃቅን የሆኑ ምክንያቶችን ብቻ በመስጠት ውል ማፍረስ ▯ንዳይችሉ ዳኞች ውሉ ▯ንዲፈርስ ሊያደርጉ የሚችሉት ውሉ ባይፈርስ ከፍ ያለ ችግር የሚያስከትል ከሆነ ብቻ ነው፡፡

ሚያዚያ 18 ቀን 1999 ዓ.ም

ዳኞች፡- 1. Aቶ መንበረፀሐይ ታደሠ
2. Aቶ Aሰግድ ጋሻው
3. Aቶ መስፍን Eቁበዮናስ
4. ወ/ት ሂሩት መለሠ
5. Aቶ ተሻገር ገ/ስላሴ

Aመልካች ፡- ወ/ሮ ዓለሚቱ Aግዛቸው - ወኪል Aቶ Aግዛቸው ገ/ሚካኤል ቀረቡ።

ተጠሪ ፡- ▯ነ ወ/ሮ ዝናሽ ኃይሌ - ቀረቡ።

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሠጥቷል።

ፍ ር ድ

በዚህ መዝገብ የቀረበው የውል መፍረስን የሚመለከት ጉዳዩ ነው።

የAሁን ተጠሪዎች በፌ/መ/ደረጃ ፍ/ቤት በመሠረቱት ክስ በወረዳ 15 ቀበሌ 26 የሚገኘውን ቁጥር 495 የሆነውን ቤት Aሁኗ Aመልካች ብር 9.000/ዘጠኝ ሺህ/ ሸጠው ብር 6.000/ስድስት ሺህ/ ከተከፈላቸው በኋላ ቀሪውን ገንዘብ Aመልካች ለመክፈል ፈቃደኛ ባለመሆናቸው ውሉ ቀሪ ሆኖ ግራ ቀኙ ወደነበሩበት ▯ንዲመለሱ ጠይቀዋል፡፡

Aመልካችም ቀሪ ገንዘባቸው ያልተከፈላቸው በውሉ ላይ የተመለከተውን ግዴታዎች ባለመወጣታቸው በመሆኑ ውሉ ሊፈርስ Aይገባም በማለት ተከራክረዋል፡፡

ፍ/ቤቱም የግራ ቀኙን ክርክር መርምሮ በውሉ መሠረት ስም ▯ንዲዛወር ፈቃደኛ ያልነበሩት Aመልካች ካልሆኑ ውሉ ሊፈርስ

የኸሁኑ የሰበር ከቤቱታ የቀረበው በዚህ ውሣኔ ላይ ነው፡፡ ይህ ችሎትም ውሉ ሊፈርስ ይገባል ወይስ ከይገባም የሚለውን በመመርመር ከቤቱታው ለሠበር □ንዲቀርብ በማድረግ ግራ ቀኙ ክርክራቸውን በጽሁፍ ከቅርበዋል፡፡ ፍ/ቤቱም ጉዳዩን □ንደሚከተለው መርምሯል፡፡

የኸሁን ተጠሪዎች ለከመልካች ቤት መሸጣቸውን፣ ቤቱንም ማስረከባቸውን ከተዋዋሉት ብር 9.000 /ዘጠኝ ሺህ/ ውስጥ ብር 6.000 /ስድስት ሺህ/ መቀበላቸውንከምነዋል፡፡ ውሉ □ንዲፈርስ የጠየቁት ከሺያጩ ዋጋ ቀሪው ብር 3.000 /ሦስት ሺህ/ ባለመከፈሉ ነው፡፡ውልን ስላለመፈፀም በሚመለከተው የፍትሐብሔር ህግ ቁጥር 1771/1/ ከተዋዋዮቹ ከንዱ የውሉን ግዴታ ያልፈፀመ □ንደሆነ ውሉ ያልተፈፀመለት ወገንየውሉን መፍረስ ሊጠይቅ □ንደሚችል ይገልፃል፡፡ □ንዲሁም የዚሁ ክፍል ከንቀጽ 1789 ውሉ በተወሰነው ጊዜ ውስጥ ያልተፈፀመ ከሆነ ዳኞች በከንደኛው ወገን ጠያቂነት ውሉን ሊያስቀሩት □ንደሚችሉም ተመልክቷል፡፡ በከንድ በኩል ህጉ ውል ከልተፈፀመልኝም የሚለው ወገን ውሉ □ንዲፈርስለት ለመጠየቅ □ንዲችል መብት ሰጥቶታል በሌላ በኩል ግን ዳኞች በውሉ ላይ ከይነተኛ የሆነ የውል መጣስ ካልሆነ በቀር ውሉ □ንዳያፈርሱ ህጉ ግዴታ ይጥልባቸዋል /የፍ/ህ/ቁ.1785/2/ ይመለከቷል/፡፡ ተዋዋይ ወገኖች መሠረታዊ ባልሆኑና ጥቃቅን የሆኑ ምክንያቶችን ብቻ በመስጠት ውል ማፍረስ □ንዳይችሉ ዳኞች ውሉ □ንዲፈርስ ሊያደርጉ የሚችሉት ውሉ ባይፈርስ ከፍ ያለ ችግር የሚያስከትል ከሆነ ብቻ ነው፡፡

በተያዘው ጉዳይ የከፍተኛው ፍ/ቤት ከነስተኛ ድምጽ □ንዳሠፈረው የውሉ ከመዛኙ ግዴታ ተፈጽሟል፡፡ ገዥ /ከመልካች/ የሽያጩን ከብዛኛውን ክፍያ ፈጽመውቤቱንም ተረክበዋል፡፡ ከልተፈፀመም የሚባለው ቀሪው የብር 3,000 /ሦስት ሺህ/ ክፍያ ብቻ ነው፡፡ ይህ ደግሞ ውሉን ለማፍረስ የሚያበቃ መሠረታዊ የሆነ የግዴታ መጣስ የሚያሠኝ ምክንያት ከይደለም፡፡

በዚህም መሠረት ቀሪው ገንዘብ ከልተከፈለም በማለት ውሉ □ንዲፈርስ የተሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት ከለበት፡፡

ውሣኔ

1. የፌ/መ/ደረጃ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 29696 ሰኔ 4/1996 የሰጠው ውሳኔ □ና የፌ/ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 32497 ጥር 30/1997 በከብላጫ ድምጽ የሰጠው ውሣኔ ተሽሯል፡፡
2. ለክርክሩ ምክንያት የሆነው የቤት ሽያጭ ውል ሊፈርስ ከይገባም፡፡
3. ወጪና ኪሳራ ግራ ቀኙ ይቻቻሉ፡፡ መዝገቡ ተዘግቷል፡፡ ይመለስ፡፡

የሰ/መ/ቁ/ 21448
ሚያዚያ 30/1999

ዳኞች፡- Aቶ መንበረጸሐይ ታደሰ
Aቶ ፍስሐ ወርቅነህ
Aቶ መስፍን bቁበዮናስ
ወ/ት ሂሩት መለሰ
Aቶ ተሻገር ገ/ሥላሴ

Aመልካች፡- ወ/ሮ ጎርፌ ወርቅነህ

መ/ስጭዎች፡- □ነ ወ/ሮ Aበራሽ ደባርጌ

የማይንቀሳቀስ ንብረት ሽያጭ ውል -
የማይንቀሳቀስ ንብረት ሽያጭ ውል
*Aፃፃፍ ፎርም - የሽያጭ ውልን ውል ለማዋዋል
ስልጣን ባለው ወይም በፍርድ
ቤት ፊት ስለማድረግ - የሽያጭ ውልን
በማይንቀሳቀስ ንብረት መዝገብ
መመዝገብ - የፍ/ብ/ህ/ቁ/ 1723፣ 1727፣ 2877፣ 2878፡፡*

የፌዴራል ከፍተኛው ፍርድ ቤት የፌዴራል
የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት
በመልስ ሰጭዎችና በAመልካች Aውራሽ
መካከል የተደረገው የቤት ሽያጭ
ውል በህጉ ተቀባይነት ያለው ነው ሲል
የሰጠውን ውሳኔ በማፅናቱ

በተቃውሞ የቀረበ Aቤቱታ ነው፡፡ውሳኔ፡- የፌዴራል

መጀመሪያና ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጡት ውሳኔ

ተሽሯል፡፡1. የማይንቀሳቀስ ንብረትን የሚመለከቱ ውሎች በህግ ፊት የሚፀኑ □ ንዲሆኑ ሁለት መስፈርቶችን ሟሟላት ይጠበቅባቸዋል፡፡ የመጀመሪያው መስፈርት ውሉ በፁሁፍ መሆኑ ሲሆን ሁለተኛው ውሉ በAዋዋይ ወይም በፍርድ ቤት መዝገብ ፊት መከናወኑ ነው፡፡

2. የፍ/ብ/ህግ ቁ.1723(1) የማይንቀሳቀስ ንብረት ሽያጭ ውል በAዋዋይ ወይም በፍርድ ቤት ፊት □ንዲደረግ የሚጠይቀው በተዋዋዮች መካከል

በሕግ ፊት የሚፀና ውል □ንዲኖር ለማድረግ ነው፡፡3.

የፍ/ብ/ህ/ቁ/ 2878 የማይንቀሳቀስ ንብረት ሽያጭ ውል

ምዝገባ

□ንዲከናወን የሚጠይቀው ውሉ በሦስተኛ ወገኖች ላይ

ውጤት □ንዲኖረው ለማድረግ ነው፡፡4. ልዩ ህግ ከAጠቃላይ

ህግ ቅድሚያ ይሰጠዋል (the special prevails over the general) የሚለው የተለመደው የህግ Aተረጓጎም ስልት ተግባራዊ የሚሆነው ሁለት የህግ ድንጋጌዎችን Aንድ ላይ ተግባራዊ ማድረግ ሳይቻል

ሲቀር ብቻ ነው፡፡5. “ስለ ውሎች በጠቅላላው” ምbራፍ

ስር የሚገኘው የፍ/ብ/ህ/ቁ/ 1723 □ና

“ስለማይንቀሳቀስ ንብረት ሽያጭ” ስር የሚገኘው የፍ/ብ/ህ/ቁ/ 2877 ድንጋጌዎች መካከል ልዩነት ቢኖርም በመካከላቸው ግልፅ የሆነ ግጭት የሌለ በመሆኑና የማይንቀሳቀስ ንብረትን ባለቤትነት ለማስተላለፍ ከሌሎች

ውሎች የበለጠ ጥንቃቄና ጥበቃ ስለሚሻ Aንድ

የማይንቀሳቀስ ንብረትየሽያጭ ውልን የAፃፃፍ ፎርም

በሚመለከት ገዢ ድንጋጌ መሆን ያለበት

የተለየና ጥብቅ መስፈርት የሚያስቀምጠው የፍ/ብ/ህ/ቁ/ 1723 ነው፡፡

የመ.ቁ. 21448

ዳኞች፡ - A ቶ መንበረፀሐይ ታደሰ
A ቶ ፍስሐ ወርቅነህ
A ቶ A ብዱልቃድር መሃመድ
A ቶ መስፍን E ቁበዮናስ
ወ/ሪት ሂሩት መለሰ

A መልካች፡ - ወ/ሮ ጐርፌ ገ/ሕይወት

መልስ ሰጪ፡ - 1) ወ/ሮ A በራሽ ዱባርጌ 2) A ቶ ጌታቸው ነጋ

ፍርድ

በዚህ መዝገብ የቀረበው ክርክር የማይንቀሳቀስ ሀብት (ቤት) ሽያጭን የሚመለከት ነው። ለክርክሩ ምክንያት የሆነው ጉዳይ የተጀመረው በፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የA ሁን A መልካች A ቅርበውት በነበረው ከወራሽነት ጋር የተያያዘ የንብረት ክፍፍል ክስ ነው። A መልካች A ባታቸው A ጋዝ ገ/ሕይወት ወልደየስ ከA ንደኛዋ መልስ ሰጪ ጋር በጋብቻ A ብረው ሲኖሩ ያፈሩትና በወረዳ 24 ቀበሌ 09 የሚገኝና ቁጥሩ 011 የሆነ ቤት የጋራ መሆኑን በመግለጽ የሚቹን የA ባታቸውን ድርሻ ያካፍሉኝ የሚል ክስ ለፍርድ ቤት A ቀረቡ። ፍርድ ቤቱም ተጠቃሹ ቤት የጋራ ነው በማለት A መልካች በቤቱ ላይ ግማሽ ባለድርሻ ናቸው በማለት ውሳኔ ሰጠ። ከዚህ በኋላ የA ሁኑ 2ኛ መልስ ሰጪ A ቶ ጌታቸው ነጋ ፍርድ ቤቱ የሰጠው ይኸው ውሳኔ የኔን ይዞታ የሚያጠቃልል በመሆኑ ውሳኔው ይለወጥልኝ በማለት በፍትሐ ብሔር ሥነ ሥር A ት ሕግ ቁ. 358 መሠረት የመቃወም ማመልከቻ A ቀረቡ። 2ኛ መልስ ሰጪ ለዚህ ማመልከቻ መሠረት ያደረጉት በ1985 ፈፀምኩ የሚሉት የሽያጭ ውል ነው። 2ኛ መልስ ሰጪ ባቀረቡት ማመልከቻ 1ኛ መልስ ሰጪና ባለቤታቸው A ጋዝ ገ/ሕይወት ወልደየስ በ23/03/85 በተፃፈ የሽያጭ ውል A ንድ ጅምር ቤትና 400 ካሬ ሜትር ቦታ በብር 16,500.00 (A ስራ ስድስት ሺህ A ምስት መቶ ብር) የሸጡላቸው መሆኑን በመግለጽ ፍርድ ቤቱ ቀደም ሲል የሰጠውን ውሳኔ □ንዲለውጥ ጥያቄ A ቅርበዋል።

የA ሁን A መልካች 2ኛ መልስ ሰጪ ባቀረቡት መቃወሚያ ላይ መልስ □ንዲያቀርቡ ተደርገው 2ኛ መልስ ሰጪ ገዛሁ የሚሉት ቤት የቤት ቁጥር ካልተገለፀና ደብተር ከሌለው ገዝቻለሁ ሊሉ □ንደማይችሉ፣ ክርክር በተነሳበት ቤት ላይ በ1985 ዓ.ም ጅምር ቤት ያልነበረ መሆኑን፣ ሚች ውሉ በተፈፀመበት ወቅት በ□ድሜ የገፉና ሕመምተኛ ስለነበሩ ውሉ ተቀባይነት □ንደሌለው፣ ተፈረመ በተባለው ውል ላይ ያለው የጣት ፊርማ የሚች A ለመሆኑን፣ የፍርድ A ፈጻጸም መምሪያ መሃንዲስ በ1992 ክርክር የተነሳበትን ቤት ማህደር በማስቀረብ የ2ኛ መልስ ሰጪ መሆኑን የሚያመለክት ሰነድ A ለማግኘቱን መግለጹን በመዘርዘር ውሉ ተቀባይነት የለውም ሲሉ ተከራክረዋል። የA ሁንዋ A ንደኛ መልስ ሰጪ በሌላ በኩል ከባለቤታቸው ጋር በመሆን ውሳኔ ያረፈበትን ቤት በከፊል ለA ሁን 2ኛ መልስ ሰጪ ሸጠው በውሉ መሠረት ለ2ኛ መልስ ሰጪ ያስረከቡ መሆናቸውን በመግለጽ ወደ ክርክሩ ቢገቡ ተቃውሞ □ንደሌላቸው ገልጸዋል።

ጉዳዩ የቀረበለት ፍርድ ቤት በ2ኛ መልስ ሰጪ በቀረበው የሽያጭ ውል ላይ ያለው ፊርማ የሚች የA ጋዝ ገ/ሕይወት መሆን A ለመሆኑን ለማጣራት ጉዳዩን ለፖሊስ የቴክኒክ ምርመራ ከላከ በኋላ ተመርማሪው የጣት ፊርማ በውስጡ በቂ ዝርዝር ማስረጃ የለውም በማለት ለመለየት መቸገሩን □ንደገለፀለት በፍርዱ መዝግቧል። ይህ ሪፖርት ከቀረበለት በኋላ በግራ ቀኙ የቀረቡትን ምስክሮች ሠምቶ በ2ኛ መልስ ሰጪ የቀረበው የሽያጭ ውል ተቀባይነት ያለው ነው በማለት ቀደም ሲል የሰጠውን ውሳኔ በከፊል A ሻሽሏል።

የA ሁን A መልካች በዚሁ ውሳኔ ቅር በመሰኘት ለፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ይግባኝ ቢያቀርቡም ፍርድ ቤቱ ይግባኙን ውድቅ A ድርጐታል። የሰበር A ቤቱታ የቀረበውም ይህን ውሳኔ ለማስለወጥ ነው። የA ሁን A መልካች ባቀረቡት የሰበር A ቤቱታ የስር ፍርድ ቤት የሽያጭ ውሉ ይፀናል ሲል የሰጠው ውሳኔ □ንዲሻርላቸው ጠይቀዋል።

መልስ ሰጪዎች የA መልካች የሰበር A ቤቱታ □ንዲደርሳቸው ከተደረገ በኋላ በዚህ ችሎት ፊት የቃል ክርክር ተካሂዷል።

በዚህ በቀረበልን ጉዳይ መፍትሄ የሚፈልገው ዋነኛ ጥያቄ የማይንቀሳቀስ ሀብት ሽያጭ ሊከተለው የሚገባው የውል A ጻጻፍ ፎርም ምን ዓይነት ነው የሚለው ነው። በዚህም መሠረት ይህ ችሎት የቤት ሽያጭን በሚመለከት በ I ትዮጵያ ሕግ ማ E ቀፍ A ግባብነት ያላቸውን ድንጋጌዎች ዳስሷል። የማይንቀሳቀስ ሀብትን የሚመለከቱ የA ጻጻፍ ፎርም ድንጋጌዎች በፍትሐብሔር ሕጉ የተለያዩ ክፍሎች የሚገኙ በመሆናቸው የነዚህን ድንጋጌዎች ግንኙነትና ልዩነትም ተመልክቷል።

ለዚህ ሰበር A ቤቱታ መነሻ የሆነው ውሳኔ የተሰጠው የቤት ሽያጭ ውል በጽሑፍ መሆኑን በቂ ነው ከሚል A ጠቃላይ መንደርደሪያ የተነሳ መሆኑ ከውሳኔው A ጠቃላይ ይዘት ለመገንዘብ ችለናል። ጉዳዩ የቀረበለት የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ውሉ በ□ርግጥ ተፈጽሟል ወይስ A ልተፈጸመም የሚለውን ጥያቄ ለማጣራት ማስረጃ □ንዲቀርብ ከማድረጉ በስተቀር ውሉ በ□ርግጥ ሕጉ የሚጠይቀውን መስፈርት A ሟልቷል ወይስ A ላሟላም የሚለውን የሕግ ነጥብ A ልተመለከተም። በመሆኑም ፍርድ ቤቱ የቤቱን ሽያጭ በሚመለከት በሁለቱ ወገኖች መካከል መስማማት ነበር ወይስ A ልነበረም የሚለውን የፍሬ ነገር ጉዳይ ከማጣራት A ልፎ በመካከላቸው መስማማት A ለ □ንኳን ቢባል ሕጉ የሚፈቅደውን ሥር A ት ተከትሎ የተፈጸመ ውል ነው ወይስ A ይደለም የሚለውን ዋነኛ ነጥብ A ልተመለከተም። ይህ የሰበር ችሎት ለፍርድ ቤቱ ቀርቦ የነበረውን የጣልቃ ገብነት ጥያቄ ለማስተናገድ ጣልቃ ልግባ ብሎ የጠየቀው 2ኛ መልስ ሰጪ በሕግ የሚፀና የሽያጭ ውል ነበረው ወይስ A ልነበረውም የሚለው የሕግ ነጥብ ይበልጥ A ግባብነት የነበረው መሆኑን ተገንዝቧል። ይህን የሕግ ነጥብ ለመፍታት ደግሞ ውሉ ላይ የነበሩ ምስክሮችን A ስቀርቦ ከመስማት

ይልቅ ሕጉ የሚያስቀምጠው መስፈርት መሟላት Aለመሟላቱን ማጣራት ትክክለኛው Aካሄድ ነው፡፡ በመሆኑም ፍርድ ቤቱ በ2ኛ መልስ ሰጪ በAንድ በኩል በ1ኛ መልስ ሰጪ □ና በሟቹ ባለቤታቸው በሌላ በኩል ተፈፀመ የተባለውን የቤት ሽያጭ ውል ሕልውና ለማረጋገጥ ምስክሮችን ከመስማቱ በፊት የቀረበውን ሰነድ ሕጋዊ ጠቀሜታ መመርመር ነበረበት፡፡ በዚህ ረገድ የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የተከተለው Aሰራር ትክክለኛ Aልነበረም፡፡

የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በ2ኛ መልስ ሰጪ የቀረበውን መቃወሚያ መሠረት በማድረግ ቀድሞ የሰጠውን የAመልካች የወራሽነት ጥያቄ ያሻሻለው ህዳር 23 ቀን 1985 ዓ.ም ተፈፀመ የተባለው የቤት ሽያጭ ውል የሚፀና ነው በማለት ነው፡፡ በመሆኑም ከዚህ ቀጥሎ የቤት ሽያጭ ውል የሚፀናው ምን ምን መስፈርት Aሟልቶ ሲገኝ

ነው የሚለውን ጥያቄ □ንመለከታለን፡፡ለመቃወሚያው

መሠረት የሆነው የቤት ሽያጭ ውል በመሆኑ በቅድሚያ

የፍትሐ

ብሔር ሕጉ የቤትን የሽያጭ ውል በማስመልከት ያሰፈረውን ድንጋጌ □ንመለከታለን ቀጥሎ ደግሞ በሽያጭ ህጉ ያለው መስፈርት ከAጠቃላይ የውል ሕግ ካለው መስፈርት ጋር ያለውን ግንኙነት □ንመለከታለን፡፡ የቤት ሽያጭን Aስመልክቶ የሚቀርቡ ክርክሮችን በAግባቡ ለማስተናገድ Aግባብነት ያላቸውን የሕጉ ድንጋጌዎች □ንደነገሩ ሁኔታ የAማርኛም የ□ንግሊዝኛም ትርጉም □ንጠቅሳለን፡፡ የማይንቀሳቀስ ሀብት ሽያጭን በሚመለከተው የፍትሐብሔር ሕግ ክፍል የሚገኙት Aንቀጽ 2877 □ና Aንቀጽ 2878 □ንደሚከተለው ይደነግጋሉ፡፡

2877 t'mfr igp"

የማይንቀሳቀስ ንብረት ሽያጭ ውል በጽሑፍ ሳይደረግ የቀረ □ንደሆነ ፈራሽ ነው፡፡

2877 form of contract

A contract of sale of an immovable shall be of no effect unless it is made in writing.

2878 U□ይን4'44'fL ን□L+ □11'I□ fLu □ዓፍ

ያንድ የማይንቀሳቀስ ንብረት ሽያጭ ውል ንብረቱ ባለበት Aገር በሚገኘው በማይንቀሳቀስ ሀብት መዝገብ ካልተፃፈ በቀር በሦስተኛ ወገኖች ዘንድ ውጤትን ሊያስገኝ Aይችልም፡፡

2878 Registration in registers of unmovable property

The sale of immovable shall not affect third parties unless it has been registered in the registrars of immovable property in the place where the immovable sold is situate.

ከድንጋጌዎቹ ይዘት ለመገንዘብ □ንደሚቻለው Aንቀፅ 2877 በተዋዋዮቹ መካከል በሕግ የሚፀና ውል □ንዲኖር መሟላት የሚገባውን መስፈርት የሚመለከት ሲሆን Aንቀፅ 2878 በሌላ በኩል ይኸው ውል ሦስተኛ ወገኖችን በሚመለከት ውጤት □ንዲኖረው መሟላት ያለበትን መስፈርት የሚመለከት ነው፡፡ በAንቀፅ 2877 መሰረት

የሚፀና ውል Aለ ለማለት በሻጩና በገዢው መካከል የጽሑፍ ውል መኖሩ በቂ ነው፡፡ ይህ መስፈርት ከውል ሕግ Aጠቃላይ ድንጋጌዎች ጋር ተያይዞ ሲታይ በሻጭና በገዢ መካከል የተከናወነው የሽያጭ ውል በጽሑፍ ንዲሆንና ግዴታ ያለባቸው ተዋዋዮች ንዲፈርሙበትና ሁለት ምስክሮች ንዲያረጋግጡት የሚጠይቅ ነው (Aንቀጽ 1727)፡፡ በተዋዋይ ወገኖች መካከል የፀና ውል ንዲኖር የዚሁ መስፈርት መሟላት Aስፈላጊነት ንደተበጠቀ ሆኖ Aንቀጽ 2878 3ኛ ወገኖች ላይ ውጤት ንዲኖረው ለማድረግ ተጨማሪ የምዝገባ ሥርAት መከናወን ንዳለበት ያስገነዝባል፡፡ ይህ የምዝገባ ሂደት መከናወን ያለበት ንብረቱ በሚገኝበት የማይንቀሳቀስ ሀብት መዝገብ መሆኑንም ድንጋጌው ይገልጻል፡፡

የማይንቀሳቀስ ሀብት ሽያጭን በሚመለከተው የፍትሐብሔር ሕጉ ክፍል ያለው የውል Aፃፃፍ ፎርምን ና ምዝገባን የሚመለከት መሰረታዊ የሕግ ማEቀፍ ከላይ የተመለከተውን የሚመስል ሲሆን በውል ሕግ በጠቅላላ የሚገኘው መስፈርት ግን ከዚህ የተለየ ነው፡፡ Aግባብነት ያለው የሕጉ Aንቀጽ 1723 ድንጋጌ የሚከተለው ይዘት ያለው ነው፡፡

1723 የማይንቀሳቀሱ ንብረቶችን የሚመለከቱ ውሎች

(1) የማይንቀሳቀሱ ንብረቶችን ባለቤትነት ወይም ባንድ በማይንቀሳቀስ ንብረት ላይ የAላባ ጥቅም መብት ወይም የመያዣ መብት ወይም የሌላ Aገልግሎት መብት ለማቋቋም ወይም ለማስተላለፍ የሚደረጉት ውሎች ሁሉ በጽሑፍና በሚገባ Aኳኋን በፍርድ ቤት መዝገብ ወይም ውል ለማዋዋል ሥልጣን በተሰጠው ፊት መሆን Aለባቸው፡፡

(2) ንዲሁም የማይንቀሳቀስ ንብረትን የሚመለከቱ የክፍያ ወይም የማዛወር ስምምነቶች ሁሉ በጽሑፍና በሚገባ Aኳኋን በፍርድ ቤት መዝገብ ወይም ውል ለማዋዋል ሥልጣን በተሰጠው ፊት መሆን Aለባቸው፡፡

1723 Contracts relating to immovable

(1) A contract creating or assigning rights in ownership or bare ownership on an immovable or an usufruct, servitude or mortgage of an immovable shall be in writing and registered with a court or notary

(2) Any contract by which an immovable is divided and any compromise relating to an immovable shall be in writing and registered with a court or notary.

ከAንቀጽ 1723 (1) ይዘት ለመገንዘብ ንደሚቻለው የማይንቀሳቀስ ንብረትን የሚመለከቱ በርካታ ውሎች በሕግ ፊት የሚፀኑ ለመሆን ሁለት መስፈርቶችን ማሟላት ይጠበቅባቸዋል፡፡ የመጀመሪያው መስፈርት ውሉ በጽሑፍ መሆኑ ሲሆን ሁለተኛው መስፈርት ውሉ በAዋዋይ ወይም በፍርድ

ቤት መዝገብ ፊት መከናወን ነው፡፡ እነዚህ ሁለት መስፈርቶች የማይንቀሳቀስ ሀብት ባለቤትነትን ለማቋቋም ወይም ለማስተላለፍ የሚደረጉ ውሎችንም የሚመለከቱ ናቸው፡፡ የሽያጭ ውል የንብረት ባለቤትነት ከሚተላለፋባቸው መንገዶች አንዱ በመሆኑ በዚሁ ድንጋጌ ውስጥ የሚጠቃለል ነው፡፡ በመሆኑም በዚህ ድንጋጌ መሠረት ቤትን የሚመለከት የሽያጭ ውል በህግ ፊት የፀና የሚሆነው በጽሑፍ ሲደረግ ብቻ ሳይሆን ይኸው የጽሑፍ ውል ሥልጣን በተሰጠው አዋዋይ ክፍል ወይም በፍርድ ቤት የተከናወነ ሲሆን ነው፡፡ የአንቀጽ 1723 ድንጋጌ አንቀጽ 2778 ከስቀመጠው መስፈርት የተለየ ተጨማሪ መስፈርት ያካተተ መሆኑ ድንጋጌዎቹን በማነፃፀር መገንዘብ የሚቻል ነው፡፡ የሽያጭ ሕጉን በተለይ የሚመለከተው ድንጋጌ የሚጠይቀው የውሉን በጽሑፍ መከናወን ብቻ ሲሆን የውል ሕግበጠቅላላው ግን የጽሑፍን መስፈርት እንደ አንድ አስፈላጊ መስፈርት እንጂ እንደ ብቸኛ መስፈርት አይወስደውም፡፡ በመሆኑም በሽያጭ ሕግ የሚፀና የማይንቀሳቀስ ንብረት ሽያጭ ውል ለማከናወን የሚጠየቀው መስፈርት በውል ሕግ ከሚጠየቀው መስፈርት የተለየ ነው፡፡ ይህ ልዩነት አንድ የሽያጭ ውል በሕግ ፊት የሚፀና መሆን አለመሆኑን ለመወሰን ገዢው ድንጋጌ መሆን ያለበት የትኛው ነው የሚለው ጥያቄ እንዲነሳ ያደርጋል፡፡ ይህን ጥያቄ ከመመልከታችን በፊት በአንቀጽ 1723 የሰፈረው ተጨማሪ መስፈርት በአንቀጽ 2878 ከሚገኘው የምዝገባ መስፈርት ጋር ያለውን ግንኙነት፣ ተመሳሳይነትና ልዩነት በአጭሩም ቢሆን መመልከት አስፈላጊ ነው፡፡ የአንቀጽ 1723 (1) የእንግሊዝኛው ትርጉም “registration” የሚለውን ቃል ከመጠቀሙ በስተቀር በሁለቱም ድንጋጌዎች መካከል ያለው ይዘት ሰፊ ልዩነት ያለው ነው፡፡ በመጀመሪያ ደረጃ አንቀጽ 2878 ምዝገባ እንዲከናወን የሚጠይቀው ውሉ በሦስተኛ ወገኖች ላይ ውጤት እንዲኖረው ለማድረግ ሲሆን አንቀጽ 1723 (1) አዋዋይ ወይም ፍርድ ቤት ፊት መቅረብን የሚጠይቀው በተዋዋዮች መካከል በሕግ ፊት የሚፀና ውል እንዲኖር ለማድረግ ነው፡፡ በመሆኑም የአንቀጽ 1723 (1) መስፈርት መሟላት ወይም አለመሟላት ሦስተኛ ወገኖችን የሚመለከት ሲሆን የኋለኛው መስፈርት መሟላት አለመሟላት ግን በተዋዋዮች በራሳቸውም ላይ የውል መኖር ወይም አለመኖር ውጤት የሚያስከትል ነው፡፡ በሁለተኛ ደረጃ በአንቀጽ 1723 (1) የሚከናወነው ተግባር የሚፈፀመው አዋዋይ ወይም ፍርድ ቤት ፊት በመቅረብ ሲሆን በአንቀጽ 2878 ያለው የምዝገባ ተግባር የሚከናወነው ንብረቱ በሚገኝበት ቦታ ነው፡፡ በአንቀጽ 1723 (1) የሚከናወነው ሂደት ተዋዋዮች አዋዋይ ፊት ቀርበው መዋዋላቸውን የሚያረጋግጡበት (authentication) ሂደት ሲሆን በ2878 የሚከናወነው ምዝገባ ሌሎች ሰዎች አንድን የማይንቀሳቀስ ንብረት በማስመልከት የተከናወኑ ሕጋውያን ተግባራት (juridical acts) ማወቅ እንዲችሉ ተግባራቱ ንብረቱ ባለበት ማህደር እንዲያያዝ በማድረግ የሚከናወን ነው፡፡ አዋዋይ ፊት ቀርቦ የመዋዋሉመስፈርት ውሉ በተፈፀመበት ቦታ በሚገኝ አዋዋይ/ፍርድ ቤት በመቅረብ መከናወን የሚችል ሲሆን በ2878 መሠረት የሚከናወን ምዝገባ ግን የግድ ቤቱ በሚገኝበት ቦታ ባለ መዝገብ በማስገባት የሚከናወን ነው፡፡

ከዚህ ቀጥሎ የምንመለከተው የhንድን የማይንቀሳቀስ ንብረት የሽያጭ ውል በሚመለከት ገዢው ድንጋጌ የትኛው ነው የሚለውን ነው፡፡ hሁን ከቀረበልን ጉዳይhንፃር ዋናው ጥያቄ የhንቀጽ 2877ን የጽሑፍ መስፈርት ያሟላ ሰነ□□AL"□□
1723 (1) መሠረት hዋዋይ ወይም ፍርድ ቤት ፊት ካልተደረገ 45
□ንደሚፀና ውል ይቆጠራል ወይስ hይቆጠርም የሚለው ነው፡፡ በዚህ ረገ የሚመለከተው የሽያጭ ሕግ ድንጋጌ hንድ መስፈርት ብቻ በቂ ነው ሲል ጠቅላላ የውል ሕግ ሁለት መስፈርት hስፈላጊ ነው ስለሚል በሁለቱ ድንጋጌዎች መካከል ያለውን hለመጣጣም ለመፍታት የሽያጭ ሕግ ልዩ ሕግ ስለሆነ hጠቃላይ ጉዳዮችን በሚመለከተው የውል ሕግ ላይ የበላይነት ተሰጥቶት ጉዳዩ የሽያጭ ሕግ በሚያስቀምጠው መለኪያ መሠረት መዳኘት hለበት የሚለውን hማራጭ □ንደ መጀመሪያ መውሰድ ይቻላል፡፡ ይህ hማራጭ የተለመደውን ልዩ ሕግ ከhጠቃላይ ሕግ ቅድሚያ ይሰጠዋል (the special prevails over the general) የሚለውን የሕግ ትርጉም መርህ የሚከተል ነው፡፡ ይህን መርህ በመከተል ጉዳዩን ካስተናገድን የማይንቀሳቀስ ንብረት ሽያጭ በጽሑፍ □ስከተከናወነ ድረስ የጽሑፍ ውሉ hዋዋይ ፊት ወይም ፍርድ ቤት ፊት ባይቀርብም ተዋዋዮቹን በሚመለከት የፀና የሽያጭ ውል ለመመስረት በቂ ነው ወደሚለው መደምደሚያ □ንደርሳለን፡፡

በሌላ በኩል ይህ የhተረጓጎም ስልት ተግባራዊ የሚሆነው ሁለት የህግ ድንጋጌዎች የሚጋጩ ሲሆንና ሁለቱም ድንጋጌዎች hንድ ላይ ተግባራዊ ማድረግ ሳይቻል ሲቀር ብቻ

ተፈፃሚነት የሚኖረው የhተረጓጎም ዘይቤ በመሆኑ ይህን ዘይቤ ለመምረጥ በቅድሚያ በሁለቱም ሊታረቅ የማይችል ቅራኔ መኖሩን ማረጋገጥ ይጠይቃል፡፡ የሽያጭ ሕግ በሚፀና የሽያጭ ውል ጽሑፍ ያስፈልጋል ማለቱ፣ የውል ሕግ ለሚፀና የማይንቀሳቀስ ንብረት ሽያጭ ውል ከጽሑፍ በተጨማሪ hዋዋይ ፊት መከናወኑ hስፈላጊ መሆኑን ከሚገልፀው ጋር ይጋጫል? ሁለቱንም ማጣጣምስ hይቻልም? የሕጉ hንቀጽ 2877 የሽያጭ ውል በጽሑፍ ካልሆነ በቀር hይፀናም ከማለት ሌላ በhዋዋይ ፊት መከናወን hያስፈልግም የሚል ድንጋጌ የለውም፡፡ በመሆኑም የሽያጭ ሕግ በውልም ሕግ ለተጠቀሰው የጽሑፍ hስፈላጊነት hፅንOት ከመስጠቱ ሌላ የመረጋገጥን (authentication) hስፈላጊነት hላስቀረም በማለት የሁለቱን ድንጋጌዎች ላይ ላዩን የሚታይ ቅራኔ (apparent contradiction) ማስታረቅ ይቻላል፡፡

ከዚህ በተጨማሪ የፍትሐ ብሔር ሕጉን hደረጃጀት፣ ዓላማና ወጥነት ግምት ውስጥ ማስገባት hሁን ለተያዘው ጉዳይ የሚበጅ ነው፡፡ የፍትሐ ብሔር ሕጉ hደረጃጀት በተለያዩ መጽሐፎች የተከፋፈሉት ር□ሰ ጉዳዮች hንድን ዓላማ የሚያሳኩ፣ ከተመሳሳይ መሠረተ ሃሳብ የሚንደረደሩና □ርስ በርሳቸው የሚደጋገፉ መሆናቸውን የሚያሳይ ነው፡፡ ይህ hደረጃጀት ሕጎቻቸውን በኮድ መልክ በሚያደራጁ hገሮች (codified systems) የተለመደና የሕግ ሥርዓቱ

መገለጫ ባህርይ ነው፡፡ በመሆኑም በተለያዩ የሕጉ ክፍሎች በሚገኙ ድንጋጌዎች መካከል ቅራኔ ከማፈላለግ ይልቅ ተደጋጋፊ ሆነው የጋራ ዓላማ የሚያሳኩበትን የሕግ ትርጉም መሻት የሕግ ባለሙያዎች ሊመርጡት የሚገባ የሕግ hተረጓጎም ዘይቤ ነው፡፡ ስለዚህ ልዩ ሕግ ጠቅላላ ዓላማ ካለው ሕግ ቅድሚያ ይሰጠዋል የሚለውን ዘይቤ ተከትሎ ውሳኔ ላይ ከመድረስ በፊት በ□ርግጥ የማይታረቅ፣ ምክንያታዊ የሆነ፣ በላቀ የሕግ hውጪው ፍላጐት የተደገፈ ግጭት መኖሩን ማረጋገጥ ያስፈጋል፡፡

ይህ ችሎት ለማይንቀሳቀስ ንብረት ሽያጭ የውል ሕግ hንቀጽ 1723 (1) የተለየና ጥብቅ መስፈርት ያስቀመጠበት ምክንያት ለhተረጓጎሙ መነሻ መሆን ይገባዋል ከሚል መንደርደሪያ ይነሳል፡፡ የፍትሐ ብሔር ሕጉ መነሻ መሰረተ ሀሳብ በመርህ ደረጃ ለውል መመስረት የተዋዋዮች ስምምነት ብቻ በቂ ነው የሚል ሆኖ ሳለ (hንቀጽ 1719)

የማይንቀሳቀሱ ንብረቶችን በሚመለከት ግን ጠበቅ ያለ ፎርም □

ንዲከተሉ ይደነግጋል፡፡የማይንቀሳቀስ ንብረትን በሚመለከት

ተዋዋይ ወገኖች ስምምነታቸውን በጽሑፍ ከማስፈራቸው

በተጨማሪ hዋዋይ ፊት ወይም ፍርድ ቤት ፊት ቀርበው □ንዲፈጽሙ መደንገጉ ሕጉ ለማይንቀሳቀስ ንብረት ልዩ ትኩረት መስጠት መፈለጉን የሚያመለክት ነው፡፡ ይህ የሕግ hውጪው ፍላጐት የማይንቀሳቀስ ንብረት ለhንድ hገር በhጠቃላይም ሆነ ለhንድ ግለሰብ በተለይ ካለው ጠቀሜታ ጋር የተያያዘ ነው፡፡ የማይንቀሳቀስ ንብረት ካለው ማህበራዊ ጠቀሜታ hንፃር ውሎቹ ስልጣን ባለው hካል □ንዲረጋገጡ በመጠየቅ ረገድ የ|ትዮጵያ

ሕግ የተከተለው ሥርhት ከሞላ ጐደል ሁሉም የሕግ ሥርhት

የተቀበለው ነው፡፡የማይንቀሳቀሱ ንብረቶችን በማስመልከት

የሚፈፀሙ ውሎች ከሌሎች ውሎች ለየት ባለ

ሁኔታ ሥልጣን በተሰጠው hካል ቀርበው □ ንዲረጋገጡ ማድረግ በhብዛኞቹ የሕግ ሥርዓቶች የሚፈፀም hካሄድ ነው፡፡ የማረጋገጡ (authentication) ሂደት ተዋዋዮቹ ትልቅ ጠቀሜታ ባለው ንብረት ላይ የሚፈጽሙት ውል ፈቅደው የሚፈጽሙት መሆኑን ከማረጋገጥ ባሻገር፣ የሚሸጠው ሰው ባለንብረት መሆኑን ለማጣራት፣ ውሉ የተፈፀመበትን ትክክለኛ ቀን ለማረጋገጥ □ድል በመስጠት የንብረት መብትን ለመጠበቅ፣ የውሎች ዋስትና (security of legal transactions)ለማረጋገጥ ትልቅ ጠቀሜታ ያለው ነው፡፡ የፍትሐ ብሔር ሕግ hንቀጽ 1723 (1) በማይንቀሳቀስ ንብረት ላይ የሚከናወኑ ዓበይት ህጋውያን ተግባራት በተለይም የባለሀብትነትን (ownership) ዓላባን (usufruct) □ና የhገልግሎትን መብት (servitude) ለማቋቋም ወይም ለማስተላለፍ የሚደረጉ ውሎች የተጠቀሰውን ፎርም □ንዲከተሉ የግድ ይላል፡፡ በዚህ hንቀጽ ውስጥ ከተጠቀሱት መብቶች ባለቤትነት ከሁሉም የሰፋ መብት ነው፡፡ ባለቤትነትን ማቋቋምም ሆነ ማስተላለፍም ዓላባን ወይም የhገልግሎት መብትን ከማቋቋም የበለጠ ጠቀሜታ □ና ጥንቃቄ □ ንደሚያስፈልገው □ሙን ነው፡፡ ባለቤትነትን ማስተላለፍ ከሌሎች በhንቀጽ 1723 (1) ከተጠቀሱት ሕጋውያን ተግባራት የበለጠ ጥንቃቄና ጥበቃ የሚሻና የሚገባው □ንደመሆኑ ሕግ hውጪው የባለቤትነት መብትን ለሚያስተላልፍ የሽያጭ ውል hላባን ወይም የhገልግሎት መብትን ለማቋቋም ከሚደረጉ ውሎች ያነሰ ጥበቃ ያደርጋል ተብሎ hይገመትም፡፡ የሕጉን hንቀጽ 2877 በተናጠል በመመልከት የሽያጭ ውል በጽሑፍ ብቻ መደረጉ በቂ ነው፣ hዋዋይ ወይም

ፍርድ ቤት ፊት መከናወን hያስፈልገውም ወደሚል መደምደሚያ መድረስ ከሁሉም በላይ ጥንቃቄ

የሚያስፈልገው የባለቤትነት ማስተላለፍ ጉዳይ ልል በሆነ ፎርም □ንዲከናወን ማድረግን የሚያስከትል በመሆኑ ከሕጉ hጠቃላይ ዓላማ ጋር የሚጣጣም ነው hንልም፡፡ በመሆኑም የማይንቀሳቀስ ንብረትን በሚመለከት የሚደረጉ የሽያጭ ውሎች በጽሑፍ ብቻ ሳይሆን hንቀጽ 1723 (1) በሚጠይቀው መሠረት hዋዋይ ወይም ፍርድ ቤት ፊት መከናወን ይገባቸዋል፡፡ ከላይ □ንደተጠቀሰው በhንቀጽ 1723 (1) የሰፈረው የማረጋገጥ (authentication) መስፈርት ውሉ በሦስተኛ

ወገኖች ላይ ውጤት □ንዲኖረው ብቻ መከናወን ያለበት

ሳይሆን ውሉ በተዋዋይወገኖች መካከል ውጤት □ንዲኖረውም

ጭምር መከናወን ያለበት ነው፡፡

የማይንቀሳቀስ ንብረትን የሚመለከት የሽያጭ ውል የhንቀጽ 1723(1)ን መስፈርት

የማያሟላ ከሆነ በሕጉ hንቀጽ 1720 (1) መሠረት ውሉ □

ንደረቂቅ ብቻ ሆኖከሚቆጠር በስተቀር የሚፀና ውይ

ይሆንም፡፡

hሁን በቀረበልን ጉዳይ 2ኛ መልስ ሰጪ hለኝ የሚሉት የሽያጭ ውል በጽሑፍ መሆኑ ተገጋግጦhል፡፡ ሆኖም የሽያጭ ውሉ በhዋዋይ ፊት ያልተከናወነ በመሆኑ ውሉ መፈፀሙ ራሱ hከራካሪ ሆኖhል፡፡ ሕግ hውጪው ቤትን የሚመለከቱ መሠረታዊ ውሎች በ1723 (1) የተጠቀሱ ውሎች hዋዋይ ፊት □ንዲከናወኑ የሚፈልገውም የኋላ ኋላ የሚነሱትን የዚህ hይነት hለመግባባቶች ቀድሞውኑ ለማስወገድ ነው፡፡ ውሉ በhዋዋይ ፊት ወይም በፍርድ ቤት ቀርቦ

ያልተረጋገጠ መሆኑን ሲገነዘብ ፍርድ ቤቱ ውሉ □ንደረቂቅ □

ንደመቁጠር ነበሩየተባሉትን ምስክሮች በመስማት በሕግ

ሕልውና የሌለው ውል ተቀባይነት

□ንዲያገኝ ማድረጉ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ነው፡፡

የhሁን ተቃዋሚ በፍትሐ ብሔር ሕግ hንቀጽ 1723 (1) መሠረት

hዋዋይ ፊት ወይም ፍርድ ቤት የተረጋገጠ የቤት ሽያጭ ውል ባለማቅረቡ

ፍርድቤቱ ቀደም ሲል የሰጠውን ውሳኔ ለመቃወም የሚያበቃ ህጋዊ

መብት የለውም፡፡ፍርድ ቤቱም ይህን መሠረት በማድረግ የቀረበለትን

ኑዛዜ በከፊል ማሻሻሉ

ትክክለኛ hይደለም፡፡ በዚህም ምክንያት የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የሰጠው ውሳኔ ሊሻር የሚገባው ነው፡፡ የከፍተኛው ፍርድ ቤት ይህን ስህተት ማረም ሲገባው የቀረበለትን ይግባኝ hያስቀርብም በማለት መዝጋቱ ትክክል hልነበረም፡፡

ውሳኔ

1. የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 09823 ሐምሌ 14 ቀን 1986 የሰጠው ውሳኔ □ንዲሁም የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 33751 ሰኔ 14 ቀን 1997 የሰጠው ውሳኔ ተሽረዋል፡፡
2. የhሁንዋ hመልካች በወረዳ 24 ቀበሌ 09 በቤት ቁጥር 011 ላይ □ኩል ባለድርሻ ናቸው በማለት በ16/3/92 ተሰጥቶ የነበረው ውሳኔ በ23/3/85

የAሁን 2ኛ መልስ ሰጪ ፈፀምኩ በሚለው የሽያጭ ውል ምክንያት ሊሻሻል Aይገባም ብለናል፡፡

የሰበር መ/ቁ 15557

መጋቢት 18 ቀን 1999 ዓ.ም

ዳኞች፡- Aቶ መንበረፀሐይ ታደሰ

Aቶ Aሰግድ ጋሻው

Aቶ መስፍን Eቁበዮናስ

ወ/ት ሂሩት መለሰ

Aቶ ተሻገር ገ/ስላሴ

Aመልካች፡- ወ/ሮ Aልማዝ ዓለማየሁ

ተጠሪ፡- Aቶ ብርሃኑ ተሊላ

የAፈጻጸም ክርክር - የጋራ ሀብት በፍርድ Aፈጻጸም የሚከበርበትና በሐራጅ የሚሸጥበት ሁኔታ - የከተማ ቦታ ይዞታ - የባልና ሚስት የጋራ ሃብት

የAፋር ጠቅላይ ፍርድ ቤት ተጠሪው በAፈጻጸም ከAዋሽ ማዘጋጃ ቤት የተረከበው ቦታ የፍርድ ባለEዳው ከነበረው ቦታ የበለጠ ቢሆንም በAፈጻጸሙ Aጋጣሚ ቅድሚያ የተመራ

ውሣኔ፡ - የAፋር ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰጠው ውሣኔ ተሽሮ የዞን 3 ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጠው ትEዛዝ ጸንቷል፡፡

ማዘጋጃ ቤት በፍርድ ቤት በታዘዘ የAፈጻጸም ጉዳይ በስህተት ቦታ ለከቶ Aስረክቦኛል ግብርና የስም ማዛወሪያ ከፍዬበታለሁ የሚለው መከራከሪያ ነጥብ የቦታ ባለይዞታ ለማድረግ የሚያበቃ Aይደለም፡፡

የሰበር መ/ቁ 15557

መጋቢት 18 ቀን 1999 ዓ.ም

ዳኞች፡- መንበረፀሐይ ታደሰ

Aሰግድ ጋሻው

መስፍን Eቁበዮናስ

ሂሩት መለሰ

ተሻገር ገ/ስላሴ

A መልካች፡- ወ/ሮ Aልማዝ ዓለማየሁ ቀረቡ።

ተጠሪ ፡- Aቶ ብርሃኑ ታሳላ Aልቀረቡም።

መዝገ ቡን መርምረን ፍርድ ሰጥተናል።

ፍርድ

ይህ የሰበር ጉዳይ ሊቀርብ የቻለው የAፋ ብ/ክ/መንግስት ጠቅላይ ፍ/ቤት የግራ ቀኙን ጉዳይ በይግባኝ ተመልክቶ በፍ/ብ/ይ/መ/ቁ 15/94 የካቲት 18 ቀን 1996 ዓ.ም በዋለው ችሎት በሰጠው ውሳኔ Aመልካች ቅር ተሰኝተው የሰበር Aቤቱታ በማቅረባቸው ነው።

ጉዳዩም ባጭሩ ንደሚከተለው ነው።

ተጠሪ Aቶ ብርሃኑ ተሊላ በAሁን Aመልካች ባለቤት በAቶ ዮሐንስ ገ/ስላሴ ላይ ብር 18,794.15 Aስፈርደዋል፡፡ ሆኖም ይህ ፍርድ ከመሰጠቱ በፊት በክርክር ላይ ያለ ንዳይሸጥ ንዳይለወጥ በሚል የEግድ ትEዛዝ የተላለፈበት ንብረት የAቶ ዮሐንስ ገ/ስላሴ ብቻ ሳይሆን ከኔ ከAመልካች ጋር በትዳር ያለን የተፈራ፤ የተገኘ ፍርድ Aርፎበታል።

ንዲሁምይኸው ንብረት በAፈፃፀም ተይዞ በብር 25,000.00 ግምት መነሻ ንዲሸጥ በተባለ ጊዜ ግማሹ የAመልካች መሆኑ ተጠብቆ ንብረቱ በሐራጅ ንዲሸጥ ተደርጎ ገዥ ባለመቅረቡ ምክንያት ንደ መጨረሻ Aማራጭ የፍርድ ባለመብት የAሁን ተጠሪ ከግምቱ ብር 25,000.00 የሆነበትን /የAመልካችን ግማሽ ድርሻ ብር 12,500.00/Aስራ ሁለት ሺህ ከፍሎ ንብረቱን ንዲረከብ ታዟል።

ተጠሪም ይህንኑ ገንዘብ በሞዴል 85 Aስይዤ ቦታውንም የAዋሽ ከተማ ማዘጋጃ ቤት ለክቶ Aስረክቦኝ Aስፈላጊውን የመንግስት ውዝፍ ግብር ከከፈልኩ በኋላ ካርታ ንዲሰጠኝ ሳመለክት ንድረከብ ከተወሰነው ቦታ ተከፍሎ ለAሁን Aመልካች ንዲሰጥ ታዝዣለሁ በማለት ማዘጋጃ ቤቱ ንደ ውሳኔው ሊያስፈፅምልኝ ስላልቻለ፡-

1. በሞዴል 85 የተያዘው ገንዘብ ለAመልካች ንዳይከፈልብኝ
2. ንድረከብ ለተደረገው ንብረት ተቆርሶ ለAመልካች ንዳይሰጥብኝም የማገጃ ትEዛዝ ለማዘጋጃ ቤቱ ንዲተላለፍልኝና
3. የፍርድ ባለEዳው የAቶ ዮሐንስ ገ/ስላሴ የቦታ ይዞታ ፋይል ቀርቦ ታይቶ ንብረቱን ንድረከብ ይደረግልኝ በማለት በት/ፋ/መ/ቁ 11/94 ለዞን 3 ከፍተኛ ፍ/ቤት Aቤቱታ Aቅርቧል።

የከፍተኛው ፍ/ቤትም በዚህ ጉዳይ ግራ ቀኙን ካከራከረ በኋላ የAሁን ተጠሪ በAፈፃፀም ይረከብ የተባለው ይዞታ የፍርድ ባለEዳውን የAቶ ዮሐንስ ገ/ስላሴን ነው። የፍርድ ባለEዳው ይዞታ ስፋት ደግሞ 600 ካሬ ሜትር ንደሆነ በማዘጋጃ ቤት ተረጋግጧል። ይሁን ንጂ የፍርድ ባለመብቱ ከዚህ ወጭ የፍርድ ባለEዳውን ወንድም የAቶ ገ/ግዚAብሔር ገ/ስላሴን 200 ካሬ ሜትር ና በትርፍነት የሚገኘውን 355 ካሬ ሜትር ጭምር በስህተት ደርቦ ንዲረከብ የተደረገ መሆኑን ለማወቅ ተችሏል። ስለሆነም Aመልካች የባለቤቷ ወንድም በግንባር ተገኝቶ ስኪረከብ ድረስ ይህንኑ 200 ካሬ ሜትር በAደራ ንድትይዝ በትርፍነት የሚገኘውንም 358 ካሬ ሜትር ማዘጋጃ ቤቱ በስሟ ንዲያዘዋውርላት ከዚህ በቀር ተጠሪው ሊረከብ የሚገባው የፍርድ ባለEዳውን ይዞታ 600 ካሬ

የጠ/ፍ/ቤቱም ግራ ቀኙ በተገኙበት ጉዳዩን ከመረመረ በኋላ በትርፍነት ተገኝቷል የተባለውን ቦታ በሚመለከት ትርፍ ስከሆነ ድረስ ማዘጋጃ ቤቱ ለፈለገው ሰው መደልደል /መስጠት/ ይችላል።ሆኖም ይህንኑ ቦታ ማዘጋጃ ቤቱ በመጀመሪያ ተጠሪው /ንዲረከብ/ ለክቶ ንዲረከብ ካደረገ በኋላ ከAምስት ወር ቆይታ በኋላ ደግሞ ለAመልካች ንዲሰጥ Aድርጓል።Aንድን ቦታ ለሁለት ሰዎች በAንድ ጊዜ መስጠት Aይቻልም። ስለሆነም ለማን ይሰጥ የሚለው ጉዳይ በቅድሚያ

ለማን ተስጥቶ ነበረ ከሚለው Aንፃር መታየት ስላለበት ይኸው 358 ካሬ ሜትር ቦታ ለተጠሪ ይገባል □ንዲሁም በሞዴል 85 ተይዞ የነበረው ገንዘብ ለAመልካች መስጠቱ ቀርቶ ለተጠሪው ይመለስ በማለት ወስኗል፡፡

የሰበር Aቤቱታ የቀረበውም ይህንኑ ውሳኔ በመቃወም ነው፡፡ መሠረታዊ የህግ ስህተት ተፈፅሞበታል የተባለው የቅሬታ ነጥብም ክርክር ባስነሳው ትርፍ ቦታ ላይ ከተጠሪ በፊት በቦታው ላይ የቆየሁበት በመሆኑ በመሬት ወይም በምሪት Aሰጣጥ ላይ የቀዳሚነት መብት የ□ኔ ሆኖ □ያለ ለተጠሪ ይሰጥ በማለት የክልሉ ጠ/ፍ/ቤት መወሰኑ የህግ Aግባብን የተከተለ Aይደለም፡፡

□ንዲሁም በሞዴል 85 የተያዘው ብር 12,500.00 የ□ኔ የሚስት ድርሻ ሆኖ □ንዲከፈል የተወሰነው ለጠ/ፍ/ቤቱ ይግባኝ ምክንያት በሆነው የትEዛዝ ፋይል መዝገብ በAለመሆኑ በይግባኝ መዝገቡ ላይ በዚህ Aኳኋን መወሰኑ መሠረታዊ የህግ ስህተት ፈፅሟልና ይሻርልኝ የሚል ነው፡፡

ተጠሪም ቀርቦ የክልሉ ጠ/ፍ/ቤት በይግባኝ Aይቶ የሰጠው ውሳኔ የህግ ግድፈት የለበትም የሚልበትን ምክንያት በመዘርዘር መልስ ሰጥቷል፡፡

□ኛም ጉዳዩን ተመልክተናል፡፡

□ንደተመለከትነውም ለዚህ ክርክር መነሻ የሆነው የAሁን ተጠሪ ከሳሽ የAመልካች ባለቤት Aቶ ዮሐንስ ገ/ስላሴ ደግሞ ተከሳሽ ሆነው በፍ/ብ/መ/ቁ 8/90 በከፍተኛው ፍ/ቤት በመከራከር ላይ □ያሉ የAሁን Aመልካች ባለቤቴ Aመጣው በተባለው Eዳ ምክንያት የ□ኔ የጋራ ሀብት በሆነው ቤት ላይ የEግድ ትEዛዝ መተላለፉ ተገቢ Aይደለም፡፡ ስለሆነም ጣልቃ ገብቼ ልከራከር በማለት ባቀረበቺው ጥያቄ የክርክሩ ተካፋይ ከሆነች በኋላ የከፍተኛው ፍ/ቤት የAመልካች ባለቤት በሥራው ምክንያት ላጐደለው ብር 18,794.15 ባለEዳ ነው፡፡ የEግድ ትEዛዝ የተላለፈበትን ቤት Aመልካች በሚስትነታቸው Aብረው የሰሩት መሆኑን በማስረጃ ስላረጋገጠ ድርሻቸው ሊነካባቸው Aይገባም በማለት ወስኗል፡፡ በዚህ ውሳኔ መሠረት □ንዲፈፀም በAፈፃፀም መ/ቁ 3/93 የAፈፃፀም ክሱ ቀጥሎ በብር 25,000.00 ግምት መነሻ ይህንኑ የጋራ ቤት የሚገዛ ገዥ ባለመገኘቱ Aመልካች ግማሹን መክፈል ከቻለች ቤቱን □ንድታስቀር ተብሎ ቢታዘዝም ይህንን መፈፀም ባለመቻሏ ተጠሪው

ብር 12,500.00 የAመልካችን ድርሻ በሞዴል 85 Aስይዞ ንብረቱን ስለEዳው □ንዲረከብ በሚል የታዘዘ ስለመሆኑ ከመዝገቡ ግልባጭ ተገንዝበናል፡፡

ይህም ከሆነ የፍርድ ባለመብቱ የAሁን ተጠሪ ስለEዳው ሊረከበው የሚገባው ቤትና ይዞታው ይህንኑ በAፈፃፀም ምክንያት ይሸጥ የተባለውንና በባለEዳው በAቶ ዮሐንስ ገ/ስላሴ ስም ተመዝግቦ የሚገኘውን ነው፡፡ ይህ ቦታ □ና ይዞታ ደግሞ በፊቱ 650 ሜትር ካሬ ብቻ □ንጂ ከዚያ ያልዘለለ ስለመሆኑ በባለሙያ በማዘጋጃ ቤቱ ተረጋግጧል፡፡ ይህንኑ ቤት ከ□ነ ትክክለኛ ይዞታው ተለክቶ □ንዲረከብ ማድረግ ሲገባ በEዳ ከተያዘው ንብረት ውጭ መሰራቱ □ና □ንዲረከብ ጥረት መደረጉ ተገቢ ሆኖ Aላገኘውም፡፡ የማዘጋጃ ቤቱ ይህንኑ 600 ሜትር ካሬ፣ የAቶ ገ/□ግዚAብሔር ገ/ስላሴን ይዞታ 200 ሜትር ካሬ □ና ከርከር ያስነሳውን ትርፍ ቦታ □ንድረከብ ለክቶልኛል፡፡ ግብር ና የስም ማዛወሪያ ከፍዬበታለሁ የሚለው መከራከሪያ ነጥብ የዚህ ሁሉ ቦታ ባለይዞታ ለማድረግ የሚያበቃ Aይደለም፡፡ የክልሉ ጠ/ፍ/ቤት ፍርዱን በAፈፃፀም ተከካሹ ወይም በፍርድ ባለEዳው ንብረት ላይ ብቻ ማስፈፀም ሲገባው የማዘጋጃ ቤቱ የፈፀመውን ስህተት □ንደ መነሻ በመውሰድ ይህንኑ ትርፍ ቦታ በቅድሚያ የተመራው የፍርድ ባለመብቱ የAሁን ተጠሪ ነው፡፡ ስለሆነም ለ□ርሱ ሊደለደል ይገባል ሲል የሰጠው ውሳኔ የAፈፃፀም ሥርዓቱን የተከተለ ሆኖ Aላገኘነውም፡፡

በሌላ በኩል የAመልካች ባለቤት በተከሰሰበት ጉዳይ Aመልካች ጣልቃ ገብታ ተከራክራ በክሱ ምክንያት ቦታ በታገደው ንብረት ላይ ያላት ድርሻ የተጠበቀ ነው በሚል ፍርድ Aርፎበታል፡፡ የጣልቃ Aገባብ ሥርዓቱ ተገቢ Aይደለም በሚል የይግባኝ Aቤቱታ ቀርቦ የታረመ ስለመሆኑም Aልተመለከተም፡፡ ከዚህ በላይ በAፈፃፀም መ/ቁ 3/93 ከንብረቱ ሽያጭ ግማሹ ብር 12,500.00 የሚስት/የAመልካች ድርሻ ሆኖ በሞዴል 85 □ንዲያዝ ተደርጓል፡፡ ይህ መሆኑ □የታወቀ በAፈፃፀም ምክንያት ልረከብ የሚገባው ይዞታ ምን ያህል ሊሆን ይገባል የሚለውን በሚመለከት ክስ ላይ የክልሉ ጠ/ፍ/ቤት ይኸው በAደራ ተይዞ የነበረው ገንዘብ ወጭ ሆኖ ለተጠሪው ይመለስ ሲል የሰጠው ዳኝነት ህጋዊ መሠረት ያለው Aይደለም፡፡ ለምን ቢባል ይሸጥ ከተባለው ንብረት ላይ ግማሹ የAመልካች ድርሻ መሆኑ ለAፈፃፀሙ ምክንያት በሆነው በዋናው ጉዳይ በመ/ቁ 8/90 ውሳኔ ያረፈበት ከመሆኑም በላይ ጠ/ፍ/ቤቱ በይግባኝ ለተመለከተው ጉዳይ መነሻ በሆነው በመ/ቁ 11/94

በሞዴል 85 የተያዘው ገንዘብ የይዞታው መጠን ታይቶ ውሳኔ [illegible]ስኪሰጠው ድረስ ይህ

ገንዘብ ሳይከፈል ታግዶ ይቆይልኝ በሚል [illegible]ንጂ ይመለስልኝበሚል ዳኝነት h ልተጠየቀበትም። ይህን ሳይረዳ የክልሉ ጠ/ፍ/ቤት በሞዴል 85

የተያዘው ገንዘብ ይመለስ ሲል መወሰኑ መሠረታዊ የህግ ስህተት ነው።

ውሳኔ

የ h ፋር ብሔራዊ ክልላዊ መንግስት ጠ/ፍ/ቤት በፍ/ብ/ይ/መ/ቁ 15/94 ታህሳስ 1996 ዓ.ም በዋለው ችሎት የሰጠው ውሳኔ የተሻረ ሲሆን በ h ንባሩ የዞን ሦስት ከፍተኛ ፍ/ቤት በት/ፋ/መ/ቁ 11/94 የካቲት 19 ቀን 1994 ዓ.ም በዋለው ችሎት የሰጠው ት E ዛዝ የፀና ስለሆነ፡

1. ተጠሪ ገዥ ባለመገኘቱ ምክንያት በ h ፈፃፀም ሊረከበው የሚገባው ንብረት የፍርድ ባለ E ዳውን የ h ቶ ዮሐንስ ገ/ስላሴን [illegible]ና የ h መልካችን ቦታና ይዞታ ብቻ በመሆኑ በማዘጋጃ ቤቱ [illegible]ንደተረጋገጠው 600 ሜትር ካሬ ብቻ ሊረከብ ይገባል።

2. ይህም ይሸጥ የተባለው ቤትና ቦታ የፍርድ ባለ E ዳውና የ h መልካች የጋራ ሀብት መሆኑ ታይቶ ለ h ፈፃፀሙ መነሻ በሆነው ውሳኔ ላይ ዳኝነት የተሰጠበት በመሆኑና ይህም በይግባኝ ያልተሻረ ስለሆነ [illegible]ንዲሁም በ h ፈፃፀም መዝገቡም ላይ ቢሆን ይኸው መብት የተጠበቀ በመሆኑ በሞዴል 85 ተይዞ የሚገኘው ብር 12,500.00 /h ስራ ሁለት ሺህ h ምስት መቶ ብር/ የ h መልካች ድርሻ በመሆኑ ለ h መልካች ሊከፈል ይገባል በማለት ወስነናል።

ይህ ክርክር ላስከተለው ወጭና ኪሣራ ግራ ቀኙ የየራሳቸው መዝገቡ ተዘግቷል።

¡\iZ M/e. 22260

ªfu:- „q M}iUÍH¦ o¨\

Mµióp 20 d} 1999

' „Q¶¬ µa[illegible]ð
' M^Ö} †ei§|^
[illegible]/p BôVp MEQ
„q ma´Z ´/SF\ö

„MG‰u:- ¡·}¨Z ˆmN „´G¶Eùp Ë/iöp

m¸W"u:- [illegible]ነ [illegible]/[´¨WÖ [illegible]ðk{C

የወጪና ኪሣራ ክርክር - የወጪና ኪሣራ h ወሳሰን - የፍ/ብ/ስ/ስ/ህ/ቁ *463*

የ h ማራ ጠቅላይ ፍርድ ቤት h መልካች ለተጠሪዎች ወጪና ኪሣራ [illegible]ንዲከፍል የወሰነውን በመቃወም የቀረበ h ቤቱታ ነው።

ውሣኔ፡ -

የ h ማራ ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰጠው ውሣኔ በከፊል ተሽሯል።1

. የፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 462 በክስ ምክንያት ስለሚከፈለው ማናቸውም ወጪና ኪሣራ፣ የሚከፍለውን ወገን፣ የወጪውንና የኪሣራውን ልክ፣ የሚከፈልበትን የሃብት ምንጭ፣ የ h ከፋፈሉን ሁኔታ ፍርድ ቤቱ ትክክል መስሎ በሚገምተው ሁኔታ [illegible]ንዲወስን መብት (discretion) ይሰጠዋል።

2. የወጪና ኪሣራ ክፍያ h ላማ ረቺው ወገን በክርክሩ ምክንያት ያወጣውን ወጪ ተረቺ [illegible]ንዲሸፍን [illegible]ንጂ ተረቺውን ለመቅጣት h ይደለም።

3. ፍርድ ቤት የወጪና ኪሣራን መጠን ሲወስን ምክንያታዊ ባልሆነና በተጋነነ መንገድ [illegible]ንዳይሆን ጥንቃቄ ሊያደርግ ይገባል።

4. የወጪና ኪሣራ ዝርዝር ባልቀረበ ጊዜ ፍርድ ቤት የኪሳራውን መጠን የተጋነነ [illegible]ንዳይሆን ክርክሩ የወሰደው ጊዜ፣ የክርክሩ ውስብስብነትና h ስፈላጊውን ዳኝነት ለመከታተል ተገቢ

ናቸው የሚላቸውን ወጪዎች
ከመዛዝኖ ተመጣጣኝ መጠን ያለው ኪሣራ
ሊወስን ይገባል፡፡

¡\iZ M/e. 22260 QOmýG::
Mµióp 20 d}
1999

ªƒu:- 1. „q M}iUÍH¦ o¨\
2. ' „Q¶¬ µa□ð
3. ' M^Ö} †ei§|^
4. □/p BôVp MEQ
5. „q ma´Z ´/SF\ö

„MG‰u:- ¡·}¨Z ˆmN „´G¶Eùp Ë/iöp - {´UÑ2 iU¨¬

m¸W"u:- 1.□/[´¨WÖ □ðk{C ¡„j RMð„öG ˆkp †Zjo ¬Z2p jE}kUp ¸if „k©G m‰i
2. ¡□mp Bkp GNp ¬Z2p
3. ¡M}¶Sp GNp ¬Z2qu jE„¨X IZ¬

Mš´ið mMZO[mˆo¢ ÖZ¬ m\ºmýG::

Ö Z ¬

i˜óC Mš´k ¡dUi□ð ´ðª¦ ¡□3/4| ˆóRX „ˆÔÑG} ¡NôMEˆp {□ð::

¡„Að{ð „MG‰u 1 □ m¸W ENô¸dMðip Io kZ 1,479,996.60 ¡Io ¶kZ †}ªóˆÖEð ¡MQUm□ð} ¡„ÑÎÍO Š^ ¡^/·}¨Z M^mª¬Z ›} ˆÖm□Ö/iöp mdkEù †}ªóˆÖEð p†TMš \ºmýG:: i˜óC □ðR{ö 1□m¸W gZ iMQ∵or□ð ¦¶j∵} E„NX ŠGG ¸gF¦ Ö/iöp „gZi□ð Ö/iön ¡SZ Ö/iöp} □ðR{ö ¡aU□ð \óD} „MG‰u i„Að~s m¸W"u F¦ m´ió ¤GD{ Š^ iNgUk E¨U\□ð M´ðFFp| Emˆ\m□ð □3/4 xFÓ {□ð iNEp E2□†| 3□m¸W"u E†¤}ª}ªr□ð kZ 2,000 (AðEp `óC) E1□ m¸W ¨¶P 500.00 („O^p Mq kZ) †| ¡¸if „jG Š^ ¡dUiip} kZ 5% E}ªóˆÑG □^~ioG::

¡„Að{ð „iöno ¡dUi□ð i˜óC □ðR{ö F¦ {□ð:: ¦C uEùpO 2□†| 3□ m¸W"u E¸gF¦ Ö/iöp ¤dUiðp ¡¦¶j, gYo R¦~Z □3/4| ˆóRX †}ªóˆÑFr□ð †}ªóAðO E1□m¸W kZ 500 †| ¡¸if „iG Š^ ¡dUiip}

´}˜k5% †}ªóˆÑG¡m\¸□ð} □ðR{öKµ´õ{p¡□3/4|ˆóRX „ˆÔÑG}„^MGŠq

ˆm‡ˆmm·p¡Ö/kHöZS{- SZ•pK´ð¬}µ´ö „‰ü¤

EMMZMZ „iöno□ð E\iZ uEùp †}ªódZk iN¬U¶ ¡¶X d∵} ŠZŠZ

^E 3/4| ˆóRX ¡NôMEˆm ð ¡Ö/S/S/K´ð „}dÏ 462 iŠ^ OŠ}¤p ^ENôˆÑE ð N|r ðO 3/4| ˆóRX ¡NôˆÖE ð} ´}@ ¡ 3/4 ð}| ¡ˆóRX ð} GŠ@ ¡NôˆÑGip} ¡Bkp O}Á@ ¡„ˆÔÑEð} Að{öo Ö/iön pŠŠG M^Eù iNô´Om ð Að{öo †}ªó\º Mkp (discretion) ¦Q¸′G:: ¡ 3/4| ˆóRX ŠÖ¤ „FNO Urõ ð ´} iŠZŠV OŠ}¤p ¤ 1 ð} 3/4 mUrõ †}ªó`Ö} †}°õ mUrõ ð} EMg1p jEMD{ð Ö/iön ¡ 3/4| ˆóRX ð} M¸} EM \} Mkp (discretion) ió~U ðO ðR{ö ð} iNôQºip ´ó˜ö ¦C}{ð ¡C´ð} „FN ˆ¶Op ðº N^´jp ¦~ZioG::

Ö/iön m´ió ¶Op { ð ¤E ð} 3/4| ˆóRX EM Q} ¦Uª ð ˜}¬O 3/4 ð ¦O ˆóRX ð Eóˆ ÑE ð ¡Nô´j ð ´} ¡ 3/4 ð} šZšZ †}ªó¤dZk Eó¤˜ ð †}¨NôuG ¡Ö/S/S/K/e. 463(1) ¤MEŠoG:: šZšV iódZkEpO ¶} ¡dUi ð} šZšZ †}ªE EMdiG R¦ ´¨¬ iÖ/S/S/K/e. 464 MQUp MZO[idõ jGD{ OŠ}¤p ˆÖ kEù ¡Nôo¡ ð} iMd{^ ¦O m´ió ¤GD{ ð} iMd{^ ¦O ÁZ\ð}O iMQUš M¸{ð} M \} †}¨Nô´j ð ¦Œ ð ¡S{ SZ•p ¬}µ´ö ¤MEŠoG::

ˆÖ \óG ¡mMEˆnp ¡S{ SZ•n ¬}µ´ö‟u iMðEð; O}O †}‰ü} Ö/iön ¡ 3/4| ˆóRX ð} M¸} EM \} Mkp (discretion) ió~U ðO; M¸{ð} \ó ^} OŠ}¤o′õ jGD{| imµ{{ M}´¬ †}ª¦D} º}fdø Eó¤¨Z¶ †}¨Nô´j ¤^´{šjEð::

ˆ˜óC m{^m} ¨ m¤˜ ð ´ðª¦ ^}ME^ ¡\/·}¨Z M/›} ˆÖm Ö/iöp i\¸ ð ðR{ö F¦ 2 †| 3 m¸W‟u ¤dUiðp ¦¶j, ¡EO ¦CO iMD{ð „MG‰u} \óP¶n ¤ ¸ðp 3/4O D{ i¨U\jr ð ˆóRX „G{iUO:: ¦C ˆD{ ¨¶P „MG‰u Eóm‰Fr ð ¡Nô´j 3/4O D{ ˆóRX ^EEöE „MG‰s E†¤}ªr ð kZ 2.000 (AðEp `óC kZ) †}ªóˆÖG ¡m\¸ ð ðR{ö ¡K¶ MQUp ¡E ðO::

iEöF iˆðG ¶} 1 m¸W iˆÖm Ö/iön ðR{ö F¦ ¦¶j,„gZi ð „MG‰s} MZoor ð} m´}ši|G:: iMD{ðO ŠZŠXr ð} EMˆomG ¤ ¸ðp} 3/4| ˆóRX „MG‰s Eóm‰Fr ð ¦´jG:: {´Z ¶} ˆÖ \óG †}¨mMEˆm ð ¡ 3/4| ˆóRX ŠÖ¤ mˆX‰W ð ¤ 1 ð} 3/4 ¦O ¡¨U\ip} ˆóRX ˆMm‰p ¤EÑ „FN ^EEöE ð ¡Ö/iön ðR{ö ˆ 1 ð 3/4 µZ mM11, MD} ¦´j′G:: i†Z¶º Ö/iön pŠŠE { ð ¤E ð} ¶Op EM \} †}ªó¤Mr ð ¡ 3/4| ˆóRX šZšZ †}ªógZk N˜š ¡NôuG ióD}O šZšZ jGdUiEp ´ó˜öO m´ió M¸}

¤Eð ˆóRX i¶Op Eó\} ¡NôuGip „µ1Nô †}ªE ˆÖ/S/K/ e.464(3) MMGˆp ¦tFG:: iMD{ðO šZšZ jGdUi ´ó˜ö ¡ˆóRX ð M¸} ¡mµ{{ †}ª¦D} ŠZŠV ¡\¨ð ´ó˜ö ¡ŠZŠV ð^k^k{p „^ÑF´óð} ª,{p EMˆomG m´ió |rð ¡NôFrð} 3/4“u „MTMš~ mM11, M¸} ¤Eð ˆóRX Eó^} ¦´jG::

im¤˜ð´ðª¦ ¸gF¦ Ö/iön E¸if „iGŠ^ ¡dUiip} ´}˜k 5%¡D{ð} ˆÖm M¸} ¤Eð

ˆóRX ¦O3/4\ó^} EˆóRX ð „RQ}

MQUp ¤¨U´ð {´Z ¶GÏ „¦¨EO:: i†Z¶º 1 m¸W i¸if ŠZŠV} MOXorð „FˆXˆUO:: ¦Að} †}°õ ¸ifð E\¸ðp „´G¶Eùp EóˆÖEð ¡m^NMðp ¡´}˜k M¸} ^EM~V ¡dUi ðG ‰EM~VO EöF ´ðª¢ ¡lo ˆóX¦ †}ªóˆÑG ¡dUi ¡¶kZ ðR{ö „ÑÎÍO ŠZŠZ †}°õ M¨i ŠZŠZ „EMD{ð ŠZŠV ð^k^k{p ¤Eð {ð ENEp ¡Nô¤^uG D~ „F´T{ðO:: ¸ifðO ª,{n} EMˆomG ¡mE¡ 3/4 Eó¤^1rð ¡NôuG {´Z ^EM~V Mš´ið „¤MEŠpO:: i„¸fF¦ ¸gF¦ Ö/iöp ¡\{ð ¡ˆóRX M¸} ¡3/4| ˆóRX „ˆÔÑG} „FN ¤GmˆmE| i˜óCO OŠ}¤p †2´ð} ¡mµ{{ MD{ð} mU¬p|G:: ¦CO 1 m¸W ¤¸ðp} 3/4 ˆ¨¸ifð}O ¤F¶jk´†}ªóiÈI¶ ¡Nô¤¨Z¶ ðR{ö iMD{ð ðR{öð ¡K¶ ¤Eip {ð::
iEöF iˆðG ¶} 1m¸W ′|ð jE´ðª¦ iMD|rð ª,{n} EMˆomG ¨ Ö/iöp MMFE^ ¤Ejrð iMD{ðO EöEùuO „^ÑF´ó3/4“u iMD{ð kZ 500 („O^p Mq) †}ªóˆÑFrð M\{ð ^Cmp {ð „GtG}O::

ðR{ö

1. ¡„NX ¸gF¦ Ö/iöp iM/e. 04509 i01/02/1998 E2†| 3 m¸W“u E†¤}ª}ªrð kZ 2.000 (AðEp `óC) †}ªóAðO E1m¸W ¡¸if „iG Š^ ¡dUiip} ´}˜k 5% †}ªóˆÑG ¡\¸ð ¡ðR{ö ŠÖG mbåG::
2. E1m¸W kZ 500 („O^p Mq)†}ªóˆÑG ¡m\¸ð ¡ðR{ö ŠÖG Í}mýG::
3. 1m¸W ŠZŠXrð} i¸if ¡mˆomEð iMD{ð ¡ŠZŠV} ZšMp|
4. i˜óC Ö/iöp ¤^ˆmEð} 3/4| ˆóRX ¶X dኍ ¦ttEð:: Mš ´ið
m˜¶mýG::

¡\iZ M/e. 17984
Mµióp 20 d} 1999 •.O

ªƒu:- „q M}iUÍH¦ o¨\
' Ö^H Zg{C
' •k©Gf¬Z MHM¬
' „\¶¬ µað
' ma´Z ´/SF\ö

„MG‰u:- ¡´öªó§ ›} Ô¦|}^| „ó‹~Nô GNp
ተጠሪ:- /[„^|du o¨\

የሐራጅ ሽያጭ - ጉድለት ያለበት ሃራጅ - ጉድለት ያለበት ሃራጅ ቀሪ ሲደረግ ሻጭና ገዥን ወደነበሩበት ስለመመለስ - የፍ/ብ/ህ/ቁ. *1817(1)*ና*(2)*

የደቡብ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት የሀራጅ ሽያጩ ፈርሶ ንብረቱ ወደ ነበረበትና የገዢው ገንዘብ Eንዲመለስ በመወሰኑ የቀረበ Aቤቱታ ነው፡፡

ውሣኔ፡ - የደቡብ ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰጠው ውሣኔ ተሽሯል፡፡

1. ንብረት በሐራጅ ከተሸጠ በኋላ የሐራጅ ሽያጩ በጉድለት ምክንያት ቀሪ Eንዲሆን በተወሰነ ጊዜ ፍርድ ቤት በፍ/ብ/ህ/ቁ 1817(1) የተደነገገውን ሊከተል ይገባል፡፡
2. የሐራጁን ሽያጭ በማፍረስ ገዢዎችን ወደ ነበሩበት መመለስ ባልተቻለ ጊዜ በፍ/ብ/ህ/ቁ 1817(2) መሠረት ለደረሰው መዛባት ኪሣራ ይከፈል ለማለት ጉዳዩ የመነጨው በፍርድ ቤት Aማካይነት በተደረገ ሽያጭ በመሆኑ ይህን ድንጋጌ ተፈፃሚ ማድረግ የሚቻል Aይደለም፡፡

¡ŠZŠV} □ð^k^k{p ˆ¶Op iN^´jp ¡¸if „iG kZ 3,000 (T^p `óC) „MG‰u †}ªóˆÖG m □^|þG::

¡\iZ M/e. 17984
Mµióp 20 d} 1999 •.O

ªƒu:- „q M}iUÍH¦ o¨\
' Ö^H Zg{C
' •k©Gf¬Z MHM¬
' „\¶¬ µað
' ma´Z ´/SF\ö

„MG‰u:- ¡´öªó§ ›} Ô¦|}^| „ó‹~Nô GNp „GdUiO
MG^ \Á:- /[„^|du o¨\ dUið
Mš´ið} MZOU} ÖZ¬ \ºm|G::

Ö Z ¬

Mš´ið} MZOU|G †}¨MUMZ{ðO i˜óC ´ðª¦ M{a ¡D{ð ¡¨iðk k/k/Kšlu ŠGF׳õ M}¶Sp ¸gF¦ Ö/iöp i¦¶j‚ ¡dUiEp} ´ðª¦ mMGŠq iAðEmð ¡HX2 „aaº SZ•p „ÑÎÍO F¦ ´ð¬Ep o¦qioG:: ^ED{O AðEmð ¡HX2 b¤Á Eó¨U¶ ¡Nô ´jð i¶On M{a \óD} i˜óC ¶Op M{a ´ꙶ ‰Gm´ꞵ ¶On} MQUp iN¬U¶ ˆF¦ ¨ou ºW iN¬U¶ {ð i˜óC „‰üí} ¦ÑÍO iNEp ^~ ¨ SZ Ö/iöp MG_oG::

¡SZ Ö/iöpO i¦¶j‚ \Nôð Ö/iöp ðR{ö MQUp EN^ÑÍO ióo\k im‰B÷¨ð AðEm 1/4Uo ´ó˜ö „`|Ó |rð ¡mjEðp ´œô״u }kUn} mUŠið ilоð F¦ ¡Nô´ꞵð}O }kUp „}^mð ^¨ðoG:: ¡Nô´ꞵð {´Z ió~Z j- lo kt {ð ^ED{O †}¨ ðR{öð EN^ÑÍO †}«p †}¨NôtG NkXW¤ ¦\ºip iNEp i „dUið º¤dø M{a ¡ŠGEð ¸gF¦ Ö/iöp i¦¶j‚ ¡m\¸ð ðR{ö ¦`º ¡mjEð }kUp ¨ T^m ´~u NEp ¨ ´œô״u ¡mFEÑ MD{ð} ˆ¶Op ðº iN^´jp „¦¨EO꞊ †{˜óC ´œô״uO K¶} ¡mFEÑ m¶jZ ¡ÑÍMð ^EMD{ðO „Gm´EÍO ^ED{O ˆ˜óC iÓp SZ•n} imˆmE †‰üí} AðEm ¡HX2 b¤Á Eóˆ|} ¦´jG iNEp ¡m\¸ð ðR{ö dW {ð iNEp ^|þG::

i˜óC ðR{ö gZ iM\ꞵ p ¡„Að} MG^ \Á EŠGEð ¸/Ö/iöp \iZ \Nô uEùp „iöno „gZjEu::

¡ŠGEð ¸/Ö/iöp \iZ \Nô uEùpO O}O †}‰ü ¦`º ¡mjEð }kUp i´œô״u †2 ¡´j MD{ð ióUµ´ºO ¦Œð ¶ꙶ ¡mÑÍMip HX2 i¦¶j‚ †^ˆmaU ¬U^ ¶œôð †}ªGm¨U´ Eóh¸Z ^ENô´j ¶œôð ÑZ_ ´ꙶ“u }kUn} i{iUip Að{öo EóMG\ð ¦´jG; ¡´ꙶð ´}˜k E†{Z\ð ¦ME^ iNEp ^|þG::

¦C ¡\iZ „iöno ¡dUiðO ¦C}{ð ¡ŠGG ¸/Ö/iöp ¡\iZ ðR{ö EN^Eº {ð::

†O ´ðª¢} mMGŠm|G:: †}¨mMEˆp{ðO AðEm ¡HX2 b¤Á ¡m¨U´ip „‰B÷¬ m´ió {ð ¦^ „¦¨EO? ¡NôEð ´ðª¦ i¦¶j‚ o¦q ˆMð\} iÓp †}¨ ˆÖmð Ö/iöp ðR{ö iAðEmð HX2 ´ꙶ MD|rð ¡mUµ´¸ð ´ꙶ“u j`{Òip ׳µ MQUp †}¨ SZ•n }kUn} †}ªóUˆið m¨ZèG::

†}ªóUˆið ˆm¨U´ iíFO i´ꙶ{orð †O{p ¡hª| Eö» Mµ˜{ð}O D{ iÖÂð ¡Nô´ꞵð} }kUp {fgEð ¡\©p EMD{ð| †}¨ ¸gF¦ Ö/iön ðR{ö Eó`º ¡NôtG }kUp iloð ¡N¦´‚ MD{ð} „ÑÎÍMð} ¡¤˜ð Ö/iöp iNô´j „Uµ¶1üG:: †}¨ Ö/iön NUµ´¿ ˆD{O }kUn} i{iUip „‰üí} EMME^ ¡NôtG „¦¨EO ¦C MD{ð} †}¨mUª ¡\iZ \Nôð Ö/iöp iÖ/k/K/e. 1817/1/ ¡mMEˆmð} ¬}µ´ö EóˆmG ¦´j {iZ:: i˜óC ´ðª¦ ¡HX2 b¤1/2} iNÖU^ ´œô״u} ¨ {iVip lo MME^ jGmtE ´ó˜ö ˆF¦ †}¨mMEˆmð ¬}µ´ö }״ð^ eºZ 2 MQUp E¨U\ð MTMjp ˆóRX ¦ˆÑG †}ª¦jG ´ðª¢ ¡M{1/4ð iÖ/iöp „N‰‚{p im¨U´ b¤Á MQUp iMD{ðO ¦C}{ð ¬}µ´ö mÑÎNô EN¬U¶ ¡NôtG D~ „Gm´ꞵO:: iMD{ðO ¡ŠGEð ¸/Ö/iöp \iZ \Nô uEùp Að{öoð} †}¨{iU EN¬U¶ ¡N¦tG MD{ð} †¡mUª iN¦ÑÍO „‰üí} ¡\¸ð ðR{ö i„¶jið D~ „F´ꞵ{ðO::

ð R {ö

¡¨iðk k/k/Kšlu ŠGF׳õ M}¶Sp ¸/Ö/iöp i\iZ M/e. 4867 ºgOp 17 d} 1997 •.O i׳Eð uEùp ¡\¸ð ðR{ö iÖ/k/S/S/K/e. 348(1) MQUp mbåG:: ¦C}{ð †}ªó¤ðdð iŠGG ¸/Ö/iöp \iZ \Nô uEùp iˆðG „ÑÎÍMð} ¦› E{iUð Ö/iöp ¦mFEÖ::

Á| ˆóRX ¡¡XRrð} ¦tEð Mš´ið ¦ME^::

¡\iZ M/e. 19205

Mµióp 25/1999

ªƒu:- A፥ M}iUÍH¦ o¨\

A፥ Ö^H ▯Zg{C

A፥ „k©Gf¬Z MHM¬

A፥ „\¶¬ µa▯ð

A፥ ma´Z ´/SF\ö

„MG‰u:- „q bˆðZ \óX2

MG^ \3/4:- „q MðFp ‰R

የAፈጸጸም ክርክር - ለAፈጸጸም በፍርድ ቤት የሚያዝ ገንዘብ - ፍርድ ተፈፀመ ስለሚባልበት ጊዜ - የፍ/ብ/ስ/ስ/ህ/ቁ/ 395

የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት የፍርድ ባለEዳው ፍርድ ያረፈበትን ገንዘብ በፍርድ ቤት ውሣኔ በመሻሩ የቀረበ Aቤቱታ ነው፡፡

ውሣኔ፡ - ▯ የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰጠው ውሣኔ ተሽሮ የፌዴራል ከፍተኛው ፍርድ ቤት የሰጠው ውሣኔ ፀንቷል፡፡

> Aንድ ፍርድ ተፈጸመ ሊባል የሚገባው ለፍርድ ቤቱ ገቢ የተደረገ ገንዘብ ለፍርድ ባለመብቱ ሲደርሰው ነው፡፡

¡\iZ M/e. 19205

Mµióp 25/1999

ªƒu:- A፥ M}iUÍH¦ o¨\

A፥ Ö^H ▯Zg{C

A፥ „k©Gf¬Z MHM¬

A፥ „\¶¬ µa▯ð

A፥ ma´Z ´/SF\ö

„MG‰u:- „q bˆðZ \óX2 ¸if MðFp ÑEd

MG^ \3/4:- „q MðFp ‰R - dZi׳G

i˜óC Mš´k ¡dUiG}} ¡Íið „iöno MZOU} dºEù ¤E▯ð} ÖZ¬ \ºm|G::

<u>Ö Z ¬</u>

i˜óC Mš´k ¡dUiG} ´ðª¦ ¡ÖZ¬ „ÑÎÍO} ¡NôMEˆp {▯ð:: ¡„Að} „MG‰u ¡ÖZ¬ jEMkp \óD} MG^ \3/4 ¡ÖZ¬ jE†ª {▯ð:: ¡„Að} „MG‰u ¡mÑU¨Ep} ¡´}˜k M¸} kZ 24,227 (B¤ „Xp `ó AðEp Mq B¤ \jp kZ) EN^ˆÑG ¡„ÑÎÍO Mš´k „^ˆÖq ¡„Að} MG^ \Á iöp m`» †ª▯ð †}ªóˆÑG p†TMš m\¸:: ˆ˜óC p†TMš iíF ¡„Að} MG^ \3/4 iÖZ¬ iöp Ñf¬ kZ 20,000 iP«G iN^¤˜ð ¡„Að} „MG‰u ´}˜ið †}ªóEdgEp „MEˆm:: D~O ¡„ÑÎÍO Mš´ið ¸Ô iMjEð iÖZ¬ iöp ÚY˜óª}n p†TMš EöF ¡„ÑÎÍO Mš´k †}ªóˆÑp ˆm¨U´ iíF ¡ÖZ¬ jEMkn (¡„Að} „MG‰u) iP«G 85 ¡m¤˜▯ð ´}˜k †}ªóˆÑE▯ð i¸¡d▯ð MQUp Ö/iön ▯Á D~ †}ªóˆÑE▯ð „˜˜:: p†TM˜ð ¡¨U\▯ð ¡Ô¦|}^ ió[iP«G 85 m¦›¡{iU▯ð ´}˜k ÖZ¬ iön i15/5/89 i\¸▯ð p†TMš MQUp ´}˜ið} „q „öG¤^ „Z„¤ EmjE \▯ð MˆÑEð} ^E´EÍ ´ðª¢} ¡¤˜▯ð Ö/iöp ¡ÖZ¬ jE†ª ´}˜ið} iP«G 85 ‰^¤˜ iÖZ¬ iöp †}¨mdM¸ ^ENôh¸Z ¡ÖZ¬ jEMkp ´ðª¢} mˆopEù ´}˜ið EEöF 3▯▯´} †}ªóˆÑG OŠ}¤p ¡D{▯ð} „‰G ¸¦h ´}˜ið} ˆNôdiG idZ ˆÖZ¬ jE†ª ¬µNô M¸¡g „¦uGO iNEp ▯\{:: ¦C ▯ðR{ö iˆÖm▯ Ö/iöp ¡maU ióD}O ¡ˆÖm▯ Ö/iöp ▯ðR{ö iÕ«XG ¸gF¦ Ö/iöp MGሶ iMaV ¡ÖZ¬ jEMkp ¦C} ¡\iZ „iöno „gZjüG::

¡¸gF¦ Ö/iön ¡ÖpHkHöZ uEùp ¡ÖZ¬ jE†ª iP«G 85 ¤^¤˜□ð} ´}˜k iÖpAkHöZ S{ SZ•p K¶ e. 395 MQUp †}¨m^ÑE ¦h¸XG iNEp {□ð ¡„Að} MG^ \3/4} ¦¶j, iMdiG ¡^Z ÖZ¬ iöp} □ðR{ö ¡aU□ð:: ¡\iZ „iöno ¡dUi□ð ¦C} □ðR{ö EN^E□º {□ð::

„MG‰u i„iöno□ð ¤dUi□ð gYo iP«G 85 ¡m¤˜□ð ´}˜k i„MG‰s ^O EMD{ð „GmUµ´¸O@ „MG‰u ¤^ÑU¨ □ð iMG^ \3/4 F¦ iMD{ð ˆT^m □ □´} ´}˜ið} †}ªó¤^MG^ Mo˜˜ð „¶jk „¦¨EO@ ´}˜ið ET^m□ ˆm^ÑE ´}˜ið} N^ME^ ¤Eip i^Mð ¤^¤˜□ð MG^ \3/4 MD} „Eip ¡NôEðp |r□ð::

MG^ \3/4 ¡ËHðÖ MG\ð} „gZ□ G:: ¡MG^ nM. ÖY ARk „MG‰u ´}˜ið i^N÷ „Gm¤˜O NEn pŠŠG „¦¨EO@ ´}˜ið iP«G 85 iÖZ¬ iöp iˆðG †}ªó¤š \óo˜š †ª □ð †}¨m^ÑE ^ENôh¸Z ª¶M□G¸¦g „¦´j,O ¡NôEð |r□ð::

¦C uEùp ´ðª¢} i^Z ÖZ¬ iöqu ˆm¨U´ð ŠZŠ[u „¶jk{p ‰Fr□ð ¬}µ´ö"u µZ i",{ÎÍZ MZO□ G:: MG^ ¡Nôa□ð ′{□ {ºk iPGG 85 m¦› ¡{iU□ð ´}˜k EEöF T^m □ □´} ió^ÑGO E„Að} „MG‰u †}¨m^ÑE Mh¸V „¶jk {□ð □¦^ „¦¨EO? ¡NôE□ð {□ð::

iMš´ið EM´}˜k †}¨tG{□ð ¡„Að{ð „MG‰u} ¡„ÑÎÍO Š^ MQUp iN¬U¶ kZ 20,000 iP«G 85 iÔ¦|}^ ió[†}ªó¤š M¨U´ð „F^X^UO:: ¦C m¦› ¡{iU□ð ´}˜k E„Að} „MG‰u R¦D} EEöF \□ð iÖZ¬ iöp p†TMš M^ÑEðO mUµ¶»„G:: ¡¸gF¦ ÖZ¬ iön ¦C MD{ð †¡o □d MG^ \3/4 †ª □ð} †}¨^ÑE ¦h¸XG ENp ¡if□ð ¡Ö/k/S/S/K¶/e.395 (1(A)) ¤^dM¸□ð} ¶Op □ðº iN^´jp {□ð:: ¡˜óC eºZ „¶jk{p ¤E□ð ŠÖG iÖZ¬ □¦O i□ðR{ö MQUp ¡Nô^ÑG
´}˜k AðEð ˆ˜óC dºEù imME^m□ð Að{öo M^ÑG „Eip:: ÖZ©} †}ªó¤^ÑËO io˜˜□ð ÖZ¬ iöp iN^¤š iNEp ¦¨{¶µG:: ˆ˜óC ¬}µ´ö EM´}˜k ¡NôtE□ð „}¬ \□ð ¡mÑU¨ip} ´}˜k EÖZ¬ iöp ´ió hN¬U¶ ¶«o □ð} ¡Nô□1ip „}¬ „NXÁ M}´¬ MD{ð {□ð:: ¦C ¬}µ´ö ¶} †}ªóC im|¸G R¦D} h¬}µ´ö□ð •FN µZ m1O[Mo¡p ¦~ZioG:: jE†ª □ð ´}˜ið} EÖZ¬ iöp ´ió ¡Nô¤¨Z´□ð ¡ÖZ¬ jEMkp ¡Nô¸¦d □ð} ´}˜k †}ªó¤´, EMZªp {□ð:: ¡Bô¨n ′|□ð m¸fNô ¡ÖZ¬ jE´}˜ið †}°õ ÖZ¬ iön †}¨D{ m¨Z´ù Eóh¸Z „¦´j□ðO:: h„}¬ ÖZ¬ jEMkp iÖZ© MQUp mÑÍMh□ EójG ¡Nô´j□ðO EÖZ¬ iön ´ió ¡D{□ð ´}˜k \ó¨Z\□ð {□ð::
iÖZ¬ iön ¡m¤˜□ð ´}˜k ¡ÖZ¬ jEMkn ¡Nô¤šip ´}˜k „¦¨EO:: □¨ ÖZ¬ jEMkn ´ió †}ªóD} ¡ÖZ¬ iöp p†TMš ¡NôÑG´□ðO ¡ÖZ¬ jEMkn ¡Nô¤šip Akp jEMD{ð {□ð:: iMD{ðO iÖZ¬ iöp ´}˜k ´ió iN¬U¶ †ª M^ÑG „}¬ „NXÁ M}´¬ ióD}O ¡ÖZ¬ jE†ª □ð †ª □ð} 1/4Z]üG MjG ¤Eip ¦C Bô¨p m¸|gh ¡ÖZ¬ jEMkn ´}˜ið} \óU^k &D} ¦´jG::

„Að} idUiG} ´ðª¦ ¡ÖZ¬ jE†ª□ð kZ 20,000 iP«G 85 N^¤˜ð ióo□gO ¦Œ□ð ´}˜k iÖZ¬ iöp p†TMš EEöF \□ð m^ÖFüG:: ¡ÖZ¬ jEMkp ¡D{□ð „MG‰u ¦Œ □ð ´}˜k †}ªó^ÑE□ð ¡¸¡d ióD}O ´}˜ið} ¦› ¡{iU□ð ¡Ô¦|}^ ió[´}˜ið' EEöF \□ð M^ÑEð} iM¶EÍð Eó^ÑE □ð „GtEO:: ´}˜ið □\¨ ¡mjE□ð \□ð iO} OŠ}¤p †}¨□\¨□ð ¡m´EÍ {´Z j¦~ZO iÖZ¬ iöp p†TMš †}¨mEddEp ¶} ˆÖZ¬ iöqs Mš´k EM´}˜k uE| G:: ¦C ´}˜k E„Að} MG^ \3/4 †ª MŠÑ¤ □ð □ EóD} †}¨NôuGO ¦´MoG:: iMD{ðO ¡ÖZ¬ jEMkn ´}˜ið} jGmU^iip Að{öo ¡ÖZ¬ jE†ª □ð †}¨^ÑE Me¸V „¶jk „¦¨EO:: ¡ÖZ¬ jE†ª □ð ¤^¤˜□ð ´}˜k ÖZ© ˆMÑÍMð iÓp mMG_ iÖZ¬ iöp p†TMš ˆm^ÑE jE†ª□ð ´}˜k †}ª^¤˜ Eóh¸ZO „¦´j□ðO:: ¤^¤˜w ´}˜k R¦~Z iÖpHkHöZ S{ SZ•p K¶ eºZ 395(2) MQUp ÖZ© †}¨mÑÍM ¡Nôh¸Zip OŠ}¤p ¡EO::

i˜óC OŠ}¤p ¡Õ«XG ¸gF¦ Ö/iöp ´}˜ið M®MW¤ iP«G 85 M¤˜ð} kt ¶Op □ðº iN^´jp ¡„Að} MG^ \Á †ª □ð} †}¨^ÑE ¦h¸XG iNEp ¡\¸□ð □ðR{ö pŠŠG ^FGD{ EóaZ ¦´j'G:: ¡Õ«XG ˆÖm□ Ö/iöp ¡„Að} MG^ \3/4 ¤^¤˜□ð ´}˜k EEöF \□ð M^ÑEð} MQUp iN¬U¶ EkZ 20,000 m¸¤□ {□ð iNEp ¡\¸□ð ÖZ¬ EóÍ| ¡Nô´j□ð {□ð::

□ðR{ö

1. ¡Õ«XG ¸gF¦ Ö/iöp iÖ/k/¦/M.e. 17544 ¡‰mõp 14 d} 1997 ¡\¸□ð □ðR{ö mbåG::
2. ¡Õ«XG ˆÖm □ Ö/iöp iM.e. 08423 i17/02/97 ¡\¸□ð □ðR{ö Í}mýG:: ¦ÎÖ::
3. ¡˜óAð □ðR{ö ¶GjÁ EAðEnO ÖZ¬ iöqu ¦FŠ::

4. □3/49 ˆóRX aDAil \3/4 E„aDA1il flZ 500 („rilp aD* flZ) ‚Šd.AT
fÕ«XA aD®aDW′ ¨U° Ö/iöp ′ilˆÖA::

3/4cu` S´Ñw l. 19479
SÒu=ƒ 2® k″ 1999 ¯.U.

ÇTM‹:- ›„ S″u[ìNÃ □Åc
›„ õeG ¨`p′I
›„ ›wÆMnÅ` SNSÉ
›„ ›cÓÉ Òh¨<
›„ }hÑ` Ñ/eLc?

›SM"‹:- 3/4¨/a ›SK¨`p ÑK‚ ¨^j‹

S/ሰÜዎች:- Eነ ›„ u=h¨< ›hT@

ውርስ - የጋራ ሃብት - የቤት ክፍፍል - የቦታ ይዞታ መብት - የAዋጅ ቁ. *47/67*

የፌዴራል ከፍተኛው ፍርድ ቤት ለውርስ ክፍፍል ክርክር የቀረበበት ቤት የጋራ ነው ሆኖም የቦታ ይዞታው የግል ነው ሲል የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የሰጠውን ውሣኔ በማጽናቱ የቀረበ Aቤቱታ ነው፡፡

<u>ውሣኔ፡ -</u> የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤትና የፌዴራል ከፍተኛው ፍርድ ቤት የሰጡት ውሣኔ ተሽሯል፡፡

1. Aከራካሪ የሆነው ቤት የግልም ሆነ የጋራ ቤቱ ያረፈበት ቦታ የመንግሥት በመሆኑ ከቤቱ ተነጥሎ Eንዲገመትና Aስፈላጊም ከሆነ Eንዲሸጥ የሚያደርግ ውሣኔ መሬት የመንግሥት ለማድረግ የወጣውን ህግ የሚፃረር ነው፡፡
2. ይግባኝ ሰሚ ፍርድ ቤት ተከራካሪዎች በስር ፍርድ ቤት ክርክር ያላደረጉበትን መሠረት Aድርጎ መወሰን Aይችልም፡፡

3/4cu` S´Ñw l. 19479
SÒu=ƒ 2® k" 1999
¯.U.

ÇTM‹:- ›„ Ş"u[ìNÃ □Åc
›„ őeG ¨`p′l
›„ ›wÆMnÅ` SNSÉ
›„ ›cÖE Oh¨<
›„ }hN` N/eLc?

›SM"‹:- 3/4¨/a ›SK¨`p ÑK, ¨^j‹ -¨Ÿ=M k`vK‹

SMe eÜ:- 1—. ›„ u=h¨< ›hT@ -k[u<

2—. ›„ ›Ç′ ›hT@

3—. ›„ T′¨< ›hT@ - ¨Ÿ=L†¨< k`uªM

4—. ¨/a □Su?ƒ ›h

u2l S´Ñw 3/4k[uM"" Ñ<ÇÃ S`U[" kØKA ÁK¨<" õ`É cØ}"M:: **õ`É**

u2=l S´Ñw 3/4k[u¨< Ñ<ÇÃ u?ƒ" ›eSM¡„ 3/4k[u 3/4¡õõM ØÁo 3/4T>SKŸƒ ′¨<:: 3/4›G<" SMe cÜ-‹ SËS]Á Ák[u<ƒ ¡e 3/4›¨<^h‹" 3/4ÓM u?ƒ ue` }ŸXj‹ u›G<" ›SMŸ¥‹ EÏ eKT>Ñ˜ É`h‹" w` 111,111.®8 /›"É S„ ›e^ ›"É g=l ›"É S„ ›e^ ›"É w` Ÿ2?a eU"ƒ X"+U/ □"Ç=cÖ" uTKƒ ¡e ›k[u<" Ñ<Ç¿ 3/4k[uKƒ õ`É u?ƒ 3/4›G<" SMe cÜ-‹ u?~ 3/4Ò^ SJ′<" 3/4T>ÁdÃ Te[Í eLk[u< u?~ 3/4ÓM dÃJ" 3/4Ò^ ′¨< uTKƒ ¨c′:: õ`É u?~ u?~ 3/4Ò^ ′¨< 3/4T>M SÅUÅT>Á LÃ 3/4Å[c¨< ØÁo 3/4k[uuƒ u?ƒ Òw‰ Ÿ}Sc[u%EL □"Å ›Ç=e }c`…M uTKƒ ′¨<:: Ã¤¨< õ`É u?ƒ u?~ 3/4Ò^ SJ′<" "[ÒÑÖ u%EL u?~ 3/4}c^uƒ x□ Ó" 3/4ÓM ′¨< uTKƒ h3/4x□¨< ÓUƒ" 3/4u?~ ÓUƒ K3/4w‰ uvKS<Á uõ`É ›ðîìU }ÑU„ }ŸXj‹ 3/4u?~" ÓUƒ w‰ ÓTg<" K}ŸXi cØ}¨< Ÿ}ŸXi □"Ç=[Ÿu< ÃI "M}‰K }ŸXi 3/4x□¨<" ÓUƒ □" 3/4u?~" ÓUƒ ÓTi KŸXj‹ cØ}¨< u?~" □"Ç=Áek\ ÃI "MJ′ u?~" x□¨< uN^Ï }iÙ 3/4x□¨< ÓUƒ u¨<K< 3/4u?~ ÓUƒ ÓTi KŸXj‹ □"Ç=ŸõM □" 3/4k[¨< 3/4u?~ ÓUƒ K}ŸXi □"Ç=ŸõM □3DM uTKƒ NUK? 8 k" 1996 ¯.U. uªK¨< ‹KAƒ ¨c′::

ÃI" ¨X′@ uSn¨U KŸõ}—¨< õ`É u?ƒ ÃÓv˜ u›G<" ›SM"¥‹ u=k`wU 3/4ôÈ^M Ÿõ}— õ/u?ƒ uS.l 33964 Ñ<Ç¿ uõ/Y/Y/Q/l. 337 SW[ƒ 2Ó„□M::

3/4cu` ›u?~□ 3/4k[u¨< 3/4ôÈ^M SËS]Á“ Ÿõ}— õ/u?ƒ 3/4cÖ<ƒ ¨X′@ 3/4QÓ eI}ƒ "Kuƒ Ã□[UM″ uTKƒ ′¨<:: u›u?~□¨< 3/4}ÑK □□ ª“ ª“ p_□‹:-

1. u?~″ uT>SKŸƒ □″Í= u?~ 3/4}c^uƒ″ x□ uT>SKŸƒ KôÈ^M SËS]Á Å[Í õ/u?ƒ 3/4k[u ›u?~□U J′ uõ`É u?~ 3/4}Å[Ñ ¡`¡` ›M′u[U:: ¡`¡` vM}Å[Ñuƒ Ñ<ÇÃ õ`É u?~ ¨<X′@ SeÖ~ Y`¯~″ 3/4}Ÿ}K H>Åƒ ›ÃÅKU::
2. x□¨< 3/4ÓM ′¨< uTKƒ 3/4}cÖ¨< ¨<X′@ 3/4Ÿ}T x□“ ƒ`õ u?ƒ″ 3/4S″Óeƒ ÁÅ[Ñ¨<″ ÅªÏ 47/1967 □“ 3/4QÑ S″Óe~″ É″ÒÑ@‹ 3/4T>Øe ′¨<'
3. õ`É u?~ ÁekSÖ¨< 3/4¡õõM kS` }Ö]‹ ŸÖ3/4Iƒ 0□□Ü 3/4}Å[Ñ ′¨<' 3/4}hhK¨< 3/4u?}cw QÓ ›ªÏ I.2/3/1992 É″ÒÑ@‹U ÁÑ“2u ›ÃÅKU 3/4T>M ′¨<::

SMe cÜ‹ ›SM"Œ‹ Lk[u<ƒ ›u?~□ c′@ 8 k″ 1997 3/4}íð SMe ›p`uªM:: uSMd†¨< LÃU :-

1. ›ªÏ IØ` 47/ 67 ›″kî 7/1/ ›ªÌ ŸSî“~ uòƒ 3/4Ÿ}T x □ ÁK¨< u?}cw ¨ÃU ÓKcw K?ሉ 3/4S•]Á u?ƒ ŸK?K¨< u ›″kî 4/1/ u}SKŸ}¨< 3/4Ãµ□ SÖ″ ux□¨< LÃ 3/4Ãµ□ Swƒ Ã•[ªM eKT>M 3/4k[u¨< 3/4›SM"‹ p_□ 3/4QÓ SW[ƒ 3/4K¨<U'
2. ›SM"‹ 3/4Ÿ}T x□ 3/4S″Óeƒ w‰ ′¨< u=K<U ÃI″ 3/4T>ÅÓõ ›″kî ›MÖkc<U'
3. 3/4e` õ/u?„‹ 3/4cÖ<ª†¨< ¨<X′@‹ 3/4u?}cw QÓ″ É″ÒÑ@‹ 3/4T>í[\ ›ÃÅK<U'
4. 3/4u?~ ÓUƒ 3/4}cL¨< õ`É u?~ ucÖ¨< ƒº3´ Scƒ 3/4k[u¨<″ 3/4275, ®®® w`/G<Kƒ S„ cv ›Ueƒ g= w`/ ÓUƒ uS″}^e uSJ′< 3/4k[u¨< ›u?~□ }kvÃ′ƒ 3/4K¨<U uTKƒ }Ÿ^¡[ªM::

ÃI ‹KAƒ uÓ^ k–< ÁK¨< ¡`¡` ª′— ′Øw ¡`¡` Áe′X¨< u?ƒ“ u?~ 3/4}c^uƒ x□ K3/4w‰ uSSMŸƒ u?~ 3/4Ò^ ′¨< x□¨< Ó″ 3/4ÓM ′¨< uTKƒ 3/4}cÖ¨< ¨<X′@ 3/4QÓ Se[ƒ ÁK¨< ′¨< ¨ÃU ›ÃÅKU 3/4T>K¨< ′¨<::

uSc[~ ŸTIÅ\“ }ÁÃ2¨< Ÿk[u<ƒ c′Ê‹ KSÑ″2w 3/4‰M′¨< u›SM"‹“ uSMe cÜ 3/4′u[¨< S<Óƒ u?ƒ″ 3/4T>SKŸƒ w‰ ′¨<:: u?~ Á[ðuƒ x □″ 3/4T>SKŸƒ S<Óƒ uSËS]Á õ`É u?ƒ ›M}"H@ÅU eK2=I õ`É u?~ SÚ[h LÃ u?~ Á[ðuƒ″ ›eSM¡„ 3/4cÖ¨< ¨<X′@ vKÑ<Ç¿‡ ÁÅ[Ñ<ƒ″ ¡`¡` SW[ƒ ÁÅ[Ñ< ›ÃÅKU::

Ÿ2=I u}ÚT] 3/4Ÿ}T /x □“ ƒ`õ u?ƒ 3/4S″Óeƒ KTÉ[Ó 3/4¨×¨< ›ªÏ l. 47/67 uŸ}T x □ LÃ 3/4ÓM vKGwƒ′ƒ Tek[~″ Ó″3u? 3/4¨cÅ ¨<X′@ J•›LÑ–′¨<U:: ›Ÿ^"] 3/4J′¨< u?ƒ 3/4ÓMU ÃG<″ 3/4Ò^ u?~ Á[ðuƒ x □ 3/4S″Óeƒ uSJ′< Ÿu?~ }′Øñ‷ □″ Ç=ÑSƒ“ ›eðLÑ>U ŸJ′ □″ Ç=gØ 3/4T>ÁÅ`Ñ¨< ¨<X′@ S_ƒ 3/4S″Óeƒ KTÉ[Ó 3/4¨×¨<″ IÓ 3/4T>í[` ′¨<:: 3/4Ÿõ}— õ`É u? ~U 3/4}c^¨<″ eI}ƒ T[U c=Ñv¨< ÃÓv–<″ u337 ›Áek`wU TK~ ›Óvw ›M′u[U:: uSJ′<U 3/4ôÈ^M SËS]Á õ`É u?ƒU J′ 3/4Ÿõ}— õ`É u?ƒ u2=I Ñ<ÇÃ LÃ 3/4cÖ<ƒ ¨X′@ K=K¨Ø 3/4T>Ñv¨< ′¨<::

¨< X ′@

1. u?~ Á[ðuƒ x □ 3/4SMe cÜ P1‹›¨<^i 3/4ÓM Gwƒ′¨< 3/4T>K¨< 3/4SË]Á Å[Í õ/u?ƒ uS´Ñw l. ®1416 NUK? 8 k″ 1996 3/4}cÖ¨< ¨<X′@ }c`3DM::
2. ›Ÿ^"]¨< u?ƒ“ x □ uÓ^ k–< eUU′ƒ ÃŸóðM :: ueUU′ƒ

SŸóðM"M‰KuN^Ï}iÙÑ″2u<″□Ÿ<MÃ"ðK<:: 3. ¨Ü“ Ÿ=X^Ó^k–<

3/43/4^X†¨<″Ã‰K<::

የሰበር መ/ቁ. 16109

ሚያዝያ 12 ቀን 1999 ዓ.ም.

ዳኞች፡- Aቶ መንበረፀሐይ ታደሰ
Aቶ ፍስሐ ወርቅነህ
Aቶ Aብዱልቃድር መሐመድ
Aቶ Aሰግድ ጋሻው
Aቶ መስፍን □ቁበዮናስ

Aመልካች፡- Aቶ ከበደ Aርጋው

መልስ ሰጪ፡- □ነ የ|ትዮጵያ ንግድ ባንክ

የፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕግ - የ□ግድ ትEዛዝ፣ የ□ግድ ት□ዛዝ □ንዲነሳ ስለመጠየቅ፣

የማይንቀሳቀስ ንብረት ሽያጭን በማይንቀሳቀስ ሀብት መዝገብ ማስመዝገብ፣

የፍ/ብ/ህ/ቁ. *1587-1620፣ 1613፣ 1614 2878*

የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት የከፍተኛው ፍርድ ቤት የማይንቀሳቀስ ሽያጭ ውል በማይንቀሳቀስ ሀብት መዝገብ ላይ □ስካልተመዘገበ ድረስ በሦስተኛ ወገን ላይ ወቃወሚያ ሊሆን Aይችልም ሲል የሰጠውን ውሣኔ በማፅናቱ በተቃውሞ የቀረበ Aቤቱታ ነው፡፡

<u>ውሣኔ፡ -</u> የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጠው ውሣኔ ተሻሽሏል፡፡

1. Aንድ የማይንቀሳቀስ ንብረት ሽያጭን የሚመለከት ውል በመዝገብ የሚጻፍበት ቀንና የንብረቱ የባለቤትነት ስም የሚዛወርበት ቀን ልዩነት ሊኖረው ይችላል፡፡
2. ውሉ በመዝገቡ □ስከተፃፈ ድረስ ሶስተኛ ወገኖች የስሙን Aለመዛወር መሰረት በማድረግ ሊከራከሩ □ ንዲችሉ ሕጉ Aይፈቅድላቸውም፡፡
3. የፍ/ብ/ህ/ቁ/ 2878 የሽያጭ ውል በሶስተኛ ወገኖች ላይ ውጤት □ንዲኖረው በተዋዋዮች ላይ ውላቸውን በመዝገቡ □ ንዲፃፍ ከማድረግ የዘለለ ግዴታ ይጥልባቸውም፡፡
4. ሽያጭ በመዝገብ ውስጥ ማስፃፍ ማለት በሚመለከተው ማህደር ውስጥ ውሉን በማያያዝ የሚጠቃለል ነው፡፡

የሰበር መ/ቁ. 16109

ሚያዝያ 12 ቀን 1999 ዓ.ም.

ዳኞች፡- 1. መንበረፀሐይ ታደሰ

2. ፍስሐ ወርቅነህ

3. Aብዱልቃድር መሐመድ

4. Aሰግድ ጋሻው

5. መስፍን □ቁበዮናስ

Aመልካች፡- Aቶ ከበደ Aርጋው ከጠበቃው ጋር ቀርቧል፡፡

መልስ ሰጪ፡- የIትዮጵያ ንግድ ባንክ ነ/ፈጅ ቀርቧል፡፡

ፍርድ

ለዚሁ የሰበር ጉዳይ መነሻ የሆነው Aመልካች የፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 158ን በመጥቀስ የፌዴራል ከፍተኛው ፍ/ቤት ሰኔ 20 ቀን 1994 ዓ.ም. ወረዳ 23 ቀበሌ 12 የቤት ቁጥሩ 153 በሆነ ቤት ላይ የሰጠው የ□ግድ ትEዛዝ □ንዲነሳላቸው ያቀረቡት ጥያቄ ውድቅ በመድረጉ ነው፡፡ ከፍተኛው ፍ/ቤት ይህን የ□ግድ ት□ዛዝ የሰጠው በAሁን መልስ ሰጪ ንግድ ባንክና በAቶ ቦጋለ ቱጋ መካከል በነበረ ክርክር ምክንያት ሲሆን ቤቱ የታገደው Aቶ ቦጋለ ቱጋ በነበረባቸው የባንክ □ዳ ምክንያት ነው፡፡ የAሁን Aመልካች በቤቱ ላይ የተሰጠው የ□ግድ ት□ዛዝ □ንዲነሳ ሲጠይቁ ለማመልከቻቸው መነሻ ያደረጉት ቤቱን በ1987 ዓ.ም. ከተከሰሰ ከAቶ ቦጋለ ቱጋ የገዙት መሆኑን፣ ውሉ በውል Aዋዋይ ፊት የተፈፀመ መሆኑንና የቤቱን ካርታ የተረከቡ መሆኑን ቤቱን ሲገዙ ቤቱ □ዳና □ገዳ ያልነበረበት መሆኑ ከየዞኑ ፋይናንስ ቢሮና ከባንክ የተጣራ መሆኑን ነው፡፡

ከፍተኛው ፍርድ ቤት የመልስ ሰጪን መቃወሚያ ከተቀበለ በኋላ የAመልካችን ጥያቄ ሳይቀበለው ቀርቷል፡፡ መልስ ሰጪ ያቀረበው ተቃውሞ በዋናነት Aመልካች Aደረግኩት የሚሉት የሽያጭ ውል የፍትሐብሔር ሕግ ቁ. 2878 በሚያዘው መሠረት በማይንቀሳቀስ ሀብት መዝገብ ስላልተመዘገበ □ግዱ የተሰጠው በAቶ ቦጋላ ቱጋ ስም በተመዘገበ ቤት ላይ □ንጂ በAመልካች ቤት ላይ Aይደለም፣ የAዲስ Aበባ ሥራና ከተማ ልማት ቢሮ ሰኔ 19 ቀን 1994 የተሰጠውን የ□ግድ ትEዛዝ ተግባራዊ ያደረገው ቤቱ በAሁን Aመልካች ባለመመዝገቡ ነው የሚል ነው፡፡ ጥያቄው የቀረበለት የከፍተኛው ፍ/ቤትም ቤቱ ላይ የ□ግድ ት□ዛዝ የተሰጠው በሥር ተከሣሽ በAቶ ቦጋለ ቱጋ ስም የተመዘገበ መሆኑ ከተረጋገጠ በኋላ መሆኑን የAመልካች የሽያጭ ውል በፍ/ብ/ሕ/ቁ. 2878 መሠረት በማይንቀሳቀስ ሀብት መዝገብ ላይ □ስካልተመዘገበ ድረስ በ3ኛ ወገን

ላይ መቃወሚያ ሊሆን □ንደማይችል በመግለጽ የተሰጠው የ□ግድ ት□ዛዝ በሥር ተከሣሽ በAቶ ቦጋለ ቲጋ ሥም ተመዝግቦ በሚገኝ ቤት □ንጂ በAሁን Aመልካች በAቶ ከበደ Aርጋው ስም በተመዘገበ ቤት ላይ ባለመሆኑ □ግዱ የሚነሳበት ምክንያት የለም በማለት የAመልካችን ጥያቄ ውድቅ Aደረገ፡፡ Aመልካች ይግባኝ ለጠቅላይ ፍ/ቤት ቢያቀርቡም ይግባኙም ተቀባይነት Aላገኘም፡፡

የሰበር Aቤቱታው የቀረበው ከሥር ፍ/ቤት የተሰጠውን ት□ዛዝ ለማስለወጥ ነው፡፡ የAቤቱታው መሠረታዊ ሀሣብ በሚከተሉት ነጥቦች ላይ የሚጠቃለል ነው፡፡

1. Eግድ የተሰጠበት ቤት ግንቦት 9 ቀን 1987 ዓ.ም. በተደረገና በውልና ማስረጃ በተመዘበ የሽያጭ ውል ለAሁን Aመልካች የተሸጠ መሆኑን ይህም ውል ለሥራና ከተማ ልማት ቀርቦ ከማኀደሩ ጋር የተያያዘ መሆኑ የሥራና ከተማ ልማት ቢሮ ሐምሌ 18 ቀን 1994 ዓ.ም. በተ.ቁ. 2/ሀ-1277/125 በፃፈው ደብዳቤ ለፍርድ ቤቱ ያሳወቀ በመሆኑ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 154 መሠረት በቤቱ ላይ የ□ግድ ት□ዛዝ መስጠት ትክክል Aልነበረም፡፡
2. ከፍተኛው ፍ/ቤት የተጠቀሰው ቤት ለAመልካች ግንቦት 9 ቀን 87 ዓ.ም. የተሸጠ መሆኑን በመግለጽ የA/A ሥራና ከተማ ልማት ቢሮ ያቀረበለትን ማረጋገጫ ወደጎን የተወው ያለAግባብ ነው፡፡
3. ቤቱ የተሸጠ መሆኑ ከሚመለከተው ክፍል ቀርቦለት □ያለ Aመልካች የሽያጭ ውሉን Aላቀረበም ማለቱ ትክክል Aይደለም፡፡
4. የሽያጭ ውሉ በውልና ማስረጃ ከመረጋገጡም በላይ ለሥራና ከተማ ልማት ቢሮ ቀርቦ ከማህደሩ ጋር በመያያዙ የፍ/ሕግ/ቁ. 2878 መስፈርት Aልተሟላም መባሉ Aግባብ Aይደለም፡፡
5. የከተማ ልማት ቢሮ የፃፈው ደብዳቤ የለም፤ ዝውውሩ Aለመፈፀሙ □ንጂ ውሉ በማይንቀሳቀስ ንብረት Aለመመዝገቡን Aልገለፀም የሚሉ ናቸው፡፡

መልስ ሰጪ በጉዳዩ ላይ የጽሁፍ መልስ Aቅርቧል ዋና ዋና ነጥቦቹ የሚከተሉት ናቸው፡፡

1. የ□ግድ ት□ዛዝ የተሰጠው ተጠቃሹ ቤት በAቶ ቦጋለ ቲጋ ስም የተመዘገበ መሆኑ ከተረጋገጠ በኋላ በመሆኑ የAመልካች Aቤቱታ ተቀባይነት ሊኖረው Aይገባም፡፡
2. የሥራና ከተማ ልማት ቢሮ ፃፈ የተባለውን ደብዳቤ በማስመልከት በሥር ፍ/ቤት ክርክር ስላልተደረገ በAሁን ደረጃ ክርክር መቅረብ Aይችልም፡፡
3. Aመልካች Aለኝ የሚሉትን የሽያጭ ውል ለከፍተኛውም ሆነ ለጠቅላይ ፍ/ቤት Aለማቅረባቸው የሽያጭ ውሉ በ□ርግጥ Aለመፈፀሙ የሚያመለክት ነው፡፡
4. ጉዳዩ የሚመለከተው የሥራና ከተማ ልማት ቢሮ በሥር ተከሣሽ ስም ተመዝግቦ □ንደሚገኝ በማረጋገጡ የፍ/ብ/ሕ/ቁ. 2878 መስፈርት ተሟልቷል ሊባል Aይችልም፡፡
5. ተደረገ የተባለው የሽያጭ ውል በውልና ማስረጃ መረጋገጡም ሆነ የውሉ ቅጂ ከሚመለከተው ማኀደር ቀርቧል መባሉ የፍ/ብ/ሕ/ቁ. 2878 በሚያዘው መሠረት ምዝገባው በAሁን Aመልካች ስም መፈፀሙን የሚያመለክት Aይደለም፡፡
6. ቤቱ በሥር ተከሣሽ ስም የተመዘገበ በመሆኑ □ግዱ ተገቢ ነው ሊነሳም Aይገባውም፡፡

Aመልካቹ በመልስ ሰጪ ለቀረበው መልስ በጽሁፍ የመልስ መልስ Aቅርቧል፡፡ ይህ ችሎት የቀረበውን ክርክር Aግባብ ካላቸው ሕጎች ጋር በማገናዘብ መርምሮAል፡፡ በቀረበው ጉዳይ ላይ ውሣኔ ለመስጠት Aመልካች ውሉን በሚመለከተው Aካል የሽያጭን ውል ካስመዘገበ የቤቱ ስም ባለመዛወሩ ብቻ ባለቤትነት የለውም ሊባል ይችላል? የሚለውን ከተጓዳኝ ሌሎች ነጥቦች ጋር መመልከት ያስፈጋል፡፡

የከፍተኛው ፍርድ ቤት መዝገብ Aስቀርበን □ንተመለከትነው የAዲስ Aበባ ሥራና ከተማ ልማት ቢሮ ሐምሌ 18 ቀን 1994 ዓ.ም. ለፌዴራሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት በላከው ደብዳቤ ስሙ በAሁን Aመልካች የተዛወረ ባይሆንም Aመልካችና Aቶ ቦጋለ ቲጋ የሽያጭ ውል መፈጸማቸው፣ ይኸው ውል በውልና ማስረጃ የተመዘገበ መሆኑ፣ ይኸው ውል ቤቱን በሚመለከት ማኀደር ውስጥ መያዙን ገልጿል፡፡ Aግባብነት ያለው የደብዳቤው ክፍል፡-

"ፍ/ቤቱ በሰጠው ት□ዛዝ መሠረት በመሥሪያ ቤታችን የሚገኘውን የAቶ ቦጋለ ቲጋ ማኀደር Aውጥተን □ንዳየነው በወረዳ 23 ቀበሌ 12 የቤት ቁጥር 153 በግለሰቡ ስም የተመዘገበ ሲሆን ግለሰቡ ከላይ በተጠቀሰው ወረዳና ቀበሌ የሚገኘውን መኖሪያ ቤት ግንቦት 9 ቀን 1987 በውልና ማስረጃ ምዝገባ መምሪያ ባደረጉት ውል ለAቶ ከበደ Aርጋው ሸጠው ውሉ በማኀደሩ ውስጥ ተያይዞ የሚገኝ □ና የስም ዝውውሩ ያልተፈፀመ መሆኑን ለተከበረው ፍ/ቤት □የገለጽን ፍ/ቤቱ በሰጠው ት□ዛዝ መሠረት ይዞታውን በነበረበት ሁኔታ በማስከበሪያ መዝገብ ላይ መዝግበን ያገድን መሆኑን □ንገልፃለን" የሚል ነው፡፡

ከዚህ ደብዳቤ ይዘት ለመገንዘብ ንደሚቻለው የAሁን Aመልካች የሽያጭ ውሉን Aዋዋይ ፊት ከመፈፀም ባሻገር የሽያጭ ውሉ በወቅቱ ለሚመለከተው Aካል Aቅርበው ከማኅደሩ ጋር ንዲያያዝ Aድርገዋል፡፡ የሽያጭ ውሉ ከማኅደሩ ጋር የተያያዘው መቼ ንደሆነ በደብዳቤው ላይ ባይገለጽም ፍ/ቤት የግድ ትዛዝ ከመስጠቱ በፊት መያያዙ ግን ከደብዳቤ ይዘት መገንዘብ ይቻላል፡፡ ውሉ በውልና ማስረጃ ፊት ቀርቦ የተፈፀመውም ግንቦት 9 ቀን 1987 ዓ.ም. መሆኑም ከዚሁ ደብዳቤ ይዘት መገንዘብ የሚቻል ነው፡፡ ያም ሆኖ ጉዳዩ የቀረበለት መስሪያ ቤት የስም ዝውውሩን በAመልካች ስም Aላደረገም፡፡ በዚህም ምክንያት ደብዳቤው በተፃፈበት በሐምሌ 18 ቀን 1994 ዓ.ም. የቤቱ ስም የተመዘገበው በሻጩ በAቶ ቦጋለ ቲጋ ንጂ በAሁኑ Aመልካች Aይደለም፡፡ የከፍተኛውም ፍርድ ቤት ለውሣኔው መሠረት ያደረገው ማኅደሩ ውስጥ የሚገኘውን Aጠቃላይ ይዞታ ሳይሆን ቤቱ ትAዛዙ በተሰጠበት ወቅት በማን ስም ነበር የሚለውን ነጥብ ብቻ ነው፡፡ ፍርድ ቤቱ የጠቀሰው የፍትሐብርሄር ሕግ ቁ. 2878 “ያንድ የማይንቀሣቀስ ንብረት ሽያጭ ውል ንብረቱ ባለበት Aገር በሚገኘው በማይንቀሣቀስ ሀብት መዝገብ ካልተፃፈ በቀር በሦስተኛ ወገኖች ዘንድ ውጤትን ሊያስገኝ Aይችልም” በማለት ይደነግጋል፡፡ በመሠረቱ ይህ ድንጋጌ የሚጠይቀው የሽያጭ ውሉ በመዝገብ ውስጥ መፃፍ ንዳለበት ነው፡፡ ስለዚህ የሦስተኛ ወገኖችን በሚመለከት ተዋዋዮቹ ጥበቃ የሚያገኙት ውሉ በመዝገቡ ከተፃፈበት ቀን ጀምሮ ነው፡፡ ውሉ በመዝገብ በተፃፈበት ቀንና ስሙ ወደገዢው በተዛወረበት ቀን ልዩነት ሊያሰጥም ንደሚችል መገመት ይቻላል፡፡ የስም ዝውውር ውሉን ከማቅረብ በተጨማሪ ሌሎች ጉዳዮችን ሟሟላት የሚጠይቅ በመሆኑ ውሉ በቀረበበትና በተፃፈበት ቀን ላይጠይቁት ይችላል፡፡ ውሉ በመዝገቡ ስከተፃፈ ድረስ ግን ሦስተኛ ወገኖች የስሙን Aለመዛወር መሠረት በማድረግ ሊከራከሩ ንዲችሉ ይህ ድንጋጌ Aይፈቅድላቸውም፡፡ የሕጉ መሠረታዊ ዓላማ ሦስተኛ ወገኖች የማይነቀሣቀሰው ሀብት በማስመልከት የተፈፀሙ ሕጋውያን ተግባራት ንዲውቁ ማስቻል ነው፡፡ ይህ ዓላማ የሽያጭ ውሉ በመዝገቡ ውስጥ ንዲፃፍ በማድረግ ማሳካት ይችላል ከሚል መንደርደሪያ የተነሣው የፍትሐብሔር ሕጉ 2878 የሽያጭ ውሉ በሦስተኛ ወገን ላይ ውጤት ንዲኖረው በተዋዋዮቹ ላይ ውላቸውን በመዝገቡ ንዲፃፍ ከማድረግ የዘለለ ግዴታ Aይጥልባቸውም፡፡ ውሉ በሦስተኛ ወገኖች ላይ ውጤት ንዲኖረው ከውሉ መመዝገብ በተጨማሪ የማይንቀሣቀሰው ንብረት ሀብትነት በገዢው ስም መዛወር Aለበት የሚል ድንጋጌ የለውም፡፡ በመሆኑም የሥር ፍርድ ቤት የAሁን Aመልካች የፈፀመው የሽያጭ ውል በሦስተኛው ወገን ላይ ውጤት ይኖረዋል ወይም Aየኖረውም ለማለት ማጣራት የነበረበት ውሉ በማይንቀሣቀስ ንብረት መዝገብ ውስጥ

መፃፍ አለመፃፉን እንጂ ስሙ በአመልካች መዛወር አለመዛወሩን መሆን አልነበረበትም፡፡

ከላይ እንደተገለፀው ጉዳዩ የሚመለከተው የአዲስ አበባ ሥራና ከተማ ልማት ቢሮ በአመልካችና በአቶ ቦጋለ ቲጋ ተጠቃሹን ቤት በማስመልከት የተፈፀመው ውል በማህደሩ ውስጥ መያያዙን ለፍርድ ቤቱ አስታውቋል፡፡ ሽያጭ በመዝገብ ውስጥ መፃፍ ማለት በሚመለከተው ማህደር ውስጥ ውሉን ማያያዝ የሚያጠቃልል መሆኑ ከፍትሐብሔር ሕግ ቁጥር 1613 እና 1614 ድንጋጌዎች መገንዘብ ይቻላል፡፡ ከፍትሐብሔር ሕግ 1587-1620 ያሉት የፍትሐብሔር ሕጉ ድንጋጌዎች እንደሚያመለክቱት ምዝገባ የሚከናወነው መዝጋቢው አካል የሚያቀርበውን ፎርም በመጠቀም አስፈላጊ ዝርዝር ጉዳዮችን ማህደሩ ውስጥ እንዲከትት በማድረግ ነው፡፡ አሁን በያዝነው ጉዳይ አመልካች እነዚህ ፎርሞች በሚመለከተው አካል ቀርበውለት አለመሙላቱን የሚገልጽ ነገር ለፍርድ ቤቱ አልቀረበም፡፡ ይልቁንም የሽያጩን ዝርዝር የሚያመለክት የሽያጭ ውል ለሚመለከተው አካል አቅርቦና ተቀባይነት አግኝቶ ከማህደሩ ጋር ለማያያዙ ተገልፆአል፡፡

ይህ መሆኑ ሲረዳ ፍ/ቤቱ ባንክ እንደሸጥለት ጥያቄ ያቀረበበት ቤት የአሁን አመልካች መሆኑን በመገንዘብ የእግድ ጥያቄው ውድቅ ማድረግ ነበረበት፣ በወቅቱ እግዱን ቢሰጥ እንኳን አመልካቹ እግዱ ይነሣልኝ ብሎ ሲጠይቅ ጥያቄውን ተቀብሎ የሰጠው እግድ ማንሣት ነበረበት የአመልካችና የአቶ ቦጋለን የሽያጭ ውል በሚመለከት መልስ ሰጪ ባንክ ሦስተኛ ወገን ነው፡፡ ስለዚህ የሽያጭ ውሉ በፍትሐብሔር ሕጉ አንቀጽ 2878 አባባል በማይንቀሣቀስ ሀብት መዝገብ ሲፃፍ በባንኩ ላይ ውጤት ይኖረዋል፡፡ ፍርድ ቤቱ ቤቱ አሁንም በአቶ ቦጋለ ቲጋ ስም የሚገኝ ነው በማለት የሰጠው የፍርድ ትእዛዝ የዚህን ሕግ ግልጽ ድንጋጌ የሚጥስ የአንድ ሰው ሀብት ለሌላ ሰው እዳ ማስፈጸሚያ እንዲውል የሚያደርግ በመሆኑ ትክክል አይደለም፡፡

ውሣኔ

1. ፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት በመዝገብ ቁጥር 14428 ሰኔ 19 ቀን 1994 ዓ.ም በወረዳ 23 ቀበሌ 12 በቤት ቁጥር 153 የሰጠው የእግድ ትእዛዝ ተነስቷል፡፡
2. ከላይ የተጠቀሰው ቤት አመልካች የገዙትና በማይንቀሣቀስ ሀብት ሽያጭ ውሉ እንዲመዘገብ ያደረጉ በመሆኑ በመልስ ሰጪ እና በአቶ ቦጋለ ቲጋ መካከል ለነበረው የአፈፃፀም ክስ ማስፈፀሚያ ሊሆኑ አይገባም፡፡
3. ከላይ በተራ ቁጥር 1 የተጠቀሰውን በሚመለከት የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት በመዝገብ ቁጥር 14428 የተሰጠው ትእዛዝ ተሻሽሏል፡፡
4. መዝገቡ ስለተወሰነ ከከፍተኛ ፍ/ቤት የመጣው መዝገብ ይመለስ፡፡

የሰበር መ/ቁ. 14094

ሚያዝያ 18/1999

ዳኞች፡- አቶ መንበረፀሐይ ታደሰ

አቶ አሠግድ ጋሻው

አቶ መስፍን ዕቁበዮናስ

ወ/ት ሒሩት መለሠ

አቶ ተሻገር ገ/ሥላሴ

አመልካች፡- የኪራይ ቤቶች አስተዳደር ድርጅት

ተጠሪ፡- የአቶ ሰለሞን ወረደ ወራሽ ሕፃን አብይ ክብሩ

የንብረት ክርክር - ኪራይ የተወረሰ ንብረት - ክስ የማቅረብ መብት የፍ/ብ/ህ/ቁ/ *1195፣ አዋጅ ቁ. 47/67፣ የፍ/ብ/ስ/ስ/ህ/ቁ/ 33/2/*

የፌዴራል ከፍተኛው ፍርድ ቤት የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት አመልካች ክርክር የተነሳበትን ቤት ለተጠሪ ሊለቅ ይገባል ሲል የሰጠውን ውሣኔ በማጽናት በተቃውሞ የቀረበ አቤቱታ ነው፡፡

ውሣኔ፡ - የፌዴራል መጀመሪያና ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጡት ውሣኔ ተሽሯል፡፡

1. ለረጅም አመታት በመንግሥት እጅ የነበረ ቤትን በተመለከተ ባለቤት ነኝ የሚል ወገን ቤቱ በአዋጅ ቁ. 47/67 የተፈቀደለት መሆኑን ወይም ያለአግባብ ከአዋጅ ውጪ ተወስዶብኛል የሚል ከሆነም ለሚመለከተው አካል ጥያቄውን አቅርቦ ውሣኔ አግኝቶ ባለመብት ስለመሆኑ ማስረዳት አለበት፡፡
2. አንድ ከሳሽ ለክሱ መነሻ በሆነው ነገር ወይም ክሱ በተመሰረተበት ሃብት ላይ ጥቅም ወይም መብት ያለው መሆኑን ካላረጋገጠ ክስ እንዲያቀርብ አይፈቀድለትም፡፡

የሰበር መ/ቁ. 14094

ሚያዝያ 18/1999

ዳኞች፡- 1. Aቶ መንበረፀሐይ ታደሰ

2. Aቶ Aሠግድ ጋሻው

3. Aቶ መስፍን ቁበዮናስ

4. ወ/ት ሒሩት መለሠ

5. Aቶ ተሻገር ገ/ሥላሴ

A መልካች፡- የኪራይ ቤቶች Aስተዳደር ድርጅት - ነገረፈጅ Aቶ Aንበርብር Aባይነህ ቀረቡ

ተጠሪ፡- የAቶ ሰለሞን ወረደ ወራሽ ሕፃን Aብይ ክብሩ ሰለሞን የሚች ሚስትና ሞግዚት ወ/ሮ መሠረት ከበደ ቀረቡ

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍ ር ድ

ለክርክሩ ምክንያት የሆነው ጉዳዩ የጀመረው በፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ነው።

የAሁኑ ተጠሪ Aውራሽ Aቶ ሰለሞን ወረደ በሥር ተከሣሽ ላይ ባቀረቡት ክስ ተከሣሹ በውርስ ያገኙትን ቤት በሕገወጥ መንገድ የያዙባቸው ስለሆነ ንዲለቀቅላቸው ጠይቀዋል። ተከሣሹም ቤቱን ከAመልካች የተከራዩላቸው Aገር መከላከያ ሚ/ር በመሆኑ ሊከሠሡ ንደሚገባ ተከራክረዋል ፍ/ቤቱም Aመልካቹና የAገር መከላከያ ሚ/ር ንዲገቡ በማድረግ ግራ ቀኙን ካከራከረ በኋላ ተከሣሹንና የAገር መከላከያ ሚ/ርን በነፃ ከክሱ በማሰናበት ክርክር የተነሣበት ቤት የከሣሽ Aባት ቤት መሆኑና ከሣሹም የሣቸው ወራሽ መሆኑ ስለተረጋገጠ Aመልካች ቤቱን ለከሣሽ ንዲያስረክብና የ6 ወር ኪራይ ብር 12.000 /Aስራ ሁለት ሺ.ህ/ ንዲከፍል ወስኗል። የፌ/ከፍተኛ ፍ/ቤትም ጉዳዩን በይግባኝ Aይቶ መልስ ሰጪን ሣይጠራ መዝገቡን ዘግቷል።

የAሁኑ የሠበር Aቤቱታም የቀረበው በዚህ ውሣኔ ላይ ነው። የቅሬታ ነጥቡም ክርክር የተነሣበትን ቤት ባለቤትነት ለማሥረዳት የቀረበው ካርታና የቤት ስራ ፈቃድ ባለቤትነትን Aያስረዳም፣ በፍ/ሕ/ቁ. 1195 መሠረት የመንግሥት Aካል የተሰጣቸው የባለቤትነት ምስክር ወረቀት Aልቀረበም፣ ከA/ቁ. 47/67 መሠረት ከታህሣሥ 11/1967 ጀምሮ የከተማ ቤት በንብረትነት የያዘ ግለሰብ ወይም ድርጅት ሙብቱ በሚኒስትሩ ካልፀደቀ በቀር ንብረትነቱ Aይፀናለትም የሚል ነው።

ይህ ችሎትም ቤቱ ንዲመለስም ሆነ ኪራይ ንዲከፈል የተሰጠውን ውሣኔ Aግባብነት ለመመርመር Aቤቱታው ለሰበር ንዲቀርብ Aድርጓል። ግራ ቀኙም

ክርክራቸውን በጽሁፍ Aቅርበዋል። ፍ/ቤቱም በቃል ባደረገው ማጣራት ቤቱን ያስተዳድረው የነበረው የAሁኑ Aመልካች ንደሆነና የሥር ከሣሽ ቤቱን የያዙት በ1983 መሆኑን ተረድቷል። መዝገቡንም ንደሚከተለው መርምሯል።

ከመዝገቡ የተጠሪው Aውራሽ ክስ ያቀረቡት ከAባቴ በውርስ ያገኘሁትን ቤት የሥር 1ኛ ተከሣሽ ያላግባብ ስለያዙብኝ ይልቀቁልኝ፣ ኪራዩንም ይክፈሉኝ የሚል ነው። ከሥር ፍ/ቤት ከተደረገው ክርክርና በዚህ ችሎትም በተደረገው ማጣራት ክርክር የተነሣበትን ቤት 1ኛ ተከሣሽ የያዙት በኪራይ መሆኑን፣ ቤቱን ያከራየውም Aመልካች መሆኑን፣ ቤቱ በ1983 በሥር ከሣሽ ከመያዙ በፊት ያስተዳድረው የነበረው Aመልካች መሆኑን፣ Aሁንም ቤቱ በAመልካች የሚተዳደር መሆኑን ተገንዝበናል። ንግዲህ ይህ ቤት ለረዥም Aመታት በመንግሥት ጅ የነበረ ሲሆን የተጠሪ Aውራሽ ቤቱ በA/ቁ 47/67 የተፈቀደላቸው ና ባለንብረት በመሆናቸው ወይንም ደግሞ ያላግባብ ከAዋጅ ውጪ ተወስዶብኛል የሚሉም ከሆነ ለሚመለከተው Aካል ጥያቄAቸውን Aቅርበው ውሣኔ Aግኝተው ባለመብት ስለመሆናቸው ያስረዱት ነገር የለም። የተጠሪ Aውራሽ ቤቱን በ1983 መያዛቸውን ቢገልፁም በምን ሁኔታ ንደያዙት ያቀረቡት ነገር የለም። ይህ ከሆነ ደግሞ ቤቱ ንዲመለስላቸው ክስ ሲያቀርቡ በቤቱ ላይ ያላቸውን መብት Aላረጋገጡም። በፍ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 33/2/ Aንድ ከሣሽ ለክሱ መነሻ በሆነው ነገር ወይም ክሱ በተመሠረተበት ሀብት ላይ ጥቅም ወይም መብት ያለው መሆኑን ካላረጋገጠ ክስ ንዲያቀርብ Aይፈቀድለትም።

ባመሆኑም የሥር ፍ/ቤቶች በሥር ከሣሹ Aባት ስም የቀረበውን ካርታና የቤት ሥራ ፈቃድ መሠረት Aድርገው ከሣሽ ክሱን ባቀረበ ጊዜ በቤቱ ላይ የነበራቸውን መብት ሣያረጋግጥ ቤቱን ንዲረከቡና ኪራይ ንዲከፈላቸው በመወሰኑ የሕግ ሥህተት መፈፀሙን ተረድተናል።

ው ሣ ኔ

---

1. የፌ/መ/ደረጃ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 3269 ሚያዚያ 6/1995 የሰጠው ውሣኔና የፌ/ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 21007 ታህሣሥ 19/1996 የሰጠው ትዛዝ ተሽሯል።
2. የተጠሪ Aውራሽ ለክርክሩ ምክንያት በሆነው ቤት ላይ ክስ ለማቅረብ የሚያስችል መብት ያላቸው መሆኑን ስላላረጋገጡ ክሱ ተቀባይነት የለውም።
3. ወጪና ኪሣራ ይቻቻሉ።

¡\iZ Mš´k e. 17937
Mµióp 20 d} 1999

ªƒu:- „q M}iUÍH¦ o¨\
„q Ö^H □Zg{C
„q „k©Gf¬Z MHM¬
„q „\¶¬ µa□ð
„q ma´Z ´/SF\ö

„MG‰u:- □/[¬}dø m¬F

ተጠሪዎች:- Eነ „q „jm ¿ኄ

ውርስ - ይርጋ - የፍ/ብ/ህ/ቁ/ 1000 Aፈጻጸም - ጋብቻ በAንደኛው ተጋቢ ሞት መፍረስ - ጋብቻ በሞት በፈረሰ ጊዜ የግል ንብረት የሚወሰድበት ጊዜ - የውል ህግ ድንጋጌዎች በሌሎች ግዴታዎች ላይ ተፈፃሚ ሊሆን የሚችልበት ሁኔታ - የፍ/ብ/ህ/ቁ/ 17፣ 684፣ 1000፣ 1677፣ 1845

የAማራ ጠቅላይ ፍርድ ቤት Aመልካች ያቀረቡትን የይርጋ ጥያቄ ውድቅ በማድረግ በፍሬ ጉዳዩ ላይ ውሣኔ በመስጠቱ የቀረበ Aቤቱታ ነው፡፡

ውሣኔ፡ **-** የAማራ ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰጠው ውሣኔ ተሸሮ የጎንደር ዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጠው ውሣኔ ፀንቷል፡፡

1. በፍ/ብ/ህ/ቁ/ 1000/1/ ና /2/ ላይ የሰፈረው የይርጋ ጊዜ ተፈጻሚ የሚሆነው Aንድ ወራሽ በሌላ በወራሽነት የውርስ ሀብት በያዘ ሰው ላይ ክስ ሲያቀርብ ነው፡፡
2. ተከራካሪዎች የይርጋ ጥያቄ Eስካቀረቡ ድረስ ጥያቄውን በትክክለኛው Aንቀጽ መሰረት Eንዲመራ ማድረጉ የፍርድ ቤት ሃላፊነት ነው፡፡
3. ጋብቻ በAንደኛው ተገቢ ሞት ምክንያት በፈረሰ ጊዜ የጋራም ሆነ የግል ንብረት በምን ያህል ጊዜ ውስጥ መጠየቅ Eንዳለበት ባይመለከትም በፍ/ብ/ህ/ቁ. 1677 መሠረት በቁ. 1845 ላይ የተቀመጠው ይርጋ ተፈጻሚ ይሆናል፡፡

¡\iZ Mš´k e. 17937
Mµióp 20 d} 1999

ªƒu:- „q M}iUÍH¦ o¨\
„q Ö^H Zg{C
„q „k©Gf¬Z MHM¬
„q „\¶¬ µað
„q ma´Z ´/SF\ö

„MG‰u:- /[¬}dø m¬F - ¸if NP ^iZ dZi׳G

MG^ \3/4:- (1) „q „jm ¿{ö - ˆóEð dZi׳G
(2) „q Ö^A MG‰Mð - dZi׳G

i˜óC Mš´k ¡dUið ¡\iZ ´ðª¦ MZOU} dºEù ¡mMEˆmð} ÖZ¬ \ºm|G::

<u>Ö Z ¬</u>

i˜óC Mš´k ¡dUið ´ðª¦ ¡ðZ^ K¶} iZ‰o ¬}µ´ö״u ¡NôMEˆp \óD} i׳|{{p i\iZ ÖZ¬ iöp ¡dUi} ¡¦Zµ º¤dø ¡Nô¤^m|¶¬ {ð::

¡„Að} MG^ \3/4״u i„MG‰u F¦ ¤dUiðp Š^ „ðXau} ¨°šNu ¿{ö ¡MU¸ð ˆd¬Pð }´ð\ö x/SF\ö i^»o ¤´òp} ¡¶G iöp ¡Nþu Nô^p ¡D{ðp ¡„Að} „MG‰u ¡EöFrð} ¡Xb{p Mkp „E׳ iNEp iöp| loð „E„¶jk i^Nrð †}ªó›Z ¸¦d׳G:: iMD{ðO „MG‰u׳ ¤E„¶jk ¡¤˜ðk}} ¡„ðXau}} lo ¤^UŠið ¡NôG {iZ ¡„Að} MG^ \3/4״u ¤dUiðp Š^ ¡iön} ¡¦›o NUµ´¿ ‰Zo E„Að} „MG‰u iK´º M}´¬ \ºmýG iNEp ¡´ù}¨Z ˆmN N˜µ° iöp} 2 mˆRb iN¬U¶ ˆ\׳G::

¡„Að}׳ „MG‰u Nþu ¨°šNu ¿{ö ¡MU¸ð ¡Pnp i1978 \óD} Š^ ¡dUið i1990 •.O iMD{ð ´ðª¢ i¦Zµ ¦o ´ªG iNEp ¡¦Zµ º¤dø „{\ð iÖY ´ðª¢ F¦ šZšZ MG^O „dUið:: im{Rð ¡¦Zµ º¤dø F¦ i¡¨U°ð ¤Eð ÖZ¬ iöqu ¡mE¤¡ ðR{ö \¸ð:: E˜óC ¡\iZ „iöno OŠ}¤p ¡D{ð ðR{ö ¡\¸ð ¡„NX kHöX׳õ ŠGF׳õ

M}¶Sp¸gF¦ÖZ¬iöp¡¦Zµð º¤dø ð¬giN¬U¶iÖY´ðª¢F¦ðR{ö\ºmýG::

¡¦Zµð}º¤dø ð¬gEN¬U¶¡\¸ðOŠ}¤p

{ð:: ¦Œð ¬}µ´ö mÑÎNô „¦D}O ¤EðO iAðEp OŠ}¤p {ð:: „}¨ð OŠ}¤p ¬}µ´öð iXcu M‰ˆG ¡Nô{]} ŠZŠZ ¡NôMEˆp †}°õ iNþu Nô^p †| iXcu M‰ˆG ¡Nô{R Mð¶pን ¡Nô`Ö} „¦¨EO ¡NôG {ð:: AðEmð OŠ}¤p ¨¶P º¤dø ¡dUiip iöp Z^p iMD{ð i¬}µ´öð „¦odÖO iNEp {ð:: ¸gF¦ Ö/iön ¦C} OŠ}¤p iM^¸p d¨O \óG ¡¦Zµð º¤dø mdkEù ¡{iUð} ¡´ù}¨Z ›} ˆÖm ÖZ¬ iöp ðR{ö båG::

¡\iZ „iönoð ¡dUið i¸gF¦ Ö/iöp ðR{ö F¦ \óD} ¦˜n ¡¦Zµð} º¤dø MoEÖ} ¡NôMEˆp| EöEùs}O ¸gF¦ Ö/iöp ¡´ðª¢ ÖY {´Z F¦ ¡\1rð} ðR{ö“u ¡NôMEˆp {ð::

¦C uEùp ¡¦Zµð º¤dø „^MGŠq ¸gF¦ Ö/iön ¡\¸ð} ðR{ö pŠŠE{p EMMGˆp ´ðª¢ E\iZ ¤^dZjG kEù MG^ \Á“u MG^ †}ªó\¸ðip „¬ZèG:: MG^ \3/4“u jdUiðp MG^ ¡¦Zµ º¤døð} iNôMEˆp ˜Z˜Z ¤E ŠZŠZ „gZi′G:: ¡ŠZŠXrð MQUm ARk ¡ÖpHkHöZ K´ð „}dÏ 1000(1) mÑÎNô{p ¡Nô~Uð „}¬ Xb EöFð} iXb{p •gO ¡ðZ^ Akp ¡¤˜} \ð ˆ^ {ði „MG‰u }kUn} ¡¤˜ðp iNô^p{p †}°õ iXb{p jEMD{ð ¬}µ´öð „¶jk{p ¡EðO; ˆ˜óC ja´Z i„}dË 1000/2/ †}¨mMEˆmð „ˆX‰W }kUp ˆiöm\k ¡m´ }kUp iMD{ð iT^p •Mn ¦Zµ Eóo¸Z „¦´jðO@ iön i„MG‰u M¤˜ð} MG^ \3/4“u ¤ep i1999 •.O Š^ \ó¤dZið iMD{ð ‰eip ´ó˜ö \óh¸Z ¡¦Zµð ´ó˜ö „G×jr′G EójG „¦uGO@ ¡NôG {ð::

¦C ÖZ¬ iöp ¶X dò ¤dUiðp} ¡¦Zµ ŠZŠZ „¶jk ‰Frð ¡K ´ð ¬}µ´ö“u µZ iNTMM¬ MZO[„G::

uEùn ig¬Nô¤ ¡mMEˆmð ¡ÖpHkHöZ K¶ eºZ 1000 (1) †| (2) mÑÎNô{p| ˆ„Að} ´ðª¦ µZ ¤Eð mTMN2{p {ð:: ¸gF¦ Ö/iön i˜óC „}dÏ ¡\ÑUð ¡¦Zµ ´ó˜ö mÑÎNô ¡NôD{ð „}¬ Xb iEöF iXb{p ¡ðZ^ Akp i¤˜ \ð F¦ Š^ \ó¤dZk {ð ¡NôG ðR{ö \ ºmýG:: i˜óC ¡K´ð „mUè´ùO ¦C Ö/iöpO ¦^NNG:: ¡„Að} „MG‰u ¡Nþu Xb jEMD|rð| }kUn}O ¡¤˜ðp iXb{p ^FGD{ i˜óC K¶ ¡m¸d\ð ¡3 •Mp ¡¦Zµ ´ó˜ö Xcu iNô¤{\ðp Š^ F¦ Eó¸gNrð „¦uGO:: ¡˜óAð „}dÏ }″ð^ „}dË AðEp ¦Zµð ¡NôhOip} ¡M1/4Ua ´ó˜ö ¡Nô\º ˆNôD} idZ M{a - ARið i„ðXcu M‰ˆG ¡Nô¨U¶} Š^ ¡NôMEˆp iMD{ð ¦Œð ¬}µ´öO E´ðª¢ „¶jk{p ¡EðO iMD{ðO ¸gF¦ Ö/iön MG^ \3/4“u ¤dUiðp Š^ iÖpHkHöZ K¶ eºZ 1000(1) MQUp i3 •Mp i¦Zµ „¦o´¬O iNEp ¡\¸ð ðR{ö ¡Nô{dÖ „¦¨EO:: dºEù ¡Nô{Rð

º¤dø Š\ð} i1000/1/ MQUp i¦Zµ „¦o´¬O NEp ¡˜óC •¦{p Š^ ÁXb ¦Zµ „¦MEˆm□ðO NEp {□ð? ¡NôE□ð {□ð::

¡^Z ˆRcu i„Að}ʼ „MG‰u ¤dUiðp i¦›or□ð ¤¨U´ðp ¡ „jou} }kUp ¦MG\ðG} ¡NôG {□ð:: ˆMš´ið EMUªp ¡tG{□ð „MG‰u| ¡MG^ \3/4“u „□ðXb jG| Nô^p D{□ð EU℣O •Mop „kU□ð ˆ~V iíF ¡MG^ \3/4 „□ðXb i1978 •.O MPor□ð {□ð:: „MG‰u| Nþu ¨°šNu ¿{ö ¡MU¸ð jG| Nô^p ˆ{iV iAðEnO M‰ˆG ¡{iU□ð µkt ¡ÑU\□ð i1978 •.O {□ð NEp {□ð:: ¡ÖpHkHöZ K´ð µkt \óÑZ^ iAðEnO mµió“u M‰ˆG ¤E□ð }kUp K´ð iNô¤˜□ð MQUp MˆÔÑG †}ªEip ¦¨{¶µG:: †˜óC F¦ ¡Nô{R□ð º¤dø iµkt□ð ¡{iU□ð }kUp MˆÔÑG ˆ{iUip ´ó˜ö ®O[iO} ¤CG ´ó˜ö {□ð „}¬ \□ð iŠÖÖEð ¡„}¨□□ð mµió ¡¶G Akp ¤E„¶jk EEöF□□ð mµió m\ºqk□G NEp ¡NôuE□ð? ¡NôE□ð {□ð:: E´ðª¢ dºm□ „¶jk{p ¤E□ð ¡ÖpHkHöZ K´ð eºZ 17 µkt i„}© mµió Pp OŠ}¤p EóÑZ^ ˆmµió“s †¤}ª}© ¡¶G Akn MD{ð} „^U¬q ¡¶G ¬Za Akp i•¦{n MG_ EM□ð\¬ Mkp „Fr□ð iNEp i„}dË 684 ¨}¶èG:: ¦C ¬}µ´ö µkt□ð \óÑZ^ †¤}©}© mµió ¡X\ð }kUp MD{ð} ¡N^U©p xFÓ{p †}ªEip ¡Nô¤R¦ \óD} ¦C} º¤dø iO} ¤CG ´ó˜ö □ðº MgUk †}ªEip ¶} „¦¨{¶¶O:: º¤dø□ð iO} ¤CG ´ó˜ö □ð^т MgUk †}ªEip i¶GË „EM¨}´´ð ¶} ¦C i¦Zµ K¶ ¡N¦´TM „}¨□□ð □ ´} iÑE´ ´ó˜ö ¡Nô¤{R□ð {□ð □¨NôG M¨O¨Nô¤ ¡Nô□^fL' „¦□ EO:: iµkt ´ó˜ö ¡mÑX□ð AkpO D{ i¶G ¡mÑX□ð Akp R¦ˆÔÑG EU℣O ´ó˜ö Mh¡p ¤Eip „¦¨EO iMD{ðO ¡K´ð †]iö ¡˜óC •¦{p º¤dø ¤E´¨k µkt□ð ˆÑU\ ˆU℣O ´ó˜ö iíFO †}ªó{R ¦ÑgªG kEù N\k „¦uGO::

µkt G¢ jCZ¦ ió~U□ðO ˆAðEnO mµió“u ^OO{p ¡NôM{Á Mkp| ¶«oO ¡NôºG iMD{ð iiöm\k K¶ ¶GË ¬}µ´ö R¦~Z \ódZ iꝏG K¶ MZDu □¦O ¬}µ´ö“u mÑÎNô N¬U¶ ¡mG K¶ „}dË 1677O ¡NôÑg¨□ð {□ð:: ¦Œ□ð ¬}µ´ö ¶©o“s ˆ□ðG ¡m´□ò j¦D{ðO

¡˜óC „}dÏ ¨}lu ¦ÑÍMðjrʼG iNEp ¦¨{¶µG:: „Að} ¡¤š{□ð ¡jG| Nô^p ¡}kUp ŠZŠZ ¡mE¡ ¡¦Zµ ´ó˜ö ^EEöE□ð i˜óC ¬}µ´ö MQUp ¡□ðG K¶ ¡¦Zµ ¬}µ´ö“u †}ªó´TM N¬U¶ m´ió D~

„¶‚m{’G:: ¡G K¶ ¦Zµ „¸fF¦ ¬}µ´ö i„}dÏ 1845 †}¨m´EÍð iEöF „‰üí} ‰Gm\{ i^mdZ 10 •Mp {ð:: „Að} idUiG} ´ðª¦ µkt ð iPp ¡ÑU\ð i1978 •.O \óD} ¡„}©} m¶µió ¡¶G }kUp iK¦p ‰Eðp mµió EN^Edg º¤dø ¡dUið i1990 •.O {ð:: iMD{ðO Š\ð ¡dUið 10 •Mp ‰EÑð iíF iMD{ð i¦Zµ Eóo´¬ ¡Nô´jð {ð::

ˆ˜óC iF¦ im´EÍð OŠ}¤qu ¡„NX ŠGG ¸gF¦ Ö/iöp ¡K´ð} „}dË 1000(1) †|(2) iMMGˆp kt ˆ12 •Mp iíF ¡dUið} Š^ ¦Zµ „¤¶¨ðO iNEp Š\ð †}ªódºG iN¬U¶ iÖY ´ðª¢ F¦ ðR{ö M^¸n pŠŠG „¦¨EO:: ¡„Að{ð „MG‰u ¡¦Zµ º¤dø †^ˆ„dUið ¬U^ º¤dø ð} ipŠŠE ð „}dË MQUp †}ªóMX N¬U´ð ¨¶P ¡ÖZ¬ iön

ð R {ö

(1) ¡„NX kHöX’õ ŠGF’õ M}¶Sp ºgOp 24 d} 1997 iMš´k eºZ 0314 ¡\¸ð ðR{ö mbåG::

(2) MG^ \3/4“u ¡‰mõp 11 d} 1990 •.O i„MG‰u F¦ ¤dUiðp Š^ i¦Zµ ¦o´ªG kE|G::

(3) 3/4| ˆóRX ¡¡XRrð} ¦tEð::

የሰ/መ/ቁ. 2A938

ሚያዝያ 11/99 ዓ.ም.

ዳኞች፡- **A**ቶ መንበረፀሐይ ታደሰ

A ቶ ፍስሐ ወርቅነህ

A ቶ A ብዱልቃድር መሐመድ

A ቶ A ሰግድ ጋሻው

ወ/ት ሒሩት መለሠ

A መልካች፡- ወ/ሮ ሸዋዬ ተሰማ

ተጠሪ፡- E ነ ወ/ሮ ሣራ ልንጋነ

ጋብቻ - የጋብቻን መፍረስ ስለማስረዳት

የፌዴራል ከፍተኛው ፍርድ ቤት የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ተጠሪ የሚች የ A ቶ ይልማ ወ/ሃና ሚስት ናቸው ሲል የሰጠውን ውሣኔ በማፅናቱ በተቃውሞ የቀረበ A ቤቱታ ነው።

ውሣኔ፡ - የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጠው ውሣኔ ተሸሯል።

1. ጋብቻ የሚፈርሰው ህጉ ባስቀመጣቸው ውሱን ምክንያቶች ነው።

2. ጋብቻ የሚፈርስበትን ምክንያት መፍረሱን ከማስረዳት መለየት ያስፈልጋል።

3. ተጋቢዎች ምንም E ንኳን ቀደም ብሎ የተፈፀመ ጋብቻ የነበራቸው ቢሆንም በመካከላቸው በተፈጠረ A ለመግባባት ምክንያት መቀጠል A ለመቻላቸውና ሁለቱ በየፊናቸው የየራሳቸውን ሕይወት መጀመራቸው E ያለ ፍቺ መፈፀሙን A ንደኛው ተጋቢ A ላስረዳም የሚል ውሣኔ ትክክለኛ የህግ A ተረጓጎም A ይደለም፡፡

የሰ/መ/ቁ. 20938

ሚያዝያ 11/99 ዓ.ም.

ዳኞች፡- Aቶ መንበረፀሐይ ታደሰ
Aቶ ፍስሐ ወርቅነህ
Aቶ Aብዱልቃድር መሐመድ
Aቶ Aሰግድ ጋሻው
ወ/ት ሒሩት መለሠ

Aመልካች፡- ወ/ሮ ሸዋዬ ተሰማ ቀርባለች፡፡

መልስ ሰጪ፡- ወ/ሮ ሣራ ልንጋነ Aልቀረበችም፡፡

ፍርድ

Aመልካች ለሰበር ችሎት ያቀረቡት ማመልከቻ የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት መልስ ሰጪ የሟች የAቶ ይልማ ወ/ሃና ሚስት ነበሩ በማለት የሰጠው ውሣኔ ▯ንዲሻርላቸው የሚጠይቅ ነው፡፡ Aመልካች መ/ሰጪ የሟቹ የAቶ ይልማ ወ/ሃና ሚስት Aይደሉም በማለት ተቃውሞ ያቀረቡት ለፌዴራል የመጀመሪያ ፍ/ቤት ነው፡፡ ተቃውሞው ለዚህ ፍ/ቤት ያቀረቡት ፍ/ቤት ቀደም ሲል ግንቦት 15/95 በዋለው ችሎት መልስ ሰጪ ወ/ሮ ሣራ ልንጋነ የሟች የAቶ ይልማ ወ/ሃና ሚስት ነች በማለት በመስጠቱ ነው፡፡ ተቃውሞው የቀረበለት ፍ/ቤትም Aመልካች ሚስት

በመልስ ሰጪ የቀረበው መልስ ደግሞ መልስ ሰጪና ሟች መጋባታቸው በማስረጃ ስለተረጋገጠና ጋብቻ የሚፈርስባቸው በሕግ ከሚታወቅባቸው ምክንያቶች Aንዱ መኖሩ ስላልተረጋገጠ የሟችና የመልስ ሰጪ ጋብቻ ፈርሷል ሊባል Aይችልም፣ የሟችና የAመልካች ጋብቻ መጀመሪያ የተፈፀመውን ጋብቻ Aያስቀርም፣ መልስ ሰጪ ከሌላ ሰው ሁለት ልጆች መውለዳቸውም ሆነ የሞቱበትን ቀን 1981 ብለው መጥቀሳቸውም ▯ንደዚሁ ሚስትታቸውን Aያስቀርም፤ የሚስትነት ማረጋገጫው የተሰጠው ሟቹ በ1989 ዓ.ም. ሞተዋል በማለት በመሆኑ የAመልካች ቅሬታ መሠረት የለውም፣ በመሆኑም የሥር ፍ/ቤቶች ውሣኔ የሕግ ስህተት ስለሌለበት ሊፀና ይገባል የሚል ነው፡፡

ይህ ችሎት የግራ ቀኙን ክርክር Aግባብ ካላቸው ሕጎች ጋር በማያያዝ ተመልክቷል፡፡ ከመዝገቡ ▯ንደተረዳነው Aመልካችም ሆነ መልስ ሰጪ ከሟች Aቶ ይልማ ወ/ሃና ጋር ጋብቻ መፈፀማቸው ተረጋግጦAል፡፡ መ/ሰጪ ሚስት መሆናቸውን ለማረጋገጥ በ1966 የተጋቡበት የጋብቻ ውል በ6/6/72 የተሞላ

የሕይወት ታሪክ /ሟች ይሰሩበት ከነበረው የቡና ገበያ ድርጅት

ማኅደር የተገኘ/▯ንዲሁም ጥር 19/1974 በጡረታ ቅጽ ላይ

ሚስት ተብለው የተሞላበት ሰነድ

ቀርቦAል፡፡ Aመልካቹ በበኩላቸው በ1987 ዓ.ም. ከሟች ጋር መጋባታቸው ማስረጃ ቀርቦ ሚስትታቸው በሌላ ተረጋግጧል፡፡

በሌላ በኩል Aመልካች ባቀረቡት መቃወሚያ መነሻነት የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ባደረገው ማጣራት መልስ ሰጪ ለፍርድ ቤቱ በሰጡት

መሆናቸውን የሚያረጋግጥ ማስረጃ Aቅርበዋል በሌላ በኩል መልስ ሰጪ ከሚቹ ጋር ጋብቻ የነበራቸው መሆኑ ስለተረጋገጠና በAመልካቹ በኩል ውላቸው መፍረሱን የሚያሳይ ማስረጃ ባለመቅረቡ ቀደም ሲል መልስ ሰጪ የሚች ሚስትናት በማለት የተሰጠው ውሣኔ የሚለወጥበት ምክንያት የለም በማለት ውሣኔው Aጽንቶታል፡፡

የሰበር Aቤቱታ መሠረታዊ ቅሬታ መልስ ሰጪ ከሚች ጋር የነበራት ጋብቻ በገዛ ፈቃዷ Aፍርሳ ከሌላ ሰው ጋር ከ1977 በፊት ጀምሮ ትዳር በመመስረቷ የሚቹ ሚስት ፊት ሊባል Aይገባም፣ ሚች ከAመልካች ጋብቻ የፈፀመው ሌላ ጋብቻ ስላልፈፀመ ነው፣ የመልስ መሰጪን ጋብቻ መፍረስ ያውቁ የነበሩ ምስክር ቀርበው □ንዳይመሰክሩ መደረጉ □ውነቱ □ንዳይወጣ መደረጉን ያሳያል። Aቶ ይልማ የሞቱት በ1989 ሆኖ ሣለ መልስ ሰጪ ግን በ1981 ነው የሞቱት ብላ ለፍ/ቤት ማመልከቷ ጉዳዩን የተቀነባበረና የሚስትነት ጥያቄውን ከ14 ዓመት በኋላ መቅረቡን ያስረዳል የሚል ነው።

ቃል ሚቹና መ/ሰጪ □ስከ 1985 Aብረው ከኖሩ በኋላ በ1985 ዓ.ም. ተጣልተው መ/ሰጪ ወደ Aዲስ Aበባ መምጣታቸውን በኋላ ደግሞ ሚቹ Aቶ ይልማ Aመልካቿን ወ/ሮ ሸዋዬን Aግብተው Aጋሮ መሄዳቸውን □ንደሰሙ በፍርዱ ቤቱ Aስረድተዋል፡፡ ከዚህ በተጨማሪ ከሚች ጋር የነበረው ጋብቻ በፍቺ

ከዚህ መገንዘብ የቻልነው የAሁንዋ መልስ ሰጪ ምንም □ንኳ ከሚቹ ጋር ቀደም ብሎ የተፈፀመ ጋብቻ የነበራቸው ቢሆንም በመካከላቸው በተፈጠረ Aለመግባባት ምክንያት በነበረው ጋብቻ መቀጠል Aለመቻላቸውንና ሁለቱ በየፊናቸው የየራሳቸው ሕይወት መጀመራቸውን ነው። የAሁን መልስ ሰጪ ጋብቻው በፍቺ ምክንያት Aልፈረሰም ይባል □ንጂ ለፍርድ ቤቱ የሰጡት ማረጋገጫ ጋብቻው መፍረሱን የሚያረጋግጥ ነው። ጋብቻ የሚፈርሰው ሕጉ ባስቀመጣቸው ውሱን ምክንያት መሆኑን ይህም ፍ/ቤት ይቀበለዋል። በሌላ

በኩል ለጋብቻ መፍረስ ምክንያቶች የሆኑ ነገሮች መኖር አለመኖራቸውን የሚረጋግጠው ከንደት ነው የሚለው ጥያቄና ነጥብ በሁለቱም ተጋቢዎች ከነበረው ሁኔታ ጭምር መረዳት የሚችል ነው፡፡ ጋብቻ የሚፈርስበትን ምክንያት መፍረሱን ከማስረዳት መለየትም ያስፈልጋል፡፡ አሁን በቀረበልን ጉዳይ የመልስ ሰጪ መከራከሪያ ፍቺ መፈፀሙን አመልካች አላስረዳችም የሚል ነው፡፡ ነገር ግን የመልስ ሰጪና የሟች ግንኙነት ማንም ሌላ ማስረጃ ሊያስረዳ ከሚችለው ከሚገልፀው በላይ በመካከላቸው የነበረው የጋብቻ ግንኙት መፍረሱ ሁለቱም ሌላ

ሕይወት ጀምረው ሚቄማግባታቸውን፣ ይህንንም የአሁንዋን አመልካች ጋብቻ ረዳል፡፡ ይህ የአሁኗን መልስ ሰጪ ያውቁ በመሆኑ በተረጋገጠበት ከንደነበር ያስሁኔታ የፈፀመችውን ጋብቻ የአሁንዋን መልስ ሰጪ ቀደም መሠረት ኛ የሕግ

የፌዴራል መጀመሪያት በመ/ቁ 4796 ሚያዝያ 18 ቀን 1997 ዓ.ም. የሰጠው ውሣኔ ተሽሯል።

ወ/ሮ ሣራ ልንጋን የሚች የአቶ ይልማ ወ/ሃና ሚስት አይደለችም በማለት ወስነናል፣ ወጪና ኪሣራ ግራ ቀኙ የየራሣቸውን ይቻሉ።

የሰ/መ/ቁ. 22243

ሚያዝያ 16 ቀን 1999 ዓ.ም.

ዳኞች፡- አቶ መንበረፀሐይ ታደሰ

አቶ አሰግድ ጋሻው

አቶ መስፍን ከቁበዮናስ

ወ/ሪት ሒሩት መለሠ

አቶ ተሻገር ገ/ሥላሴ

Aመልካቾች፡- ከነ ወ/ሮ ደሐብ ስ|ድ

ተጠሪ፡- አቶ አብረሃም ካሣ

ልጅነትን ስለመካድ - *A*ባትነትን በግምት መወሰን - በማወቅ *A*ባትነት የሚረጋገጥበት መሰረት - የተሻሻለው የቤተሰብ ሕግ ቁ*/126/1/፣ 143/መ/ና/ሠ/* የፌዴራል ከፍተኛው ፍርድ ቤት የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት

ሟች አቶ ከንድሪስ አደም የተጠሪው ወላጅ አባት ናቸው ሲል የሰጠውን ውሣኔ በማፅናቱ በተቃውሞ የቀረበ አቤቱታ ነው።

ውሣኔ፡ - የፌዴራል መጀመሪያና ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጡት ውሣኔ

ተሽሯል።

1. በተሻሻለው የቤተሰብ ህግ ቁ. 143 መሠረት አባትነትን በፍርድ መንገር የሚቻለው አባት ማን ነው የሚለውን ለአባትነት መነሻ የሆኑትን በአንቀጽ 125/1/ መሠረት በህግ ግምት ማወቅ ካልተቻለ ወይም በአንቀጽ 125/2/ መሠረት አባት የተባለው ሰው ልጅነትን ሳይቀበል የቀረበ ከንደሆነ ብቻ ነው።

2. አንድ ከናት በህጋዊ ጋብቻ ውስጥ ከያለች ልጅ ከተወለደ የልጁ አባት ማን ነው የሚለው ምላሽ የሚያገኘው በተሻሻለው የቤተሰብ ሕግ ቁ. አንቀጽ

128/1/ h ና ከ A ንቀጽ 126 − 128 በተመለከቱት ድንጋጌዎች መሠረት ህግ ያስቀመጠውን ግምት መነሻ በማድረግ ነው፡፡

3. በህጉ ግምት A ባት የተባለው ሰው ህጉ ያስቀመጠውን ግምት ሊያፈርስ የሚችል ክርክር በተሻሻለው የቤተሰብ ህግ ቁ. 167 ሊያቀርበ ይችላል፡፡

የሰ/መ/ቁ. 22243
ሚያዝያ 16 ቀን 1999 ዓ.ም.

ዳኞች፡- hቶ መንበረፀሐይ ታደስ
hቶ hሰግድ ጋሻው
hቶ መስፍን □ቁበዮናስ

ወ/ሪት ሒሩት መለሠ hቶ ተሻገር ገ/ሥላሴ

hመልካቾች፡- 1. ወ/ሮ ደሐብ ሰ|ድ □
2. ወ/ሮ ሶፊያ □ንድሪስ ወ/ሮ ሦፍያ □ንድሪስ ቀረቡ፡፡
3. hቶ Oመር □ንድሪስ J

ተጠሪ፡- hቶ hብረሃም ካሣ - ቀረበ፡፡መዝገቡን መርምረን ፍረድ ሰጥተናል፡፡

ፍርድ

ለዚህ የሰበር hቤቱታ መነሻ የሆነው ውሣኔ የተሰጠው በመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ነው፡፡

የhሁን hመልካቾች በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 358 የተመለከተውን ድንጋጌ መሠረት በማድረግ ከዚህ በፊት ተጠሪው ለዚህ የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት የhቶ □ንድሪስ hደም ልጅ ነኝ በማለት ያስወሰነ መሆኑን ተረድተናል፡፡ ሆኖም hቶ □ንድሪስ hደም 1ኛ ተቃዋሚን ወ/ሮ ደሐብ ሲይድን hግብተው የኖሩ ከመሆኑ በስተቀር ሌላ ሚስትም ሆነ ልጅ የላቸውም፡፡ ስለዚህ ውሣኔው ይሻርልን የሚል hቤቱታ hቅርብዋል፡፡

የhሁን ተጠሪም በhመልካቾች በኩል የቀረበው ተቃውሞ ሕጋዊ መሠረት የለውም ውድቅ ሊደረግ ይገባል በማለት መልስ ሰጥተዋል፡፡

የመጀመሪያው ደረጃ ፍ/ቤት ተጠሪ hቶ hብርሃም ካሣ የhቶ □ንድሪስ hደም ልጅ ናቸው ወይስ hይደሉም የሚለውን ነጥብ ከግራ ቀኙ ክርክርና ማስረጃ ጋር hገናዝቦ ከተመለከተ በኋላ ሰኔ 18 ቀን 1996 ዓ.ም. በዋለው ችሎት ተጠሪ hቶ hብርሃም ካሣ በተወለዱ ጊዜ □ናታቸው □ና ሚች hቶ □ንድሪስ hደም ቀጣይነት ያለው የግብረ ሥጋ ግንኙነት ሲፈጽሙ የነበረ በመሆኑና ሚቿም ልጁን /ተጠሪን/ በማሳደግ ሂደት ሲሳተፉየነበረ ለመሆኑ በተጠሪ ማስረጃዎች የተረጋገጠ ሲሆን የhመልካቾች ማስረጃ ይህንኑ hላስተባበለም፡፡ ስለሆነም ተጠሪ በተሻሻለው የቤተሰብ ሕግ hንቀጽ 143/መ/ □ና /ሠ/ መሠረት hቶ □ንድሪስ hደም የተጠሪው የhብርሃም ካሣ ወላጅ hባት መሆናቸው የተገመተ ስለሆነ በተቃዋሚዎች hማካይነት የቀረበውን የውሣኔ ይሰረዝልን ጥያቄ ተቀባይነት የለውም በማለት ወስኗል፡፡ይህም ውሣኔ ጉድለት የሌለበት መሆኑን በመግለጽ የፌ/ከፍተኛው ፍ/ቤት በትbዛዝ መዝገቡን ዘግቶታል፡፡ የሰበር hቤቱታ የቀረበውም ይህንኑ ውሣኔ ለማስለወጥ ነው፡፡ የhቤቱታው ፍሬ ቃልም፡-

በተሻሻለው የቤተሰብ ሕግ hዋጅ ቁጥር 213/92 hንቀጽ 126/1/ በጋብቻ ውስጥ የተፀነሰ ወይም የተወለደ ልጅ hባቱ ነው የሚባለው ባልየው ነው ተብሎ የተደነገገውን በመተው በhንድ ወንድና በhንዲት ሴት መካከል የነበረው ጋብቻ ሳይፈርስ ከሌላ ጋር ወዳጅነት በመፍጠር ልጅ ወልጃለሁ የሚለውን ተቀብለው የሥር ፍ/ቤት ውሣኔ መስጠታቸው የሕግ ስህተትን ያስከተለ ነው፡፡ ለዚሁ ሕግ hንቀጽ 143/መ/ □ና /ሠ/ መሠረት ፍ/ቤት hባትነትን በግምት ሊወስን የሚቻለው ከዚሁ ድንጋጌ ከፍ ብለው በተመለከቱት ድንጋጌዎች መሠረት የልጅ hባት ያልታወቀ ወይም የተካዳ ሲሆን ብቻ መሆኑ □ የታወቀ ይህ ሁሉ ታልፎ የተሰጠው ውሣኔ የቤተሰብን ሕግ የተከተለ hይደለም የሚል ነው፡፡

ተጠሪም በበኩሉ የተጠሪ □ናት ባል ነበራቸው በሚል በhመልካቾች በኩል የቀረበ ክርክር የለም፤ በተጠሪ □ናት □ና በhቶ ካሣ መካከል ጋብቻ ነበረ □ንኳ ቢባል ለረጅም ጊዜ ተለያይተው መተማመንና መረዳዳት በጠፋበት ሁኔታ

ትዳር/ጋብቻ hለ ማለት hይቻልም፡፡ ትዳር hለ የሚለውን መነሻ

በማድረግ የሕግግምት የሚወሰድ ከሆነ የተፈጥሮ hባትነት

የሚያሰጥ ነው፡፡ ስለሆነም ትዳር hለ

ቢባል □ንኳን የተለያዩት ለረዥም ዓመት በመሆኑ ግላዊ ግንኙነቱ የጠፋ በመሆኑ ፍ/ቤቱ የቤተሰብ ሕጉን ዓላማ በተቃረነ መልኩ ሕጉ መተርጎም ይገባዋል የሚለው ክርክር ተቀባይነት የለውም የሚል ነው፡፡

□ኛም ጉዳዩን hግባብነት ካለው ሕግ ጋር hገናዝበን ተመልክተናል፡፡

በዚህ ጉዳይ hከራካሪው ነጥብ ተጠሪ የሟች የhቶ □ንድሪስ hደም ልጅ መሆኑን ስለhባትነት ማወቅ /Ascertainment of paternity/ ሕጉ በደነገገው

መሠረት hስረድቷል ወይስ hላስረዳም? የሚለው ነው፡፡

ይህንን ጭብጥ hስመልከቶ የመጀመሪያው ደረጃ ፍ/ቤት

በሰጠው ውሣኔ

መሠረት ያደረገው በተሻሻለው የቤተሰብ ሕግ hዋጅ ቁጥር 213/92 በhንቀጽ 125/3/ hና 143 /መ/ □ና /ሠ/ የተመለከቱትን ድንጋጌዎች □ንደሆነ ከመዝገቡ ግልባጭ ተረድተናል፡፡

ሆኖም በዚሁ ሕግ በhንቀጽ 143 መሠረት hባትነትን በፍርድ መንገር የሚቻለው hባት ማነው? የሚለውን በሚመለከት ለhባትነት ማወቅ መነሻ የሆኑትን በhንቀጽ 125/1/ መሠረት በሕግ ግምት hባትነትን ማወቅ ካልተቻለ ወይም በhንቀጽ 125/2/ መሠረት hባት የተባለው ሰው ልጅነት ሳይቀበል የቀረበ □ንደሆነ ብቻ ነው፡፡ ከዚህ በላይ በተመለከቱት ድንጋጌዎች መሠረት የልጁ hባት ያልታወቀ □ንደሆነ ከዚህ በታች የተመለከቱት ሁኔታዎች ሲሟሉ hባትነት በፍርዱ ውሣኔ ሊታወቅ ይችላል በሚል በhንቀጽ 143 ተደንግጓል፡፡ ከhንቀጽ 143 በላይ ያሉት ድንጋጌዎች ደግሞ በሕግ ግምት ወይም በማወቅ /Acknowledgment/ መሠረት hባትነት የሚረጋገጥበትን መንገድ የሚዘረዝሩ

ናቸው፡፡ ይህም የሚያሳየው በhንቀጽ 125/1/ hባትነት በሕግ ግምት ሊታወቅ ከቻለ ወይም 125/2/ መሠረት በማወቅ ከተረጋገጠ ይህንን hልፎ hባትነትን በፍርድ መንገር /Ascertainment of [paternity by Judicial Declaration/ የማይቻል መሆኑን የሚያስገነዝብ ነው፡፡

hሁን በተያዘው ጉዳይ ተጠሪ የተፀነሰው ወይም የተወለደው የተጠሪ □ናት ከሌላ ሰው ጋር በሕግ ፀንቶ በቆየ ጋብቻ ተሳስራ በነበረበት ጊዜ የነበረ ስለመሆኑ □ራሳቸው የተጠሪ የሰው ማስረጃዎች ያረጋገጡት ጉዳይ ነው፡፡ ይህንን በማስመልከት የሰጡትን hግባብነት ያለውን ቃል ለመጥቀስ ያሕልም የተጠሪ □ናት ከ1960 ዓ.ም. ጀምሮ ባል hግብተው ይኖሩ ነበረ፡፡ ባልየው በሥራ ምክንያት ወደ ክ/ሀገር በሄደበት ጊዜ ከሚች ከ□ንዱሪስ hደም ጋር የግብረ ሥጋ ግንኙነት መፍጠራቸውን □ናውቃለን፡፡ በዚህም ግንኙነት ሳቢያ ተጠሪ በ1972 ዓ.ም. ተወለደ፡፡ በ1975 ዓ.ም. የተጠሪ □ናት ባል ከሄደበት የሥራ ቦታ ተመልሰው ከተጠሪ □ናት ጋር መኖር ቀጠሉ፡፡ ድሮውንም ቢሆን hልተፋቱም ነበር፡፡ ተጠሪም የሚጠራው በዚሁ ሰው በባልየው ስም ነው የሚለው ይገኝበታል፡፡

□ነዚህ ፍሬ ነገሮች □ስከተረጋገጡ ድረስ የተጠሪ hባት ማን የሚለውንጥያቄ ምላሽ የሚያገኘው በhዋጅ ቁጥር 213/92 በhንቀጽ 128/1/ □ና ከhንቀጽ 126-128 በተመለከቱት ድንጋጌዎች መሠረት ሕግ ያስቀመጠውን ግምት መነሻ በማድረግ ይሆናል፡፡ በዚህም መሠረት የተጠሪ hባት የተጠሪን □ናት hግብተው የነበሩት የተጠሪ □ናት ባል □ንጂ ሚች hቶ □ንድሪስ hደም ሊሆኑ hይችሉም፡፡

በሕጉ ግምት hባት የተባለው ሰው በበኩሉ ሕግ ያስቀመጠውን ግምት ሊያፈርስ የሚችል ክርክር በማቅረብ በዚሁ hዋጅ hንቀጽ 167 □ና ተከታይድንጋጌዎች መሠረት በማድረግ ልጁን የካዱ መሆኑን መነሻ በማድረግ የቀረበ ክርክርም hልተገኘም፡፡

በዚህ ሁሉ ምክንያት የመጀመሪያው ደረጃ ፍ/ቤት በግራ ቀኙ ክርክር hግባብነት የሌላቸውን በhንቀጽ 143/መ/ □ና /ሠ/ የተመለከቱትን ድንጋጌዎች መሠረት በማድረግ ውሣኔ መስጠቱ የሕግ ስህተት መፈፀሙን hረጋግጠናል፡፡

<u>ውሣኔ</u>

1. የመጀመሪያው ደረጃ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 3753 በ18/10/96 የሰጠው ውሣኔ □ና የፌ/ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ቁ 33498 በ25/01/98 የሰጠው ት□ዛዝ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ 348/1/ ተሽሯል፡፡
2. ሚች □ንድሪስ hደም የተጠሪ የhብርሃም ለማ hባት መሆናቸው hልተረጋገም በማለት ወስነናል፡፡

ይህ የሰበር ክርክር ላስከተለው ኪሣራና ወጭ ግራ ቀኙ የየራሣቸውን ይቻሉብለናል፡፡ መዝገቡ ተዘግቷል፡፡

¡\iZ M/e. 17058
Mµióp 25/1999

ªƒu:- „q M}iUÍH¦ o¨\
' Ö^H Zg{C
' „k©Gf¬Z MHM¬
' M^Ö} -ei§|^
' ma´Z ´/SF\ö

„MG‰u:- „q „}i_ /´kZ„öG
MG^ \Á:- „q MR¦ Mˆù}}

ውርስ - ኑዛዜ - የኑዛዜ መፅደቅ
የሚያስከትለው ውጤት - የወራሽነት የምስክር ወረቀት ውሣኔ ስላለመሆኑ - የፍ/ብ/ህ/ቁ/ *881፣ 884፣ 892፣ 996 – 1000፣ የፍ/ብ/ሥ/ሥ/ህ/ቁ.5*

የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት የወራሽነት ምስክር ወረቀት መስጠት በhንድ የውርስ ጉዳይ የመጨረሻ ውሳኔ ንደተሰጠ hያስቆጥርም በሚል የፌዴራል ከፍተኛው ፍርድ ቤት ግራ ቀኙን hከራክሮ ንዲወስን በመወሰኑ በተቃውሞየቀረበ hቤቱታ ነው፡፡

ውሣኔ፡ - የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰጠው ውሣኔ ፀንቷል፡፡

1. የትኛውም የኑዛዜ hይነት በህግ ፊት የፀና ንዲሆን ፍርድ ቤት መጽደቅ hያስፈልገውም፡፡
2. ኑዛዜ ህጋዊ ነው መባሉ ሌሎች ሰዎች በሰነዱ ላይ ተቃውሞ ካላቸው ጉዳዩ በዳኝነት መታየትን የሚከለክል hይደለም፡፡
3. በመሠረቱ ፍርድ ቤቶች ኑዛዜ ይጽደቅልኝ በማለት የሚቀርብላቸውን ጥያቄ የሚያስተናግዱበት ምክንያት መኖር የለበትም፡፡4. ፍርድ ቤቶች የወራሽነት ምስክር ወረቀት የሚሰጡት ጥያቄ ያቀረበው ወገን

hለኝ የሚለውን ማስረጃ ንዲያቀርብ ካደረጉ በኋላ ንጂ በጉዳዩ ላይየፍትሐብሔር ሥነ ሥርhት ህግ በሚያዘው መሠረት ከሌሎች ሰዎች ጋር ሙግት ንዲገጥም በማድረግ hይደለም፡፡

¡\iZ M/e.
17058 Mµióp 25/1999
ªƒu:- „q M}iUÍH¦ o¨\
' Ö^H □Zg{C
' „k©Gf¬Z MHM¬
' M^Ö} –ei§|^
' ma´Z ´/SF\ö

„MG‰u:- „q „}i_ □/´kZ„öG ¸if ¡`ºF „\Ô dUi
MG^ \Á:- „q MR¦ M^ù}} - ¸if i¡{ ´kY µZ dUi::

i˜óC Mš´k ¡dUiG}} ´ðª¦ MZOU} dºEù ¤E□ð} ÖZ¬ \ºm|G:: **<u>Ö Z ¬</u>**

i˜óC Mš´k ¡dUi□ð Mð¶p ¡□ðZ^ K¶ ¬}µ´ö"u „mUè´O| „ÑÎÍO} ¡NôMEˆp {□ð:: EŠZŠV M}^„ö ¡D{□ð} Š^ ¡MQUm□ð ¡„Að} MG^ \3/4 \óD{ð ¡Š\ð ÖY ARk ¡„jmø kr□ □Xb †{ö iMD{ö ¡„Að} „MG‰u ¡„jmø} }kUp i†¯ ¦› ^ENô´, †}ªó¤^UŠi, ¦□\}G, ¡NôG {□ð:: ¡„Að} „MG‰u EŠ\ð jdUi□ð MG^ ¡MG^ \3/4 „jp {ðTM˜ö Mm′r□ð}@ i˜óAð {ðTM˜ö E„Að{ð MG^ \3/4 ¡m\¸□ð kZ B¤ `óC (20,000) kt MD{ð}@ ¦Œ□ð {ðTM˜ö i‡[Nô¤ ŠGF′õ M}¶Sp iIU| ›} i„ªF Ö/iöp ¡Í¨d MD{ð} MG^ \3/4 i˜óAð Bô¨p mf′Nô D~ „EMgUið iM¶EÏ MG^ „dUi::

´ðª¢} ¡¤˜□ð Õ«XG ˆÖm□ Ö/iöp {ðTM˜ö□ð i„-F □Uª Ö/iöp ¡Í¨d MD{ð ^EmUµ´¸ - ˆRb ¡Nô¤dZi□ð º¤dø ‰E MgUk ¡{iUip {ðTM˜ö□ð} jÍ¨d□ð Ö/iöp {□ð@ iNEp ˆRb N¶□p ¡NôuE□ð i{ðTM˜ö□ð †}ৡ¤´, ¡m□\{ip} kZ 20,000 (B¤ `óC kZ) it {□ð \óG □\{:: ˆÖm□□ð Ö/iöp †˜óC M¨O¨Nô¤ F¦ Eó¨Z^ ¡tE□ð {ðTM˜ö□ð iÖZ¬ iöp MË¨e| iEöF □ðR{ö „EMaV} OŠ} ¤p iN¬U¶ {□ð::

i˜óC □ðR{ö gZ ¡m\□□ð ¡„Að} MG^ \3/4 ¦¶j□ò} EÕ«XG ¸gF¦ ÖZ¬ iöp iNgUið „MG‰u MG^ †}ªó\ºip ˆm¨U´ip iíE□ð R{ö□ð i¸gF¦ ÖZ¬ iön mbåG:: ¡Õ«XG ¸gF¦ Ö/iöp ¡ˆÖm□□ð} □ðR{ö ¡aU□ð ¡„Að} MG^ \3/4 E„-F □Uª Ö/iöp ¤dUi□ð} º¤dø MQUp iN¬U¶ ¡□Xb{p ¡O^ŠZ □Udp M^¸n i´ðª¢ F¦ □ðR{ö †}¨\¸ ¡Nô¤^hºU□ð „¦¨EO@ ¡□Xb{p ¡O^ŠZ □Udp †}¨N}□□ðO EöF N^U° ¡Nôo¦ †}°õ i{ðTM˜ö□ð F¦ EöF ŠZŠZ †}ª¦¨U¶ ¡NôˆEŠG „¦¨EO ¡NôEð| EöEùuO mèª, OŠ}¤qu iM^¸p {□ð:: ÖZ¬ iön ¡□Xb{p ¡O^ŠZ □Udp M´□p EöF ¡□ðZ^ Akp ¦´j□G ¡NôG \□ð º¤dø Eó¤^dZ „¦´j□ðO iNEp ¡ˆÖm□□ð} ÖZ¬ iöp □ðR{ö b[ˆÖm□□ð ÖZ¬ iöp i¶X d□ò ¡dUi□ð} ŠZŠZ MZO[¡M\E□ð} □ðR{ö ¦^º iNEp ´ðª¢} □¨ ˆÖm□ Ö/iöp ME\□ð::

¡\iZ „iöno ¡dUi□ð ¦C} □ðR{ö iMf□O {□ð:: ¡„MG‰u ¡\iZ „iöno 1□ m¸W i{ðTM˜ö □Xb D~ †¤E ¡¸gF¦ Ö/iöp ¤E{ðTM˜ö □Xb †}¨D{ „¬Z´ù ¡□ðZ^ Akp ¡M¸¡g Mkp „E□ð - ¤E□ð ¤E„¶jk {□ð:: 2□ m¸W {ðTM˜ö \óÑ^ ¡{iV iMD|r□ð †}¨K´ð i{ðTM˜ö□ð F¦ ¤Fr□ð} mf□ðP i15 d} □ðº ¤F\Mð iMD|r□ð ¸gF¦ Ö/iön ˆm\¸□ð ¡Mf□Nô¤ ´ó˜ö □ð3/4 ¡dUi□ð „iöno MdiEð ^Cmp {□ð ¡NôG {□ð::

MG^ \3/4 idUi□ð ¡\iZ „iöno F¦ ¡ËHðÖ MG^ „gZjüG:: ′|□ð| M^X^W¤"s@

1. ¡\iZ „iöno□ð ¡M1/4Ua □ðR{ö jFUÑip ´ðª¦ ¡dUi iMD{ð E\iZ EódZk „¦´j□ðO@
2. ´ðª¢ EˆÖm□ Ö/iöp †}ªóME^ iM□\{ð iAðEn Ö/iöqu †}ªódºG M¨U´ð „¶jk „¦¨EO::
3. ¸gF¦ Ö/iön ´ðª¢ †}¨´| o¦q †}ªó□\} □¨ ˆÖm□ Ö/iöp MME\ð „¶jk {□ð::

¡NôEð |r□ð:: „MG‰s ¡MG^ MG^ „gZi□ð ˆMš´ið µZ m¤¦TMüG:: ´ðª¢ ¡¤˜□ð ¦C ¡\iZ uEùp i˜óC Mš´k ¡dUi□ð} ´ðª¦ mMGŠmýG EŠZŠV „□]\} dºEù ¡mMEˆnp} º¤dø"u MME^ m´ió D~ „¶‚qoG::

(1) ¡{ðTM˜ö MË¨g ¡Nô¤^ˆpE□ð Kµ′õ □ð¸öp O}¬ {□ð?
(2) ¡□Xb{p ¡O^ŠZ □Udp □ðR{ö ÖZ¬ {□ð □¦^ „¦¨EO?

¡ˆÖm□□ð Ö/iöp i¶X d□ò ¡m{\ðp} iZ‰o ŠZŠ[u „GmMEˆmO E˜óC OŠ}¤p ¡D{□ð ¡dUiðp ŠZŠ[u Mo¡p ¤Ejr□ð {ðTM˜ö□ð} jÍ¨d□ð i„-F □Uª Ö/iöp iNô´□□ð Mš´k {□ð iNEp {□ð:: ¦C ¡ÖZ¬ iön „‰B÷¬ ¡{ðTM˜ö MË¨g pZ

´ðO O}¬{□ð ¡NôE□ð º¤dø †}ªó{R ^ENô¤¨Z¶ ¦C}

MMGˆn „^ÑF´ó {□ð::

93

94

iMQUn {ðTM˜ö „}¬ \□ð EóÑËNr□ð ˆNôuEð Kµ□ð¤} m¶jXp (Juridical acts) M‰ˆG „}© {□ð N}O \□ð iK¦□n †¤E ˆCGÑn iíF }kUn}O D{ EöEùu K¶ i{ðTM˜ö †}ªóˆ|□{ð ¡NôÑgªr□ð} m¶jXp iN^MGˆp ÖF´ùn}| Ñf©} ¡Nô´GÏip Kµ′õ \{© {□ð:: {ðTM˜ö iK¶ Óp ¡Í| ¡NôD{□ð K´ð ¤\ÑXr□ð} MEˆó¤“u „NþGq \ó´, {□ð:: {ðTM˜ö ¡Nô\ºip SZ•p †}¨{ðTM˜ö□ð •¦{p ¡mE¤¡ ióD}O ¡p□□ðO ¡{ðTM˜ö •¦{p iK¶ Óp ¡Í| †}ªóD} iÖZ¬ iöp MË¨g „¤^ÑG´□ðO:: ¶GË {ðTM˜ö iK¶ Óp ¡Í| †}ªóD} MNþFp ¡Nô´jr□ð M^ÑZqu iK´ð „}dÏ 881 mdO¸′G@ ˆ{˜óC M‰ˆG iÖZ¬ iöp dZI MË¨g ¡NôG MEˆó¤ „¦´,ipO:: iMD{ðO ¶GË {ðTM˜ö im¸d\□ð „}dË ¤Eðp} M^ÑZqu †^ˆ„NþF ¬U^ iÖZ¬ iöp m1/4NW iðXˆö| □ðR{ö R¤^ÑG´□ð iK¶ mÑÎNô{p| mdj¦{p ¤E□ð {□ð:: im|TMœñ ¡†2 ËHðÖ ¡Nô¨U¶ {ðTM˜ö („}dË 884) iN^MGˆp ‰Eðp ¬}µ´ö“u MMGˆp ¡NôtE□ðO EÖZ¬ iöp dZI □ðR{ö M\¸p ˆ{ðTM˜ö□ð mdj¦{p µZ m¤¤□{p ¤E□ð ´ðª¦ „EMD{ð {□ð:: im|TMœñ ¡†2 ËHðÖ ¡Nô¨U¶ {ðTM˜ö i7

•Mp □ðº ÖZ¬ iön □¦O „′′¦ ˜}¬ MdMº ‰GmdM¸ð ÑXb {□ð ¡NôE□ðO ióD} ˆ{ðTM˜ö □ð¬g MD} (Lapse of wills) µZ ¡m¤¤˜ {□ð:: Mˆ|□}O ¤Eip m|TM□ iK¦□p †¤E {□ð:: ¡fG {ðTM˜ö□ðO ¡mE¡ „¦¨EO „}dË 892 iMD{ðO ¡p□□ðO ¡{ðTM˜ö •¦{p ióD} iK¶ ¡Í| †}ªóD{| mÑÎNô{p †}ªó~U□ð i¡p□□ðO ÖZ¬ iöp dZI MË¨g „^ÑF´ó „¦¨EO:: {ðTM˜ö K¶ ¤^dM1r□ð} EöEùu M^ÑZqu †^ˆ „NþF ¬U^ iÖZ¬ iöp MË|p „EMË|n ¡Nô1/4OZEpO ¡Nôd}^ipO ´ðª¦ ¡EO:: □ðEùu ¡ÖZ¬ iöp □ðR{ö R¤^ÑGµ□ð im′′¥u M‰ˆG K¶ ¡MD|r□ð} ¤CG {ðTM˜öO K´ð ¤^dM1r□ð} M^ÑZqu †^‰NþF ¬U^ iÖZ¬ iöp MË¨g R¤^ÑG´□ð m|TMœñ ˆPmip d} „}^q Kµ′õ „^´ª2{p ¤E□ð {□ð:: {ðTM˜ö□ð Kµ′õ {□ð MjEð EöEùu \“u i\{© F¦ mf□ðP ‰Fr□ð ´ðª¢ iª,{p Mo¡p} ¡NôˆEŠG „¦¨EO D~O ¡˜óC •¦{p ´ðª¦ ¡Nôo¡□ð {ðTM˜ö□ð mdj¦{p ¡E□ðO ¡NôG □´} \ódZk †}°õ jE´ðª¢ iEöEip „}¬ \□ð {ðTM˜ö□ð} „Í¨gˆð iNôE□ð ¡m|¸G Bô¨p „¦¨EO:: iMD{ðO ÖZ¬ iöqu iMQUn {ðTM˜ö ¦Ë¨gG, iNEp ¡NôdZkFr□ð} º¤dø ¡Nô¤^m|¶©ip OŠ}¤p M~Z ¡EipO:: iK¶ x¦G ¤Em1/4NW Mª□p ¡Í|□ð} \{¬ „Ë}tEAð kEù □ðR{ö M^¸p pZ´ðO ¡N¦\º „F^ÑF´ó Bô¨p {□ð:: ¦C Bô¨p „F^ÑF´ó ˆMD{ðO ja´Z ¡EöEùu} Mkp Eó´ùª iNôuG M}´¬O SX F¦ Eó□ðG „¦´j□ðO:: i{ðTM˜ö□ð F¦ º¤dø ¤E□ð □´} ¡{ðTM˜ö m¸fNô {, ¡NôE□ð} □´} ¡K´ð} SZ•p iMˆmG EóP¶m□ð ¦uFG:: {ðTM˜ö ¡NÍ¨g „F^ÑF´ó Bô¨p ¦C} MQUo′õ Mkp ¡Nô}¬ MD} „¦ ´j□ðO:: ¡{ðTM˜ö ¦Ë¨gG, º¤dø ¡NôdZi□ð mE¦m□ð io□e MG^ \ 3/4“u F¦ „¦¨EO:: ÖZ¬O D{ □ðR{ö ¡Nô\¸□ðO iN}O mE¦q iNôo□g \□ð F¦ „¦¨EO:: iMD{ðO ¡ˆÖm□□ð ÖZ¬ iöp †}ªmm□ð ¡{ðTM˜ö□ð ¦Ë¨gG, „iöno iN^MGˆp iµ˜ö1 ºW †}‰ü} m¨Z´ù ióD} {ðTM˜ö□ð ¡N}} Mkp †}¨Nô{‰ d¬P ^EN¦o□g N}□□ðO \□ð ¡µ˜ö1□ð ºW MQUp iN¬U¶ „Gm^X^ZŠO mkEù {ðTM˜ö□ð} „^MGŠq EöF º¤dø ˆN}Rp Eóˆ EˆG „¦´j□ðO:: iS{ SZ•p K´ðO ióD} „}¬ \□ð ¬µNô Š^ ˆN}Rp ¡NôˆEŠE□ð i„}dÏ 5 MQUp mNþµvs d¬M□ð

¡m^X^Vip| ¡mRmÒip ▯¦O †}¨m^X^Vip ¡Nô¤^hºXr▯ð Bô℞p ^{iU {▯ð ^F¦ †}¨mME^m▯ð ¡{ðTM˜ö ¦Ë|G, º¤dø iMQUn E „MG‰s O}O m1/4NW MÖpB÷ (relief) ¡N¦\º iMD{ð ÖZ¬ iöqu Eó¤^m|¶©p ¡N¦´j MD{ð †}¨m¸id D~ i„}¬ ▯¦O EöF OŠ}¤p ¡NÏ|p ▯ðR{ö m\ºmýG:: iójG †}‰ü iŠZŠV ¤G{iV \ "u} iS{ SZ•p K´ð „}dË 5 MQUp EöF Š^ †}ª¤dZið Eó¤¶ªr▯ð „¦´jO:: ሰ{ðTM˜ö ¦Ë¨gG, Š\ð m^X‰W ^FG{iV (named defendants) ¡m\¸▯ð} ▯ðR{ö i¦¶j, †}ªó¤bVO „¦¸igjr▯ðO::

dºEù ¡O}ME^m▯ð ¡▯Xb{p ¡O^ŠZ ▯Udp ¤E▯ð} Kµ′õ ▯ð¸öp {▯ð:: ¡▯Xb{p ¡O^ŠZ ▯Udp ¡ÖpHkHöZ K´ð} ¡▯ðZ^ K¶ ¬}µ´ö"u iM^mG ¡Nô\º ¡O^ŠZ ▯Udp {▯ð („}dË 996-1002) „}dË 996(1) ▯Xb ¡D{▯ð \▯ð ENþs ▯Xb MD{ð| ^▯ðZ\ð F¦ ¡Nô¤´▯▯ð} ¬Za ¡¤ME^p ¡▯Xb{p ¡O^ŠZ ▯Udp †}ªó\¸ðp ªƒu} EM¸¡g ¦uFG iNEp ¦¨{¶µG:: 997(1) ¨¶P ¡O^ŠZ ▯Udn †^^m\U^˜ ¬U^ ▯X`ð imjE▯ð ¡O^ŠZ ▯Udp †}¨m´E¸▯ð ▯Xb †}¨D{ ¦´MoG iNEp ¦¨{¶µG:: ^{˜óC ¬}µ´ö"u EM´}˜k ¡NôtE▯ð ¡▯Xb{p ¡O^ŠZ ▯Udp „}¬ \▯ð ▯Xb D~ ¡M´Mp} Að{öo †}ªóÑ¸ZEp ¡Nô¤¨Z¶ {▯ð:: ^ሰMðO i¶GË †}¨Nôo¡▯ð ¦C \{¬ „}¬ \▯ð i\{© im¸d\▯ð M¸} ▯Xb{n} ¡Nô¤^Uª \ZmõÓ^öp {▯ð:: ¦C} \ZmõÓ^öp EN¶ሻp ¡ÖZ¬

iöp p†TMš ¡Nôa ióD}O M1/4Ua F¦ ¡Nô\¸▯ð \{¬ ¶} „}¬} Að{öo ¡Nô¤^Uª N^U° {▯ð:: ^„}dÏ 996 (2) EM´}˜k †}¨NôtE▯ðO ¦C \ZmõÓ^öp ¡Nô\¸▯ð º¤dø ¤dUi▯ð ▯´} „E, ¡NôE▯ð} N^U° †}ªó¤dZk ‰¨U´ð iíF †}°õ i´ðª¢ F¦ ¡ÖpHkHöZ S{ SZ•p K¶ iNô¤˜▯ð MQUp ^EöEùu \"u µZ Mð¶p †}ªó´ºO iN¬U¶ „¦¨EO:: ¡▯ðZ^ \ZmõÓ^öp „}¬ \▯ð ¡X\ð ▯Xb{p EN^Uªp ¡Nô▯^¨▯ð N^U° †}°õ EöEùu ▯Xcu „EM~Xr▯ð} ¡Nô¤R¦ \{¬ „¦¨EO {ðTM˜ö iNô~Zip ´ó˜ö imE¦ i{ðTM˜ö▯ð ¡m¸d\▯ð iZ‰o m¸fNô"u Eó~V ^ENôuEð ¡\ZmõÓ^ön Að{öoO ^˜óC „}ÎZ MMZMZ ¦~ZioG:: {ðTM˜ö▯ð ¸gFF {ðTM˜ö ▯¦O G¢ {ðTM˜ö EóD} ¦uFG:: {ðTM˜ö▯ð ¸gFF {ðTM˜ö ^D{ ¡▯ðZ\ð \ZmõÓ^öp M~Z kt▯ð} AðEð}O }kUp ¸gGEù †}ªó▯^¬ ¡Nô¤¨Z´▯ð EóD} „¦uGO:: ¡▯ðZ^ \ZmõÓ^öp ~UO „G~UO ¡¸gFF {ðTM˜ö ▯ð¸öp ¡Nôo¡▯ð „¶jk{p ‰Fr▯ð ¡▯ðZ^ K¶ ¬}µ´ö"u „}ÎZ {▯ð:: E\ZmõÓ^ön M{a iD{▯ð {ðTM˜ö F¦ ¡m¸d\ð EöEùu \"u ¤Eð †}¨D{O ¡\ZmõÓ^ön M\¸p †{\ð} ¡Nô{‰ EóD} „¦uGO:: i▯ðZ\ð m{dE ¡mjEð \▯ð ‰E EöF ^»o ¡m\¸▯ð \▯ð ‰E ▯¦O i{ðTM˜ö▯ð ▯ðº iEöF ´ðª¦ F¦ ¡m\¸ EöF p†TMš ‰E E„}© \▯ð

¡m\¸ð ¡{ðTM˜ö \ZmõÓˆöp †{˜óC EöEùu \"u {ðTM˜öð} „^MGŠq º¤dø †}ª¤{\ð Eó¤¨Zµrð „¦uGO:: ˆF¦ †}¨m¸d\ð {ðTM˜ö i„}¬ \ð ¸¤dõ{p Í| iójGO ¦Œð ¡MË|p º¤dø EöEùu i{ðTM˜öð ºgO ¡Nô¤´ò ¦O i{ðTM˜öð ºgNrð ¡m{‰ \"u i˜óC {ðTM˜ö F¦ ¤Frð} ŠZŠZ Eó¤dZið EóÑd¬Frð ¦´jG:: i„¸fF¦ „{µ´Z ¡Xb{p \ZmõÓˆöp i\ZmõÓˆön F¦ ¡m´EÍð} ÖY {´Z iNôMEˆp ¡Xb{p ¶Op ¡NôÑºZ N^U° ˆMD} „G× †}¨EöEùu iÖZ¬ iöp †}¨Nô\¸ð ÖZ-u Eó\© „¦´jðO:: ¡Xb{p \ZmõÓˆöp †^‰Gm\U˜ ¬U^ ¡Xb{p ¶Op †}¨NôÑºZ \ZmõÓˆön M\Uš ¡NôuEð iÖ/iöp MD{ð iÖpHkHöZ K¶ eºZ 998 m¨}¶èG:: D~O ¡Xb{p ¡O^ŠZ{p Udp EN\Uš ¡Nô¨U¶ º¤dø {ðTM˜öð} iMfO ˆNôdZk º¤dø µZ „}¬ m¨Z´ù

Eó\¬ „¦´jðO:: {ðTM˜ö MfO ¡¶¬ ¡Xb{p \ZmõÓˆöp MQUš„¤^ˆpGO:: ¡Xb{p

O^ŠZ Udp M\Uš ¡Nô¤^ˆpGO ióD} {ðTM˜öð} iEöF

OŠ}¤p MfO ¡NôÑG¶ \ð ¡¶¬ ¡Xb{p \ZmõÓˆöp i\¸ð ÖZ¬ iöp †}ªódZk M´¨© „¶jk „¦¨EO::

EN¸fEG E¸gF¦ Ö/iöp ¡{ðTM˜ö MË|n} iN^MGˆp ¡ሚdZu Š_u ¡K¶ MQUp ¡EöFrð MD{ð} ¡ðZ^ \ZmõÓˆöp N^U° MD{ð} iNmp ¡ˆÖmð} ÖZ¬ ðR{ö MaV MQUo′õ ¡K¶ ^Cmp MSXn} ¡Nô¤MEŠp „¦¨EO:: ¦Ge}O ˆÖmð ÖZ¬iöp ¡dUiEp} {ðTM˜ö iN^MGˆp iZ‰o ŠZŠ[u dZiðEp †¤E {ðTM˜öð iEöF ÖZ¬ iöp ¡Í| ^ED{ ŠZŠ[s} EN¡p „GuGO NEn „¶jk „G{iUO:: ˆÖmð ÖZ¬ iöp ¡dUið {ðTM˜ö ¡Nþs „¦¨EO@ {ðTM˜öð „Í¨d ¡m¡Eð Ö/iöp ´ðª¢} EN¡p SG1} „G{iUðO@

¡m¡Eo \{¬ ¡ÖpHkHöZ K¶ eºZ 881} ¡Nô¤NpF „¦ EO ¡NọẸọ

ió dZiðipO †{˜óC {ºlu M{Rp ¦uEð ¡{iUð {ðTM˜öð} jÍ|ð dZið iódD} {iU iNEp „G×Fr′G:: ˆF¦ im´EÍð OŠ}¤p ¦C ¡ÖZ¬ „‰B÷¬ pŠŠG „¦¨EO:: ¸gF¦ Ö/iön ˆÖmð ÖZ¬ iöp i{˜óC| iSZ mˆRb iNô{\ð {ºlu F¦ ¡M\Eð} †}ªó^} Mš´ið} iÖpHkHöZ S{ SZ•p eºZ 341(1) MQUp MME\ð „¶jk {ð::

ðR{ö

(1) Õ«XG ¸gF¦ Ö/iöp \{ö 17 d} 1996 iÖ/¦¶j, Mš´k eºZ 13988 ¡\¸ð ðR{ö Í}mýG:: ¦ÎÖ::

(2) 3/4| ˆóRX ¶X dò ¤¡XRrð} ¦tEð:::

የሰ/መ/ቁ. 22712

ሚያዚያ 9 ቀን 1999 ዓ.ም

ዳኞች፡- አቶ መንበረፀሐይ ታደሠ

አቶ ፍስሐ ወርቅነህ

አቶ መስፍን ዕቁበዮናስ

አቶ አሰግድ ጋሻው

ወ/ት ሂሩት መለሠ

አመልካች፡- አቶ እንዳሻው በቀለ

ተጠሪ፡- እነ ወ/ት አይናለም ያለው

ውርስ - ኑዛዜ - የኑዛዜ *አ*ፃፃፍ ስር*አ*ት - የፍ/ብ/ህ/ቁ/ *881*፣

የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት የፌዴራል ከፍተኛው ፍርድ ቤት ሚች አቶ በቀለ

ወልዴ የሰጡት ኑዛዜ ከተፃፈ በኋላ መነበቡን ስለማይገልጽ ፈራሽ ነው ብሎ

የሰጠውን ውሣኔ በማፅናቱ በተቃውሞ የቀረበ አቤቱታ ነው።

ውሣኔ፡ - የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰጠው ውሣኔ ተሽሯል።

---

1. የኑዛዜ ስነ ስር አት ጥብቅ መሆን ዋና አላማ ኑዛዜ የሚች ፍላጐት በትክክል የሚገልጽ መሆኑን ለማረጋገጥ ነው።

2. ስነዶች ፎርማሊቲውን ያሟሉ እንደሆነ መመርመር የሚገባቸው ከዚህ አላማ አንፃር ነው።

3. የኑዛዜ እያንዳንዱ መስፈርት መሟላት መመዘን የሚገባው የኑዛዜውን አጠቃላይ ሁኔታ በመመልከትና ተናዛዥም ሆነ ምስክሮች /እማኞች/ በኑዛዜው ባሰፈሩት ቃላትና ሃረጎች ሊሰጡ የሚችለውን ትርጉም ግምት ውስጥ በማስገባት ነው።

የሰ/መ/ቁ. 22712

ሚያዚያ 9 ቀን 1999 ዓ.ም

ዳኞች፡- መንበረፀሐይ ታደሠ

ፍስሐ ወርቅነህ

መስፍን Eቁበዮናስ

Aሰግድ ጋሻው

ሂሩት መለሠ

Aመልካች፡- Aቶ □ንዳሻው በቀለ - ጠበቃ Aሰፋ ዝቅAርጋቸው ቀረቡ፡፡

መልስ ሰጭ፡- 1. ወ/ት Aይናለም ያለው - Aልቀረበችም፡፡

2. ወ/ት የሺሀረግ ሺመልስ - ቀርባለች

ፍ ር ድ

በዚህ መዝገብ የቀረበልን ጉዳይ የኑዛዜ Aፃፃፍ ሥርዓትን የሚመለከት ነው፡፡ ለዚሁ የሰበር Aቤቱታ ምክንያት የሆነው የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት ሟች Aቶ በቀለ ወልዴ የሰጡት ኑዛዜ የፍትሐብሔር ሕግ ቁጥር 881 በሚያዘው መሠረት ኑዛዜው ከተፃፈ በኋላ መነበቡን ስለማይገልፅ ኑዛዜው ፈራሽ ብሎ በመወሰኑ ነው፡፡ ኑዛዜው ፈራሽ መሆን Aለበት የሚለውን ጥያቄ ያቀረቡት የAሁን መልስ ሰጪዎች ናቸው፡፡ ተቃውሞውን ያቀረቡት በፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ቢሆንም የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ያቀረቡትን የኑዛዜ ይፍረስልን ተቃውሞ Aልተቀበለውም ነበር፡፡ ጉዳዩ በይግባኝ የቀረበለት የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤትም የቀረበለትን ይግባኝ ሳይቀበለው ቀርቷል፡፡

የቀረበው የሰበር Aቤቱታ ኑዛዜው የህጉን መስፈርት የሚያሟላ በመሆኑ ይፍረስ መባሉ ትክክል Aይደለም የሚል ነው፡፡ መልስ ሰጪዎች በቃል ክርክር የሰጡት መልስ ደግሞ ኑዛዜው ሕጉ የሚጠይቀውን መስፈርት □ ስካላሟላ ድረስ ፈራሽ ነው መባሉ Aግባብ ነው የሚል ነው፡፡

ይህ ችሎት Aከራካሪ የሆነውን ኑዛዜ Aቅርቦ ተመልክቷል፡፡ ኑዛዜው በህጉ መሠረት በAራት ምስክሮች የተፈረመ ነው፡፡ ትናዛዡ ፈርመውበታል፡፡ ይኸው ፊርማ በ□ርግጥ የተናዛዡ መሆኑም የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ በሰጠው ትEዛዝ መሠረት በፖሊስ የቴክኒክ ምርመራ ተረጋግጧል፡፡

ከዚህ በተጨማሪ የኑዛዜው የመጨረሻው ክፍል "□ኛም ከዚህ በላይ ስማችን የተጠቀሰው □ማኞች ይህንን ኑዛዜ Aቶ በቀለ ወልዴ በህይወትና በንፁህ AEምሮ □ያሉ □ና በተስተካከለ የጤና Aቋም ላይ □ያሉ ሲናዘዙ ሰምተናል" ይላል፡፡ ከዚህ ቀጥሎ "□ኔም ከዚህ በላይ የተገለፀውን የኑዛዜውን ቃል ተፈጻሚ ይሆን ዘንድ በተለመደው ፊርማዬ Aረጋግጣለሁ" የሚል Oረፍተ ነገርና ፊርማ ይገኝበታል፡፡

የፍትሐብሔር ሕጉ ቁጥር 881 ኑዛዜው በተናዛዡና በAራት ምስክሮች ፊት ካልተነበበ ዋጋ □ንደማይኖረው ይደነግጋል፡፡ ይህ ሥርዓት መፈፀሙ በኑዛዜው ላይ መገለጽ □ንዳለበትም ይደነግጋል፡፡ የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት ኑዛዜው ውድቅ ያደረገው ኑዛዜው ምስክሮች ሟቹ ቃላቸውን ሲሰጡ መስማታቸውን ቢገልጽም ኑዛዜው ከተፃፈ በኋላ መነበቡን የሚገልጽ ነገር የለውም በማለት ነው፡፡ ሆኖም ከላይ ከተጠቀሰው የኑዛዜው ክፍል መገንዘብ □ንደሚቻለው ምስክሮቹ ሟቹ ሲናዘዝ መስማታቸውን ይገልፃል፡፡ ይህ የኑዛዜው Aገላለጽ ሟቹ ሲናገሩ መስማታቸውን ብቻ ሳይሆን የኑዛዜው ይዘት ከንግግሩ ጋር የሚጣጣም መሆኑን ማረጋገጣቸው □ንደሚገልጽ ሆኖ መወሰድ ይኖርበታል፡፡ የኑዛዜው ሂደት ተከታትለው የሟች ንግግር /ቃል/ ከኑዛዜው ይዘት ጋር ለማመሳከር □ድል የነበራቸው □ንደሆነ በመገመት "ሲናዘዙ ሰምተናል" የሚለው ቃል ኑዛዜው ሲፃፍ የነበረውን ሂደት በAጠቃላይ በሚገልጽ ሁኔታ መረዳት ያስፈልጋል፡፡ በመሆኑም በዚህ ረገድ የከፍተኛው ፍ/ቤት ከተፃፈ በኋላ ኑዛዜው መነበቡን Aይገልጽም የሚለው መደምደምያ ከኑዛዜው ይዘት ጋር የሚጣጣም Aይደለም፡፡ ኑዛዜ ጥብቅ የሆነ ሥርዓት □ንዲከተል የሚፈለግ መሆኑ ከፍትሐብሔር ሕጉ ቁጥር 881 መገንዘብ የሚቻል ቢሆንም የ□ያንዳንዱ መስፈርት መሟላት መመዘን የሚገባው ግን የኑዛዜውን Aጠቃላይ ሁኔታ በመመልከትም ጭምርና ተናዛዡም ሆነ ምስክሮች /□ማኞች/ በኑዛዜው ባሰፈሩት ቃላትና ሀረጐች ሊሰጡ የሚችለውንም ትርጉም ግምት ውስጥ በማስገባት ነው፡፡ የኑዛዜ ሥነ ሥርዓት ጥብቅ መሆን ዋና Aላማ ኑዛዜ የሟች ፍላጐት በትክክል የሚገልጽ መሆኑን ለማረጋገጥ ነው፡፡ ሰነዶች ፎርማሊቲው ያሟሉ □ንደሆነ መመርመር የሚገባቸውም ከዚሁ Aንፃር ነው፡፡ Aሁን በያዝነው ጉዳይ ምስክሮች ኑዛዜው ሟቹ በትክክለኛ A□ምሮ □ያሉ ሲሰጡ መስማታቸውን ገልፀዋል፡፡ የኑዛዜ መሰጠት ሥርዓት ተናዛዥ ሲናገር ማድመጥ ብቻ ሳይሆን የተባለውን ሁሉ በጽሁፍ ማስፈርን የሚያጠቃልል ነው፡፡ በመሆኑም ይኸው Aገላለጽ ምስክሮች ኑዛዜው ሲነበብ መስማታቸውን ለመግለጽ ጭምር □ንደተጠቀሙበት መገንዘብ የተሻለ የኑዛዜው Aተረጓጐም ሆኖ Aግኝተነዋል፡፡

<u>ው ሣ ኔ</u>

1. የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት በመዝገብ ቁጥር 13751 ጥቅምት 18 ቀን 1998 □ንዲሁም የፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 22174 ታህሣሥ 26 ቀን 1998 የሰጡት ውሣኔ ተሽሯል፡፡
2. የፌዴራል መጀመሪያ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 373/93 በ4/11/94 የሰጠው ውሳኔ ፀንቷል፡፡

የሰ/መ/ቁ. 22162

ሚያዝያ 09 ቀን 1999 ዓ.ም

ዳኞች፡- Aቶ መንበረፀሐይ ታደሠ

Aቶ ፍስሐ ወርቅነህ

Aቶ ዓብዱልቃድር መሐመድ

Aቶ Aሰግድ ጋሻው

Aቶ ተሻገር ገ/ሥላሴ

Aመልካች ፡- Aፍሪካ Iንሹራንስ

ተጠሪ ፡- Aቶ ብስራት ጐላ

የ/ንሹራንስ ክርክር - የ/ንሹራንስ ውል - ከውል ውጪ ኃላፊነት

የOሮሚያ ጠቅላይ ፍርድ ቤት የOሮሚያ ም/ሐረር ጌ ዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤት ተጠሪ ቀረብኝ የሚለውን የተጣራ ገቢ በቀን ብር 250 በድምሩ ብር 28000 የሰጠውን ውሣኔ በማፅናቱ በተቃውሞ የቀረበ Aቤ Eንዲከፈለው ቱታ

ውሣኔ፡ - የOሮሚያ ጠቅላይ ፍርድ ቤትና የOሮሚያ ቤት የሰጡት ውሣኔ ተሽሯል።

1. የIንሹራንስ ሽፋን ያለው ተከሣሽ በሶስተኛ ወገን ላይ ጉዳት ባደረሰ ጊዜ ፍርድ ቤቶች የተከራካሪዎችን መብትና ግዴታ ለመወሰን ውልንና ከውል ውጪ ያሉ ሕጐችን ተፈፃሚ ማድረግ ይችላሉ።
2. በመድን ሰጪውና በተከሣሹ መካከል ያለው ግንኙነት በውል ላይ የተመሠረተ በመሆኑ መድን ሰጪው ሊገደድ የሚችልበት የካሳ መጠን በመድን ውሉ የተመለከተው ነው።

የሰ/መ/ቁ. 22162

ሚያዝያ 09 ቀን 1999 ዓ.ም

ዳኞች፡- መንበረፀሐይ ታደሠ

Aቶ ፍስሐ ወርቅነህ

Aቶ ዓብዱልቃድር መሐመድ

Aቶ Aሰግድ ጋሻው

ተሻገር ገ/ሥላሴ

Aመልካች ፡- Aፍሪካ Iንሹራንስ - Aልቀረበም ፡፡

መልስ ሰጪ ፡- Aቶ ብስራት ጐላ -ቀርበዋል።

ፍርድ

በዚህ መዝገብ የቀረበልን ጉዳይ የIንሹራንስ ጉዳይን የሚመለከት ነው፡፡ ተያይዘው ከቀረቡት ፍርዶችና ሌሎች ሰነዶች ለመረዳት Eንደቻልነው የመልስ ሰጪ መኪና በደረሰበት ግጭት ምክንያት ሙሉ በሙሉ Aመልካች ከAፍሪካ Iንሹራንስ ተረክቧል። የAሁን Aመልካች ክፍያውን የፈፀመው ጉዳት ያደረሰው መኪና የመድን ሽፋን ስለነበረው ነው።

ይህ ሁሉ ከተፈፀመ በኋላ የAሁን መልስ ሰጪ መኪናዋ ለቆመችበት ለ112 ቀናት በቀን ብር 25A ሂሳብ ብር 28,000 ሊከፈለኝ ይገባል በማለት ጉዳቱን ባደረሰው በቢፍቱ ዱንሽ ማህበር ላይ ክስ መሠረተ። የAፍሪካ Iንሹራንስም ጣልቃ ገብቶ Eንዲከራከር ፍ/ቤቱ ባዘዘው መሠረት በጉዳዩ ላይ ገብቶ ክርክር ቀጠለ።

ጉዳዩ የቀረበለት ፍርድ ቤት ግራ ቀኙን ክርክር ከመረመረ በኋላ ቢፍቱ ዱንሽ A.ማ ለተቋረጠው ገቢ ኃላፊ መሆኑን በመግለፅ Aፍሪካ Iንሹራንስ ብር 28,000 /ሃያ ስምንት ሺህ ብር/ Eንዲከፍል ወሰነ፤ ወጪና ኪሣራ የማቅረብ መብት የተጠበቀ ነውም Aለ፤ ጉዳዩ በይግባኝ ወደሚቀጥለው ፍርድ ቤት የቀረበ ቢሆንም የሥር ፍርድ ቤት ውሣኔ Aልተለወጠም።

የሰበር ማመልከቻ የቀረበው ይህን ውሣኔ ለማስለወጥ ሲሆን የAቤቱታው መሰረተ ሃሳብ የሚከተለው ነው፡ -

1. መልስ ሰጪ በወደመችው መኪና ምትክ ሌላ Aዲስ መኪና ያገኙ በመሆኑ ከመኪናው ዋጋ በላይ ተጨማሪ ካሳ መጠየቅ Aይገባቸውም፡፡ Aመልካች መኪናውን በማስረከብ ሂደት ተሳትፎ ስላልነበረው ጉዳትም ደርሶ ከሆነ ተጠያቂ ሊሆን Aይገባውም
2. የAመልካች ግዴታ የሚመነጨው ከውል ግንኙነት በመሆኑ ፍ/ቤቱ ከውል ውጪ /Extra Contractual/ ህግን መሠረት Aድርጎ ካሳ ክፈል መባሉ Aግባብ Aይደለም
3. መኪናዋ ሙሉ በሙሉ በመውደሟ መኪናዋ ብትኖር ኖሮ Aገኝ የነበረው ጥቅም ይከፈለኝ የሚለው ጥያቄ ተቀባይነት ያለው Aይደለም፣ ክፍያ ዘግይቶም ከሆነ ወለድ ከሚጠይቅ በቀር የተቋረጠ ገቢ ሊጠይቅ Aይገባም፡፡

መልስ ሰጪ ባቀረቡት የAመልካች ቅሬታዎች ላይ የሚከተለውን መልስ ሰጥቷል፡ -

1. ክሱ የቀረበው ጉዳቱ ባደረሰው በቢፍቱ ዲንሽ A.ማ. በመሆኑ ክሱም ሆነ ውሳኔው ከውል ውጪ ሕግን መሠረት ማድረጉ Aግባበ ነው
2. መኪናዋ በመውደሟ ንብረት ማጣት ብቻ ሳይሆን ከንብረቱ የሚገኝ ገቢም በመቋረጡ ኃላፊ የሆነው ወገን ካሣ Eንዲከፍል መወሰኑ Aገባብ ነው
3. ለመዘግየቱ ምክንያት ሌላ ሦስተኛ ወገን ቢሆንም Aመልካች ከኃላፊነት ነፃ ሊሆን Aይችልም

ይህ ችሎት ጉዳዩን Aግባበነት ካላቸው የህጉ ድንጋጌዎች ጋር በማዛመድ መርምሮAል፡፡ ዋናው መታየት ያለበት ነጥብም Aመልካች የAፍሪካ Iንሹራንስ ኩባንያ የተጠሪ መኪና ሙሉ በሙሉ ከጥቅም ውጪ በመሆንዋ የተቋረጠውን ገቢ ለመተካት በህግ ይገደዳል ወይስ Aይገደድም የሚለው ነው፡፡

ከመዝገቡ ለመረዳት Aንደቻልነው የመልስ ሰጪ መኪና ሙሉ በሙሉ ከጥቅም ውጪ በመሆንዋ መልስ ሰጪ ከራሱ መድን ሰጪ ከነበረው ከህብረት Iንሹራንስ ሌላ መኪና ተረክቧል፡፡መልስ ሰጪ ክስ ያቀረበው መኪናዋ በደረሰው Aደጋ ምክንያት ከ11/09/96 Eስከ 2/13/96 ዓ.ም.ድረስ ለ112 ቀናት በመቆምዋ ሳይገኝ የቀረበው የተጣራ ገቢ ሊከፈለኝ ይገባል በማለት ነው፡፡መልሰ ሰጪው ቀረብኝ የሚለው የተጣራ ገቢ በቀን ብር 250 በድምሩ 28,000 /ሃያ Aምስት ሺህ ብር/ ነው፡፡ ጉዳዩ የቀረበለት

የምሥራቅ ሀረርጌ ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት መልስ ሰጪ Aዲሱን መኪና Eስኪረከብ ድረስ የ112 ቀናት ገቢ ስለተቋረጠበት ለዚሁ ጉዳት ቢፍቱ ዲንሽ ኃላፊ ነው ካለ በኋላ Aፍሪካ Iንሹራንስ ከቢፍቱ ዲንሽ ጋር ባለው የመድን ውል መነሻነት ቀረ የተባለውን ብር 28,000 /ሃያ ስምንት ሺህ/ Eንዲከፍል ወስኗል፡፡

ለመልስ ሰጪ ክስ መነሻ የነበረው በመኪናው ላይ የደረሰው ጉዳት በመሆኑ ጉዳዩ ከውል ውጪ ለሚደርስ ኃላፊነት Aግባብ ባለው ህግ መሰረት መታየቱ Aመልካች Eንደሚለው ከህግ ያፈነገጠ Aሰራር Aይደለም፡፡ Aመልካች ከቢፍቱ ዲንሽ ጋር ያለው ግንኙነት በውል ላይ የተመሠረተ ቢሆንም ጉዳት ደረሰብኝ የሚል ሦስተኛ ወገንን በሚመለከት የኃላፊነቱም ሁኔታም ሆነ የግምቱ መጠን በሚመለከት የውል ህግ ብቻ ተፈፃሚ ይሆናል የሚለው ክርክር የሚያስኬድ Aይደለም፡፡ ጉዳቱ የደረሰው በውል ግንኙነት ውስጥ ባለመሆኑ የመልስ ሰጭ ጉዳይ በውል ሕግ ብቻ ሊስተናገድ Aይችልም፡፡ በሌላ በኩል Aመልካች ኃላፊ የሚሆነው ከቢፍቱ ዲንሽ ጋር በነበረው የመድን ውል መነሻነት በመሆኑ ሊከፍል የሚገደደው የካሣ መጠን በመድን ውሉ በተመለከተው ሁኔታ ውስጥ መሆኑ የሚቀር Aይደለም፡፡ በዚህ መሠረት Aመልካች በምትክ የተሰጠውን የመኪና ዋጋ ለህብረት Iንሹራንስ መተካቱ ከውሣኔው ለመገንዘብ ችለናል፡፡ Iንሹራንስ ኩባንያው ከዚህ በተጨማሪ በመኪናው መውደም ምክንያት ለደረሰው ጉደት /Consequential loss/ ተጠያቂ Aይደለም፡፡ መልስ ሰጪ የደረሰው ኪሣራ በAመልካች ጥፋት ምክንያት የደረሰ መሆኑን የሚያሳይ ማስረጃ Aላቀረበም፡፡ ይልቁንም መልስ ሰጪ የ112 ቀናት ሂሳብ Aስልቶ ያቀረበው የመድን ሽፋን ሰጥቶት የነበረው የሕብረት Iንሹራንስ መኪናውን ለመተካት 112 ቀናት በመውሰዱ ነው፡፡ በመሆኑም የAሁን Aመልካች Aፍሪካ Iንሹራንስ በጉዳት ምክንያት የቀረ ገቢን ለመተካት ግዴታ ስለሌለበት ጥፋት መፈፀሙ የሚያሳይ ማስረጃም ስላልቀረበ መኪናው ለቆመበት 112 ቀናት የቀረውን ገቢ ብር 28,000 /ሃያ ስምንት ሺህ/ ሊከፍል ይገባል ተብሎ መወሰኑ Aግባብ ሆኖ Aላገኘነውም፡፡

<u>ውሣኔ</u>

1. የምሥራቅ ሀረርጌ ከፍተኛ ፍ/ቤት በመዝገብ ቁጥር 2073 በ13/10/97 የሰጠው ውሣኔ Eንዲሁም የOሮሚያ ጠቅላይ ፍ/ቤት በመዝገብ ቁ.20745 በ16/2/98 የሰጡት ውሳኔ ተሸሯል፡፡
2. Aመልካች Uንሹራንስ ኩባንያ የተጠየቀውን የጉዳት ካሳ ብር 28,000 /ሃያ Aምስት ሺህ ብር/ ለመልስ ሰጪ ሊከፍል Aይገባም ብለናል፡፡

የሰ/መ/ቁ. 16195

ሚያዚያ 11 ቀን 1999 ዓ.ም

ዳኞች፡- Aቶ መንበረፀሐይ ታደሠ

Aቶ Aሰግድ ጋሻው

Aቶ መስፍን Eቁበዮናስ

ወ/ት ሂሩት መለሠ

Aቶ ተሻገር ገ/ስላሴ

Aመልካች፡- የኪራይ ቤቶች Aስተዳደር ድርጅት

ተጠሪዎች፡- ▯ነ ልEልት ተናኘወርቅ ኃ/ሥላሴ

የቤት Aበል ክፍያ - የተወረሰ ቤት - የጠቅላይ ሚ/ር ስልጣን - የ/ፌዴሪ ሕገ መንግሥት Aንቀጽ 74(4) - የAስፈፃሚ Aካላትን ስልጣን ለመወሰን የወጣው Aዋጅ ቁ. 4/87 Aንቀጽ 11/1/ - Aዋጅ ቁ. 47/67 Aንቀጽ 21(2)

የፌዴራል ከፍተኛው ፍርድ ቤት የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት

ተጠሪዎች ቤት የተወረሰባቸው በመሆኑ Aበል ሊከፈላቸው ይገባል ሲል

የሰጠውን ውሣኔ በማፅናቱ በተቃውሞ የቀረበ Aቤቱታ ነው፡፡

ውሣኔ፡ - የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጠው ውሣኔ ተሽሯል፡፡

1. ጠቅላይ ሚኒስትሩ የሚኒስቴር መ/ቤቶችን በበላይነት የመምራትና ስራዎቻቸውንም የመቆጣጠር ስልጣን ተሰጥቶታል፡፡
2. ሚኒስቴር መ/ቤቶች ስራቸውን በሚያከናውኑበት ወቅት የፈፀሙትን ስህተት ማረምና ማስተካከል በጠቅላይ ሚኒስትሩ ስልጣን ስር የሚወድቅ ነው፡፡

የሰ/መ/ቁ. 16195
ሚያዚያ 11 ቀን 1999 ዓ.ም

ዳኞች፡- 1. Aቶ መንበረፀሐይ ታደሠ
2. Aቶ Aሰግድ ጋሻው
3. Aቶ መስፍን Eቁበዮናስ
4. ወ/ት ሂሩት መለሠ
5. Aቶ ተሻገር ገ/ስላሴ

Aመልካች፡- የኪራይ ቤቶች Aስተዳደር ድርጅት - ነ/ፈጅ ሂሩት Aስራት ቀረቡ፡፡ መልስ ሰጭ፡- እነ ልEልት ተናኘወርቅ ኃ/ሥላሴ /6 ሠዎች/ - ጠበቃ Aቶ ብስራት ሐመልማል ቀረቡ፡፡

ፍርድ

ለሰበር Aቤቱታ ምክንያት የሆነው ጉዳይ የጀመረው በፌ/መ/ደረጃ ፍ/ቤት ነው፡፡

ተጠሪዎች ለዚህ ፍ/ቤት ባቀረቡት ክስ መንግስት የግል መኖሪያ ቤቶቻቸውንና Aከራይተው የነበሩትን ሌሎች ቤቶች ወርሶ እያስተዳደረ በመሆኑና ምንም ገቢ ስላልነበራቸው Aበል እንዲከፈላቸው ለሥራና ከተማ ሚ/ር Aመልክተው እንዲከፈላቸው የተወሰነ ቢሆንም ተጠሪ Aበሉን ለመክፈል ፈቃደኛ ባለመሆኑ ከ1/12/67 - 30/8/87 ያለው ውዝፍ Aበልና ወደፊት ያለው Aበልም ለዘለቄታው እንዲከፍል እንዲወሠንበት ጠይቀዋል፡፡ ጉዳዩን ያየው ፍ/ቤትም ውዝፍ Aበሉ እንዲከፈልና ከክሱ በኋላ ያለው ግን ዳኝነት ያልተከፈለበት በመሆኑ ተቀባይነት የሌለው መሆኑን ወስኗል፡፡ ይግባኝ የቀረበለት የፌ/ከፍተኛ ፍ/ቤትም ጉዳዩን መርምሮ የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤቱን ውሣኔ Aፅንቷል፡፡

የAሁን የሠበር Aቤቱታ የቀረበውም በዚህ ውሣኔ ላይ ነው፡፡ የAመልካች Aቤቱታም የሥራና ከተማ ልማት ሚ/ር የሰጠው ውሣኔ በጠቅላይ ሚ/ር ቢሮ ተሸሯል፣ ተጠሪዎች እስር ቤት በነበሩበት ጊዜ መንግስት ወጪ እያደረገ ያኖራቸው በመሆኑ ተጠሪዎች ውጭ Aገር ነዋሪዎች በመሆናቸው ከቤት ኪራይ በቀር ሌላ ገቢ እንደሌላቸው ሣይጣራና ሣይታወቅ የተፈቀደው Aበል ተገቢ Aይደለም የሚል ነው፡፡

ይህ ችሎትም የሥራና ከተማ ልማት ሚ/ር የሰጠው ውሣኔ በጠቅላይ ሚ/ር ቢሮ ተሸሮ እያለ የተጠራቀመው የቤት ኪራይ ይከፈል መባሉ በAግባቡ መሆን Aለመሆኑን ለማጣራት Aቤቱታው ለችሎቱ ቀርቦ እንዲታይ Aድርጓል፡፡ ግራ ቀኙም ክርክራቸውን በጽሁፍ Aቅርበዋል፡፡ ፍ/ቤቱም መዝገቡን Aንደሚከተለው መርምሯል፡፡

ከክርክሩ ሂደት ተጠሪዎች ቤታቸው በመወረሱ ምክንያት Aበል እንዲከፈላቸው ክስ ለማቅረብ የቻሉት የሥራና ከተማ ልማት ሚ/ር Aበሉ እንደከፈላቸው የሠጠውን ውሣኔ መሠረት Aድርገው መሆኑን ተገንዝበናል፡፡ የሥራና ከተማ ልማት ሚ/ር በA/ቁ. 47/67 Aንቀጽ 21/2/ መሠረት ትርፍ

ቤት የተወረሠበት ቤተሠብ ወይም ግለሠብ ከቤት ኪራይ በስተቀር ለመኖሪያ የሚሆን ሌላ ገቢ የሌለው መሆኑ ሲረጋገጥ በመሥራት ገቢ Aስከሚያገኝ ድረስ በየወሩ ለመተዳደሪያ Aበል □ንዲከፈለው ሊወስን □ንደሚችል ተደንግጓል፡፡ በዚህም መሠረት ህጉ የሠጠውን ስልጣን መሠረት Aድርጐ የሥራና ከተማ ልማት ሚ/ር ለተጠሪዎች Aበል □ንደከፈላቸው ወስኗል፡፡ በሌላ በኩል ግን ይህ ውሳኔ በጠቅላይ ሚ/ር ቢሮ የተሻረ መሆኑን ከመዝገቡ ተረድተናል፡፡ የተጠሪዎች ክርክር የስራና ከተማ ልማት ሚ/ር በA/ቁ 47/67 የተሰጠውን ስልጣን መሠረት Aድርጎ የሠጠውን ውሣኔ የጠቅላይ ሚ/ር ቢሮ ለመሻር የሚያስችል ስልጣን የለውም የሚል ነው፡፡

ከመዝገቡ የጠቅላይ ሚ/ር ቢሮ የሥራና ከተማ ልማት የሠጠውን ውሣኔ የሻረው በ29/12/87 □ንደሆነ ተረድተናል፡፡ በዚህን ወቅት ደግሞ የ|ትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ህገ-መንግስት ከነሐሴ 15/1987 ጀምሮ ስራ ላይ ውሏል፡፡ በዚህ ህገ-መንግስት Aንቀጽ 74/4/ ሁሉም ሚኒስቴሮች የሚገኙበትን የሚኒስቴሮች ምክር ቤት ጠቅላይ ሚኒስትሩ □ንደሚመራ፣ □ንደሚያስተባብርና □ንደሚወክል ተመልክቷል፡፡ □ንዲሁም ከነሐሴ 17/1987 ጀምሮ ስራ ላይ በነበረው የAስፈፃሚ Aካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው A/ቁ 4/87 Aንቀጽ 11/1/ ሥር □ያንዳንዱ ሚኒስትር፣ የሚመራውን ሚኒስቴር መ/ቤት የሚመለከቱ ሥራዎች ፕሮግራሞችና ህጎች Aፈፃፀም ተጠሪነቱ ለጠቅላይ ሚኒስትሩና ለሚኒስቴሮች ምክር ቤት መሆኑ ተገልጿል፡፡ ከነዚህ ህጎች Aኳያ የጠቅላይ ሚኒስትሩ የሚኒስቴር መ/ቤቶችን በበላይነት የመመራትና ስራቸውንም የመቆጣጠር ስልጣን ተሰጥቶታል፡፡ በመሆኑም ሚኒስቴር መ/ቤቶቹ ሥራቸውን በሚያከናውኑበት ወቅት የፈፀሙትን ስህተት ማረምና ማስተካከል በጠቅላይ ሚኒስትሩ ሥልጣን ስር የሚወድቅ ነው፡፡ በተያዘው ጉዳይም የሥራና ከተማ ልማት ሚኒስቴር ለተጠሪዎች Aበል □ንዲከፈል የሠጠው ውሣኔ Aግባብ ሆኖ ባለመገኘቱ በጠቅላይ ሚኒስትሩ ውሣኔው መሻሩ ከስልጣኑ ውጪ ነው የሚያሠኝ Aይሆንም፡፡ የሥር ፍ/ቤቶችም በA/ቁ 47/67 ሥር የሥራና ከተማ ልማት ሚኒስቴር የሚሰጠውን ውሣኔ የጠቅላይ ሚኒስቴር ሊሽር፣ ሊያሻሽል ወይም ሊለውጥ የሚያስችለው ስልጣን በግልጽ Aልተመለከተም በማለት ብቻ ጠቅላይ ሚኒስቴሩ ያለውን Aጠቃላይ ስልጣን ከግንዛቤ ባለመክተት ውሣኔው የተሻረው ስልጣን በሌለው Aካል ስለሆነ ውጤት የለውም ማለታቸው የህግ ስህተት መሆኑን ተገንዝበናል፡፡

በመሆኑም ምንም □ንኳን Aበል ለተጠሪዎች □ንዲከፈል ሥልጣን የነበረው Aካል ወስኖ የነበረ ቢሆንም ይኸው ውሣኔ ሥልጣን ባለው የበላይ Aካል የተሻረ በመሆኑ ተጠሪዎች Aበል □ንዲከፈላቸው የተሰጣቸውን መብት Aጥተዋል፡፡ በመሆኑም ፍ/ቤቶቹ Aበሉ □ንዲከፈል መወሠናቸው የህግ ስህተት ነው፡፡

<u>ውሣኔ</u>

1. የፌ/መ/ደረጃ ፍ/ቤት በመ/ቁ 03721 በ27/05/95 □ና በፌ/ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 18942 በ8/8/96 የተሰጡት ውሣኔዎች ተሰሯል፡፡
2. ወጪና ኪሳራ ግራ ቀኙ ይቻቻሉ፡፡
3. ከሥር ፍ/ቤት የመጣው መዝገብ ይመለስ፡፡

መዝገቡ ተዘግቷል፡፡ ይመለስ፡፡

የሰ/መ/ቁ. 23339

መጋቢት 13 ቀን 1999 ዓ.ም

ዳኞች፡- Aቶ ከማል በድሪ

Aቶ ፍስሐ ወርቅነህ

Aቶ Aብዱልቃድር መሐመድ

Aቶ ጌታቸው ምህረቱ

Aቶ መስፍን Eቁበዮናስ

Aመልካች፡- የ|ት.ጉምሩክ ባለስልጣን

ተጠሪ፡- □ነ Aቶ Aበሮ |ርጋኖ

የመንግሥት ሰራተኞች የስራ ክርክር - የፌዴራል ሲቪል ሰርቪስ ኮሚሽን

*A*ስተዳደር ፍርድ ቤት ስልጣን - የጉምሩክ ሰራተኞችን *A*ስተዳደር በተመለከተ

የገቢዎች ሚኒስትር የሚያወጣው መመሪያ - *A*ዋጅ ቁ. *368/95 A*ንቀጽ *6/2/*ለ

የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት የፌዴራሉ ሲቪል ሰርቪስ ኮሚሽን Aስተዳደር ፍርድ ቤት የተጠሪዎቹን ክርክር ተቀብሎ ያስተናግድ ሲል የወሰነውን ውሣኔ በመቃወም የቀረበ Aቤቱታ ነው፡፡

ውሣኔ፡ - የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰጠው ውሣኔ ተሽሯል፡፡

የጉምሩክ ሰራተኞች የመንግሥት ሰራተኞች ቢሆኑም ከሌሎች የፌዴራል መ/ቤቶች ተለይተው የሚተዳደሩት የገቢዎች ሚኒስትር በሚያወጣው መመሪያ □ንጂ በፌዴራል መንግሥት ሰራተኞች Aዋጅ ቁ. 262/1994 Aይደለም፡፡

የሰ/መ/ቁ. 23339

13/7 ቀን 1999 ዓ.ም

ዳኞች፡- 1. አቶ ከማል በድሪ

2. አቶ ፍስሐ ወርቅነህ

3. አቶ ዓብዱልቃድር መሐመድ

4. አቶ ጌታቸው ምህረቴ

5. አቶ መስፍን Eቁበዮናስ

Aመልካች፡- የIት.ጉምሩክ ባለስልጣን

ተጠሪ፡- □ነ አቶ Aበሮ Iርጋኖ

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል

ፍርድ፣

መዝገቡ ለሰበር ችሎት ሊቀርብ የቻለው የAሁኑ Aመልካች የካቲት 20 ቀን 1998 ጽፎ ባቀረበው የሰበር ቅሬታ ማመልከቻ መነሻነት ነው፡፡ ለሰበር Aቤቱታው መነሻ የሆነው ክርክር የተጀመረው የAሁኖቹ ተጠሪዎች የAመልካች ድርጅት ሠራተኞች የነበሩ መሆናቸውን ገልፀው ጊዜው ያለፈ ይግባኝ ለማቅረብ □ንዲፈቀድላቸው ለፌዴራሉ ሲቪል ሰርቪስ ኮሚሽን Aስተዳደር ፍ/ቤት የይግባኝ ማስፈቀጃ በማቅረባቸው ነው፡፡ የኮሚሽኑ ፍ/ቤት የቀረበውን Aቤቱታ መርምሮ Aመልካችን ሳይጠራ የAስተዳደር ፍ/ቤቱ የቀረበውን Aቤቱታ ተቀብሎ ለመወሰን ሥልጣን የሌለው መሆኑን በመግለጽ ብይን ሰጥቷል፡፡ የተሰጠው ብይን በመቃወም ለፌ/ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ቀርቦ ፍ/ቤቱ ታህሣሥ 12 ቀን 1998 በዋለው ችሎት የፌ/ሲቪል ሰርቪስ ኮሚሽን Aስተዳደር ፍ/ቤት የሰጠውን ብይን በመሻር ይግባኙ ሊፈቀድ ይገባል Aይገባም የሚለውን Aከራክሮ □ንዲወስን በማዘዝ ጉዳዩን ወደ Aስተዳደር ፍ/ቤት መልሶታል፡፡

የAሁኑ የሰበር ቅሬታ ማመልከቻ የቀረበው በዚሁ ነጥብ ላይ ነው፡፡ የAሁኑ Aመልካች በሰበር ቅሬታ ማመልከቻው ላይ □ንደገለፀው፣ በAዋጅ ቁጥር 368/95 Aንቀጽ 6/2/ /ለ/ መሠረት የባለሥልጣኑ መ/ቤት ሠራተኞች ሚኒስትሩ በሚያወጣው መመሪያ መሠረት የሚተዳደር መሆኑ □የታወቀና፣ የገቢዎች ሚኒስቴርም የባለሥልጣኑን ሠራተኞች Aስተዳደር Aስመልክቶ ቁ.01/22/41/3 በ23/02/98 የሠራተኞች Aስተዳደር Aጠቃላይ መመሪያ Aውጥቶ □ና በሥራ ላይ Aውለው □ያለ የፌዴራሉ ጠቅላይ ፍ/ቤት የAመልካች መ/ቤት ሠራተኞች የሥራ ክርክር በፌዴራሉ ሲቪል ሰርቪስ ኮሚሽን ይታይ ማለቱ የህግ ሥህተት ያለበት ነው ብለዋል፡፡

ጉዳዩ ለሰበር ይቀርባል ተብሎ የግራ ቀኙ ክርክር ሰኔ 5 ቀን 1998 ተሰምቷል፡፡ በዚህ ጉዳይ በዋነኛነት የተያዘው ጭብጥ የIትዮጵያ ጉምሩክ ሠራተኞች

የሆኑት የተጠሪዎች ጉዳይ በአዋጅ ቁጥር 262/94 መስተናገድ ይገባዋል ወይስ አይገባውም? የሚለው ይሆናል፡፡ በአዋጅ ቁጥር 368/1995 በአንቀጽ 6/2/ /ለ/ መሠረት "የፌዴራል መንግስት አዋጅ ቁጥር 262/1994 ቢኖርም እንኳን የባለሥልጣኑ ሠራተኞች አስተዳደር ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ መሠረት ይሆናል፡፡" በማለት የደነገገ መሆኑ ይታወቃል፡፡ ይህንንም ተከትሎ በገቢዎች ቦርድ የሠራተኞቹን አስተዳደር በሚመለከት መመሪያ ወጥቶ ከጥቅምት 23 ቀን 1996 ጀምሮ በሥራ ላይ መዋሉ ተረጋግጧል፡፡ ይህ በዚህ ሁኔታ ተከናውኖ እያለ የሥር ፍ/ቤት "---የባለስልጣኑን ሠራተኞች አስተዳደር የሚኒስቴር መ/ቤቱ የሚያወጣው መመሪያ መሠረት ይሆናል የሚለው ቢተረጎም ስለሠራተኞቹ አስተዳደር ነክ ጉዳዮችን የሚመለከት መመሪያ ይሆን እንደሆን እንጂ በሠራተኞቹ በኩል የሚኖረው የዳኝነት ጥያቄ የት ቦታ? በማን ይታይ? የሚለውን በመመሪያ ሊወሰን ይችላል የሚል ትርጉም ሊሰጥ አይችልም፡፡" በማለት የደረሰበት መደምደሚያ ከህጉ ዓላማና መንፈስ የራቀ ትርጉም የተሰጠበት መሆኑን ያመለክታል፡፡ የአመልካች መ/ቤት የፌዴራል መንግሥት መ/ቤት መሆኑ ቢታወቅም፣ ሕግ አውጭው የአመልካች መ/ቤት ከሚያከናውናቸው ተግባራት አኳያ ከሌሎቹ የፌዴራል መ/ቤቶች ተለይቶ እንዲተዳደር በአዋጅ በግልጽ አመላክቶ እያለ የሥር ፍ/ቤቱ የባለሥልጣኑ ሠራተኞች አስተዳደርን በተመለከተ የሚኒስቴር መ/ቤቱ በሚያወጣው መመሪያ መሠረት ይሆናል የሚለው የሠራተኞቹን አስተዳደር ነክ ጉዳዮች ብቻ በመመሪያው መሠረት ይታያሉ በማለት የሰጠው ትርጉም መሠረታዊ የሕግ ስህተት ያለበት ነው ብለናል፡፡

ውሳኔ

- የፌ/ጠቅላይ ፍ/ቤት የፌዴራሉ ሲቪል ሰርቪስ ኮሚሽን አስተዳደር ፍ/ቤት የአሁኖቹን ተጠሪዎች ክርክር ተቀብሎ ያስተናግድ በማለት ታህሣሥ 12 ቀን 1998 ዓ.ም በወ/ይ/መ/ቁ. 20709 የሠጠው ውሳኔ ተሽሯል፣
- የዚህን ፍ/ቤት ወጭና ኪሳራ ግራ ቀኙ ይቻቻሉ፣
- መዝገቡ ወደመዝገብ ቤት ይመለስ፡፡

የሰ/መ/ቁ. 22317

ሚያዚያ 18 ቀን 1999 ዓ.ም

ዳኞች፡- Aቶ መንበረፀሐይ ታደሠ
Aቶ Aሰግድ ጋሻው
Aቶ መስፍን Eቁበዮናስ
ወ/ት ሂሩት መለሠ
Aቶ ተሻገር ገ/ስላሴ

Aመልካች፡- በምስራቅ ቀጠና ጉምሩክ የሐረር ጉምሩክ መቆጣጠሪያ ጣቢያ

ተጠሪ፡- Aቶ Aብዲ Aሊ ሳዬ

የጉምሩክ ክርክር - ኮንትሮባንድ - የተቋረጠ ጥቅም ክፍያ *- Aዋጅ ቁ. 60/89 Aንቀጽ 5 - 6 የፍ/ብ/ህ/ቁ/2010/2/*

የOሮሚያ ጠቅላይ ፍርድ ቤት የOሮሚያ ም/ሐረርጌ ዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤት Aመልካች የ393 ቀናት የተቋረጠ ገቢ ለተጠሪ □ንዲከፍልና መኪናውን ወይም ዋጋውን ብር 0000 □ንዲተካ የሰጠውን ውሳኔ በማፅናቱ በተቃውሞ የቀረበ Aቤቱታ ነው፡፡

ውሣኔ፡ - የOሮሚያ ጠቅላይ ፍርድ ቤትና የOሮሚያ ም/ሐረርጌ ዞን ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጡት ውሣኔ ተሽሯል፡፡

1. የጉምሩክ ባለሥልጣን በኮንትሮባንድ ወደ Aገር የሚገቡትን ወይም ከAገር የሚወጡትን □ቃዎች □ንቅስቃሴ የመቆጣጠር፣ የሚንቀሳቀሱ □ቃዎችንና ማጓጓዣዎችን የመያዝና Aስፈላጊ □ርምጃዎችን የመውሰድ ስልጣን ተሰጥቶታል፡፡
2. የጉምሩክ ባለሥልጣን በሕግ ወጥ መንገድ መገልገያ የሆኑ መጓጓዣዎችን ጭምር ይዞ ለምርመራ በጥበቃ ሥር ለማቆየት ግልፅ ስልጣን ተሰጥቶታል፡፡
3. የመንግሥት መ/ቤት ባለሥልጣን ራሱ የመረመራቸውን ሰነዶች ቃላት መቃወም የሚቻለው ዳኞች በተለይ ከፈቀዱ ብቻ ነው፡፡

የሰ/መ/ቁ. 22317

ሚያዚያ 18 ቀን 1999 ዓ.ም

ዳኞች፡- 1. አቶ መንበረፀሐይ ታደሠ
2. አቶ አሰግድ ጋሻው
3. አቶ መስፍን ዕቁበዮናስ
4. ወ/ት ሂሩት መለሠ
5. አቶ ተሻገር ገ/ስላሴ

አመልካች፡- በምስራቅ ቀጠና ጉምሩክ የሐረር ጉምሩክ መቆጣጠሪያ ጣቢያ - ነ/ፈጅ አቶ ጐሳዩ ነጋሽ ቀረበ፡፡

ተጠሪ፡- አቶ አብዲ አሊ ሳዬ - ቀረበ፡፡

መዝገቡ ተመርምሮ የሚከተለው ፍርድ ሰጥተናል፡፡

<u>ፍ ር ድ</u>

መዝገቡ ለሠበር ችሎት ሊቀርብ የቻለው የአሁኑ አመልካች በ12/4/98 ጽፎ ባቀረበው የሰበር ቅሬታ ማመልከቻ መነሻነት ነው፡፡ በዚህ ጉዳይ የአሁኑ ተጠሪ በሥር ፍ/ቤት በአመልካች ላይ ባቀረበው ክስ የአሁኑ አመልካች የኮንትሮባንድ ዕቃ ሳልጭን ጭነሀል በማለት መኪናዬን ከሕግ ውጭ ይዞ ስላቆመብኝ በቀን አገኘው የነበረው ገቢ ብር 250 /ሁለት መቶ ሀምሳ/ ብር በ150 ቀኖች ተባዝቶ የአሁን አመልካች ብር 37,500 /ሰላሣ ሰባት ሺህ አምስት መቶ ብር/ እንዲከፍለው በተጨማሪም የመኪናውን ዋጋ ብር 50,000 ወይም መኪናውን እንዲያስረክበው ጠይቋል፡፡ የሥር ፍ/ቤት የግራ ቀኙን ክርክር አድምጦ ጥር 27 ቀን 1997 በዋለው ችሎት የአሁኑ አመልካች የ393 ቀናት የተቋረጠ ገቢ ለተጠሪ እንዲከፍልና መኪናውን ወይም ዋጋውን ብር 50,000 እንዲተካ ታዟል፡፡ ጉዳዩን በይግባኝ ያየው የኦሮሚያ ጠቅላይ ፍ/ቤት መኪናው በመያዙ ምክንያት የአሁኑ ተጠሪ ጠይቆ የነበረው የተቋረጠ ገቢ የ150 ቀናት ብቻ ሆኖ እያለ የሥር ፍ/ቤት የ393 ቀናት መወሰኑ ትክክል ባይሆንም ይግባኝ ባይ በዚህ በኩል ያቀረበው አቤቱታ ስለሌለ ታልፏል ብሎ የይግባኝ መዝገቡን ዘግቶ መልሶታል፡፡

ይህ ችሎት ሚያዚያ 2 ቀን 1998 ዓ.ም. መዝገቡ ለሰበር ይቀርባል በማለት ወስኖ ጉዳዩን ለመስማት በተያዘው ቀጠሮ ተጠሪን አግኝቶ መጥሪያውን ማድረስ ያልቻለ መሆኑን አመልካች በመግለፁ ይህ ችሎት ግንቦት 2 ቀን 1998 ዓ.ም. ተጠሪ የጋዜጣ ጥሪ እንዲደረግለት ታዟል፡፡ የአሁኑ ተጠሪ ሰኔ 28 ቀን 1998 ሆነ በሚቀጥሉት ቀናት ባለመቅረቡ ፍ/ቤቱ በሌለበት እንዲታይ ብይን ሰጥቷል፡፡

በዚህ ጉዳይ የሥር ፍ/ቤቶች የአሁኑ አመልካች ለተጠሪ የተቋረጠ ገቢ ኃላፊ ነው ለማለት መሠረት ያደረጉት ምክንያት የአሁኑ አመልካች

የኮንትሮባንድ Eቃ ዝርዝር የሚያሳያ የጽሁፍ ማስረጃ ቢያቀርብም የተባሉት Eቃዎች ከተጠሪ መኪና ላይ መያዙን Aይገልጽም፤ Aመልካች ለሕግ ተቃራኒ በሆነ መንገድ መኪናውን ይዞ በቁጥጥር ስር ማዋሉ ደግሞ ተጠሪን ሆነ ብሎ ለመጉዳት ነው በሚል መደምደሚያ □ንደነበር ይህ ችሎት ተረድቶታል፡፡ በዚህ መሠረት ይህ ችሎት የተጠሪ መኪና ለህግ ተቃራኒ በሆነ ለመወሰን የወጣ Aዋጅ ነው። በዚህ Aዋጅ በAንቀጽ 6 ላይ የባለሥልጣኑን ሥልጣንና ተግባር በዝርዝር የተመለከተ ሲሆን በተለይ ለዚህ ጉዳይ Aግባብነት ያለውን ንUስ ቁጥር 5 ስንመለከት በኮንትሮባንድ ወደ Aገር የሚገቡትን ወይም ከAገር የሚወጡትን Eቃዎች □ንቅስቃሴ የመቆጣጠር፣ የሚንቀሳቀሱ፣ □ቃዎችንና ማጓጓዣዎችን የመያዝና Aስፈላጊ □ርምጃዎችን የመውሰድ ስልጣን የተሰጠው መሆኑ ተገልጿል። Aመልካች በዚህ በተሰጠው ሥልጣን ተጠቅሞ በኮንትሮባንድ ወንጀል ተግባር ይዞ በቁጥጥር ሥር ባቆየው መኪና ላይ በገቢ Eቃ መመዝገቢያ ሞዴል ላይ የተሞላውን ዝርዝር የኮንትሮባንድ Eቃ በሰነድ ማስረጃነት Aያይዞ Aቅርቦ የነበረ ቢሆንም የሥር ፍ/ቤት የቀረቡት የገቢ መመዝገቢያ ሞዴሎችን ሕጋዊነት የተቀበለ ቢሆንም በመቀጠል ግን ማስረጃው የEቃዎች ዝርዝር የሚገልጽ □ንጂ Eቃው በከሳሽ መኪና ላይ መያዙን Aይገልጽም ብቻ በማለት ውድቅ ማድረጉ ከማስረጃ ሕግ ዓላማና በፍ/ሕ/ቁ. 2010/2/ መሠረት በባለስልጣን ስለተረጋገጡ ሠነዶች ተቀባይነት የሚደረገውን ሕግ የሚጥስ Aካሄድ ሆኖ Aግኝተነዋል። ከዚህ በተጨማሪ የAሁን Aመልካች በAዋጁ Aንቀጽ 58/1/ /ለ/ መሠረት በሕገወጥ መንገድ መገልገያ የሆኑ መጓጓዣዎችን ጭምር ይዞ ለምርመራ በጥበቃ ሥር ለማቆየት ግልጽ ሥልጣን ተሰጥቶት □ያለ የሥር ፍ/ቤት የተያዘ የኮንትሮባንድ Eቃ ዝርዝር የቀረበ መሆኑን ተቀብሎ ከAሁኑ ተጠሪ መኪና ላይ ስለመያዙ ማስረጃ Aልቀረበም በሚል የተቋረጠ ገቢ ይክፈል ብሎ ማለቱ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ነው ብለናል።

ውሣኔ

የAሁኑ Aመልካች በሕግ Aግባብ በተሰጠው ሥልጣን መሠረት ተግባሩ ሲወጣ ይዞ ላቆየው ተሽከርካሪ የተቋረጠው ገቢ ይክፈል በማለት የምስራቅ ሐረርጌ ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 271/96 በ22/04/97 □ና የOሮሚያ ጠ/ፍ/ቤት በመ/ቁ. 25132 በ15/3/98 የሰጡትን የውሳኔ ክፍሎች ሽረናል፤ የAሁኑ Aመልካች መኪናውን ለተጠሪ ያስረክብ ብለን የሥር ፍ/ቤት ውሳኔዎች Aሻሽለን ወስነናል፤ መዝገቡ ያለቀለት ስለሆነ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ፡፡

'p\flC M/e. 12025

Mµfl.p 18/1999

ªƒu:- Aቶ M}flUoHâ o¨\

Aቶ h\¶f µlf□ð

Aቶ M^Ö} befl r|^

ወ/ት BôVp MEQ

Aቶ mlflC l/SF\ö

hMG‰u:- hq P|\ö hGN□ð

MG^ \m.:- 0'flö K¶

የወንጀል ጉዳይ ክርክር - ማታለል - የጥብቅና ፈቃድ ከተሰረዘ በኋላ የጥብቅና ስራ □ሰራለሁ ብሎ ገንዘብ መቀበል - የመከላ ከል መብት - የ*1949* ወንጀለኛ መቅጫ ህግ ቁ. *656(ሀ)* ና *(ለ)*

Aመልካች በቤንሻንጉል ጉምዝ ከፍተኛና ጠቅላይ ፍርድ ቤት የተሰጠው የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሣኔ የህግ ስህተት ያለበት ነው በሚል የቀረበ Aቤቱታ ነው።

ውሣኔ፡ - የቤንሻንጉል ጉምዝ ከፍተኛና ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰጡት ውሣኔ ጸንቷል።

1. የጥብቅና ፈቃድ ከተሰረዘ በኋላ ጉዳይ Aስፈጽማለሁ ብሎ ገንዘብ መቀበል የማታለል ወንጀል ነው።
2. የመከላከል መብት ህገ-መንግሥታዊ መብት ነው።

¡\iZ M/e. 12025

Mµiόp 18/1999

ªƒu:- 1. M}iUÍH¦ o¨\

2. „\¶¬ µamð

3. M^Ö} –ei§|^

4. BôVp MEQ

5. ma´Z ´/SF\ö

„MG‰u:- „q O|\ö „GNmð „GdUiðO

MG^ \3/4:- 0fiö K¶ „GdUiO

ö Z ¬

¦C Mš´k E\iZ uEùp ¡dUimð „MG‰u iSZ ÖZ¬ iöqu ¡m\¸mð ¡ºÔm‚{p| ¡g1p mðR{ö ¡K¶ ^Cmp M~V} iNô¤MEŠp Að{öo ¡m\¸ iMD{ð mðR{ö“s ¦aVG‚ \óG iNMGˆn {mð::

¦C ÖZ¬ iöp ¡„MG‰u} „iöno ˆ^Z ÖZ¬ iöqu mðR{ö“u †}ªóAðO i˜óC ÖZ¬ iöp ˆm¨U´mð ¡ËHðÖ ŠZŠZ| „¶jk{p ‰Frmð EöEùu K´ùu µZ iN´|˜k MZO[„G::

\óG m\ºqp ¡{iUmð ¡ºkg| Ñf¬ MQU˜ð ˆm´EÍEp iíF ¦C} ¬Z ´óp MÑÍMð iN\U° mUµ¶»ioG::

iEöF iˆðG „MG‰u ¡MˆFˆG Mkmø „Gm¸idG‚O ióGO m¨µµNô †¬G m\ºqp ¡MˆFˆ¤ N\U°mð} Eó¤dZk „EMtEð ˆMš´ið EM´}˜k uE|G:: mˆR`ð ¡MˆFˆG Mkn K´M}¶So‛õ Mkp MD{ð j¤ˆXŠZO mˆRb iD{ip ´ðª¦ F¦ im´iómð „ÁZ ´ó˜ö mðº ¡MˆFˆ¤ N^U° ‰Emð †}ªó¤dZk ÖZ¬ iöqu m¨µµNô d¸[ió\¸ðO „MG‰s †¬Eð} jEM¸dMð ÖZ¬ iöqu ¡ „MG‰u} K¶ M}¶So‛õ Mkp 1\ð Eó¤\rmð „¦uGO:: iMD{ðO „MG‰u i^Z ÖZ¬ iöp ¡dUiip Š^ iidõ N^U° ¡mUµ´¸ip iMD{ð| ¡m1Eip

¡AðEp •Mpg1pOK´ðiNô¤˜mðŠGG mð^ºiMD{ðBö¨nOD{mðR{ömð MQUo‛õ¡K¶^CmpMÑÍMð}¡Nô¤R¦D~ „F´T{mðO::

mð R {ö

(1) i˜óC ´ðª¦ ¡dUimð ¡\iZ NMGˆt mdj¦{p „F´TO::

(2) ¡iö}a´ðG ´ðOš¡ˆÖm| ¡¸gF¦ÖZ¬ iöqu ¡\¸ðpmðR{ö Í}mýG::

i˜óCO MQUp „MG‰u ¡mˆ\\mð| ºÔm □ ¡mjEmð ¡m}®E □ Mg¿ K¶ eºZ 656(A) †| (E)} iMmFEÖ \óD} EÖZ¬ iöqs mðR{ö OŠ} ¤p ¡D{mð „MG‰u ¡ºkg| Ñf¬ R¦~Umð ¡ºkg| Ñf¬ ¤Emð iN^M\G ¡¶G miª§u} ´ðª¦ „^ÑËOFuíEAð iNEp kZ 3830 (_^p `óC T^p Mq \FR) Mm\© iMUµ´¸ð {mð:: „MG‰u i˜óC uEùp N^U° „GdUik‚O ióGO ¡^Z ÖZ¬ iöqu idõ N^U° dZlip ¡m\{ð MD{ð} m ´}ši|G:: ¦Ge}O „MG‰u d¨O